

**EUROOPAN PARLAMENTIN
TÄYSISTUNTOPUHEENVUOROJEN REFERAATIT**

Tampereen yliopisto
Kieli- ja käännöstielen laitos
Käännöstiede (saksa)
Pro gradu –tutkielma
Toukokuu 2008
Sari Kinnunen

Tampereen yliopisto

Käännöstiede (saksa)

Kieli- ja käännöstieteiden laitos

KINNUNEN, SARI: Euroopan parlamentin täysistuntopuheenvuorojen referaatit

Pro gradu –tutkielma, 95 sivua, liitteet 13 sivua, saksankielinen tiivistelmä 15 sivua

Toukokuu 2008

Tässä tutkielmassa tutkitaan viestintäprosessia, jonka osallisina ovat Euroopan parlamentin jäsen, tulkki sekä Viikkokatsaus-julkaisun toimittaja. Tavoitteena on selvittää, muuttuuko europarlamentaarikon täysistuntopuheen viesti, kun se referoidaan Viikkokatsaukseen. Aineistoanalyysin avulla osoitetaan, miten Viikkokatsaukseen referoidun puheen sisältö eroaa lähtötekstin sisällöstä ja mitkä tekijät vaikuttavat viestin välittymiseen.

Tutkielman empiirinen osa on toteutettu kvalitatiivisena tutkimuksena deskriptiivisin menetelmin. Tutkimusaineistona ovat sanatarkat istunselostukset kahdesta Euroopan parlamentin täysistuntoviikolla heinäkuussa 2006 pidetystä saksankielisestä puheenvuorosta, puheenvuorojen suomenkielinen tulke litteroituna sekä Viikkokatsauksessa julkaistut suomenkieliset referaatit puheenvuoroista.

Tutkielman alussa esitellään kääntämisen periaatteita Euroopan unionissa sekä Euroopan parlamentin käännös- ja tulkkaustoimintaa ja niille ominaisia piirteitä. Luvussa kolme kuvaillaan tutkimuksen ydinprosessia eli täysistuntojenpuheenvuorojen referoimista ja erityisesti sitä ympäröivää tilanekontekstia. Luvussa neljä määritellään tutkimukseen liittyvät käsitteet ja pohditaan, missä kulkee perinteisen kääntämisen (*Übersetzen*) ja translatorisen toiminnan (*translatorisches Handeln*) raja sekä mihin referoiva kääntäminen sijoittuu käännöstieteen kentällä.

Tutkielman empiirinen osa alkaa luvusta viisi, jossa ensin esitellään tutkimusongelma ja –menetelmä sekä tutkimusaineisto. Analyysissä puheenvuoroista etsitään niissä esitetyt väitteet, jonka jälkeen tutkitaan, ovatko väitteet siirtyneet puheista laadittuihin referaatteihin. Tämän jälkeen tutkitaan, minkälaisia virheitä tai merkityksen muutoksia puheenvuorojen tulkkeessa esiintyy ja ovatko ne siirtyneet Viikkokatsauksen referaatteihin. Tutkielma-analyysin tulosten tulkinnan apuna on Vermeerin tunnetuksi tekemä skopos-teoria, jonka avulla analysoidaan, miten referaatit toimivat niille määrättyssä tarkoituksessa.

Tutkimuksen perusteella voidaan päätellä, että viestintäketjun moninaisuus voi vaikuttaa viestin sisällön välittymiseen huomattavasti. Ammattitaitoinen tulkkauksen ja referaattien perinpohjainen tarkka laatiminen ovat perusedellytyksiä sille, että referoitu viesti pysyy uskollisena sen lähtötekstille eli parlamentin jäsenen puheenvuorolle. Suurin osa referaateissa ilmenneistä merkityksen muutoksista johtui ainakin osittain puutteellisesta tai virheellisestä tulkkeesta. Tutkielman analyysiosassa todetaan, että tulkin tekemät virheet voivat siirtyä sellaisenaan Viikkokatsauksen referaatteihin. Ottaen huomioon Viikkokatsauksen kohderyhmän referaatit toimivat niille määritellyssä tehtävässä. Lähettäjän viesti ja sen vaaliminen ovat ensiarvoisen tärkeitä ohjenuoria kaikille prosessiin osallistujille.

Avainsanat: Euroopan parlamentti, referaatti, referoiva kääntäminen, tulke, viestintä

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	5
2	KÄÄNTÄMINEN EUROOPAN PARLAMENTISSA.....	8
2.1	Kääntämisen periaatteet Euroopan unionissa.....	8
2.2	Euroopan parlamentin käännöstoiminta.....	9
2.2.1	Taustaa.....	9
2.2.2	Kääntämisen erityispiirteitä.....	11
2.3	Euroopan parlamentin tulkaustoiminta.....	12
3	TÄYSISTUNTOPUHEENVUOROSTA REFERAATIKSI.....	14
3.1	Sanatarkat istuntoselostukset.....	14
3.2	Viikkokatsauksen referaattien syntyprosessi.....	15
3.3	Täysistuntopuheenvuorojen ja referaattien tilannekonteksti.....	18
3.3.1	Sosiokulttuurinen ja poliittinen konteksti.....	18
3.3.2	Lähettäjän intentio ja vastaanottaja	21
3.4	Puhuttu ja kirjoitettu kieli.....	23
3.4.1	Puhutun kielen piirteitä.....	25
3.4.2	Kirjoitetun kielen piirteitä	27
4	REFEROINTI JA KÄÄNTÄMINEN.....	29
4.1	Käsitteet.....	29
4.2	Referoinnin ominaispiirteitä.....	32
4.3	Kääntämisen ja referoivan kääntämisen määrittelyä.....	33
5	AINEISTOANALYYSI.....	39
5.1	Tutkimusongelma ja -menetelmä	39
5.2	Tutkimusaineisto	41
5.2.1	Täysistuntopuheenvuorot.....	42
5.2.2	Tulke ja litteraatti.....	44
5.2.3	Referaatit	44
5.3	Sisällön välittyminen	45
5.3.1	Puheenvuorojen väitteet	45
5.3.1.1	Hans-Gert Poetteringin puheenvuoro	47
5.3.1.2	Martin Schulzin puheenvuoro	51
5.3.2	Väitteiden siirtyminen referaattiin.....	56
5.3.2.1	Hans-Gert Poetteringin puheenvuoro	56
5.3.2.2	Martin Schulzin puheenvuoro	60

5.4	Tulkkeen vaikutus referaateihin	63
5.4.1	Yleistä.....	63
5.4.1.1	Hans-Gert Poetteringin puheenvuoro	65
5.4.1.2	Martin Schulzin puheenvuoro	74
5.5	Suorat lainaukset referaateissa	83
5.6	Tiivistämiskeinojen käyttö referaateissa	85
5.7	Yhteenveto.....	87
6	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	90
	LÄHTEET.....	92
	LIITTEET	
	Liite 1: Ote saksankielisestä sanatarkasta istuntoselostuksesta 5.7.2006	
	Liite 2: Ote suomenkielisestä sanatarkasta istuntoselostuksesta 5.7.2006	
	Liite 3: Litterointi suomenkielisestä tulkkeesta 5.7.2006	
	Liite 4: Ote suomenkielisestä Viikkokatsauksesta täysistuntoviikolta 3.-6.7.2006	
	DEUTSCHE KURZFASSUNG	

1 JOHDANTO

Valitsin tutkielmani aiheeksi viestintäprosessin, jossa Euroopan parlamentin täysistunnossa pidetty puheenvuoro referoidaan Viikkokatsaus-julkaisuun. Tutustuin Euroopan parlamentin viestintään erikoistuessani käännöstieteen opinnoissani EU-viestintään. Minua kiehoi kääntämisen moninaisuus europarlamentissa sekä ne useat eri kanavat, joiden välityksellä parlamentissa pidetyt puheenvuorot välittyivät Strasbourgista ympäri Eurooppaa ja maailmaa. Päätin tutkia tarkemmin europarlamentaarikon täysistuntoviikolla pitämän puheenvuoron matkaa referaattitekstiksi täysistuntoviikon pääkohdat kokoavaan Viikkokatsaus-julkaisuun. Tavoitteeni on selvittää, minkälaisen prosessin viesti käy läpi, vaikuttaako viestiketjun moninaisuus viestin välittymiseen ja sisältöön ja miten Viikkokatsauksen referaattitekstit toimivat viestin vastaanottajan näkökulmasta.

Kun tuoreimmat jäsenet Bulgaria ja Romania liittyivät Euroopan unioniin vuonna 2007, unionin jäsenmaiden määrä nousi 27:een ja virallisten EU-kielien määrä 23:een. Samalla mahdollisten kieliyhdistelmien lukumäärä kasvoi 506:een (23 virallista kieltä). Jos laajentuminen etenee suunnitelmien mukaan, tulevaisuudessa jäsenmaita saattaa olla jopa 30–35 ja virallisia kieliä lähes saman verran. Lisääntyvä kielimäärä on pakottanut hallinnon parissa työskentelevät pohtimaan unionin kieliperiaatteita ja yksittäisten kieliparien merkittävyyttä. Jos käännettävien kieliparien määrä kasvaa edelleen, jossain vaiheessa vastaan tulevat jo yksin fyysiset rajat tulkkauskoppien sijoittamisen suhteen. Euroopan unioni ei ole kuitenkaan luopumassa monikielisyyden periaatteestaan, vaan se koettaa löytää keinoja hallita yhä lisääntyvää kielimäärää.

Tasaisin väliajoin keskustelun aiheeksi on nostettu *lingua franca* eli yhteiset kommunikointikieliet, joilla voitaisiin hoitaa tärkeimmät neuvottelut ja kokoukset ilman tulkkausta. Tiedon täytyy kuitenkin kulkea jokaiseen jäsenmaahan ja jäsenmaiden välillä, eikä kääntämisestä voida missään tapauksessa luopuakaan. Tarvitaan keskustelua siitä, mitä haasteita laajentuminen synnyttää käännöspalveluihin ja mitkä vaihtoehdot ovat varteenotettavia pohdittaessa tulevaisuuden viestintää Euroopan unionissa. Toivonkin, että tutkielmani antaisi osviittaa myös siitä, onko referointi varteenotettava vaihtoehto, kun tietoa täytyy saada nopeasti ja tiivistetyssä muodossa eikä sanatarkkaan kääntämiseen ole aikaa tai taloudellisia resursseja. Tutkimukseni kuvailee viestinnän onnistumista monikulttuurisessa ja monikielisessä ympäristössä. Nykypäivän yhteiskunnassa informaatiotulva on päivittäinen ongelma: tietoa tulvii yhä enemmän ja sitä pitäisi käsitellä yhä lyhyemmässä ajassa. Tiedon tiivistämiselle ja uusien tiedonkäsittelykeinojen tarkastelulle on siis tarvetta myös Euroopan unionin viestinnän ulkopuolella. Tiivistetyn tiedon maailmassa on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää

pysähtyä miettimään, muuttuuko alkuperäinen viesti, kun se lyhennetään referaattiin, ja mitä voidaan tehdä parantaakseen tämänkaltaisen viestinnän onnistumismahdollisuuksia.

Lähtiessäni tutkimaan aihetta annoin tutkimukselleni työnimeksi "Referoiva kääntäminen Euroopan parlamentissa". Suunnittelin käsitteleväni aihetta referoivan kääntämisen näkökulmasta, sillä luokittelin tutkimukseni kohteena olevan prosessin referoivaksi kääntämiseksi. Näkökulmani kuitenkin muuttui matkan varrella sitä mukaa, kun sain kerättyä tietoa referaattitekstien syntyprosessista. Paljastui, että täysistuntopuheenvuoroja ei pelkästään referoitu Viikkokatsaukseen, vaan niiden syntyprosessi on ainutlaatuinen ja monipolvinen tapahtumaketju, jossa osallisina ovat puheenvuoron pitäjä, tulkki sekä referaattitekstin laatija. Tässä tapahtumaketjussa alkuperäinen viesti kulkee yli kielirajojen tulkin avustuksella: lopullinen referaattiteksti muokataan suoraan kuullun tulkkeen perusteella. Kyseessä on mielenkiintoinen translatorista toimintaa sisältävä toimintaketju. Kun alkuperäinen oletukseni ei enää pitänytään paikkaansa, päädyin lopulta otsikoimaan tutkielmani uudelleen "Euroopan parlamentin täysistuntopuheenvuorojen referaatit".

Tutkielmani tavoite on tutkia aineistoanalyysin avulla, miten Viikkokatsauksen referaattitekstin sisältö eroaa lähtötekstin sisällöstä ja muuttuuko parlamentaarikon viesti matkalla. Empiirinen tutkimusaineisto käsittää sanatarkat istuntoselostukset kahdesta Euroopan parlamentin täysistuntovii-kolla pidetystä saksankielisestä puheenvuorosta, puheenvuorojen suomenkielisen tulkkeen litteroituna sekä Viikkokatsauksessa julkaistut suomenkieliset referaatit puheenvuoroista. Tarkastelemani puheenvuorot on pidetty heinäkuussa 2006. Valitsin puheenvuorot tältä ajankohdalta, koska halusin aineiston olevan suhteellisen uutta ja lisäksi Suomen EU-puheenjohtajuuskausi tarjosi oivan tilaisuuden saada aineistoon suomalaisen viitekehyksen. Referaatit eivät ole juuri muuttaneet muotoaan 2000-luvun aikana, joten aineiston keräysajankohdalla ei ole muuten suurta merkitystä.

Empiirinen osio on toteutettu kvalitatiivisena tutkimuksena deskriptiivisin menetelmin. Mielenkiintoiseksi Viikkokatsauksen referaatit tekee se, että lähtötekstit eli parlamentin jäsenten puheenvuorot julkaistaan kokonaisuudessaan Euroopan unionin virallisen lehden liitteenä Internetissä, ja näin ollen sanatarkan lähtötekstin ja referaatin vertailu on mahdollista. Käytännössä voimme olettaa, että harvalla lukijalla on aikaa ja mielenkiintoa perehtyä molempiin teksteihin. Jos siis oletamme, että satunnainen lukija lukee vain referaatin, kysymykseni siitä, miten viesti välittyy, saa lisää painoarvoa. Lukijalla tulisi olla oikeus luottaa siihen, että referaatit tuovat esiin luotettavasti ja mahdollisimman kattavasti parlamentaarikon ajatukset ja sanoman lyhennetystä muodostaan huolimatta.

Esittelen tutkielmani alussa lyhyehkösti kääntämisen periaatteita Euroopan unionissa sekä Euroopan parlamentin käännös- ja tulkkaustoimintaa ja niille ominaisia piirteitä, jotka ovat olennaisia käsitellessämme parlamentin käännös- ja tulkkausviestintää. Luvussa kolme kuvailen koko tutkimukseni ydinprosessia eli täysistuntopuheenvuorojen matkaa referaattiteksteiksi. Kuvailen viestintäketjun eri vaiheita ja sitä ympäröivää tilannekontekstia, joka vaikuttaa tekstien muotoon ja sisältöön. Tarkastelen myös puhutun ja kirjoitetun kielen eroja ja näiden ominaisuuksien ilmenemistä prosessissa.

Luvussa neljä käyn ensin läpi referoinnin käsitteitä sekä ominaispiirteitä ja pohdin sitten, miten kääntäminen käännöstieteessä määritellään ja miten referoiva kääntäminen sijoittuu kääntämisen kentälle. Tässä osiossa tutkin, miten käännöstiede suhtautuu erilaisiin kääntämisen ympärillä tapahtuviin prosesseihin, jotka eivät ole ns. perinteistä kääntämistä, ts. missä kulkee perinteisen kääntämisen (*Übersetzen*) ja käännöstoiminnan (*translatorisches Handeln*) raja.

Tutkielmani empiirinen osa alkaa luvusta viisi, jonka alussa esittelen tutkimusongelman, -menetelmän sekä -aineiston. Analysoin sen jälkeen aineistoni kolmea eri osaa: alkuperäisiä täysistuntopuheenvuoroja, niiden tulketta sekä puheenvuoroista laadittuja referaatteja. Vertaan referaattitekstejä alkuperäisistä saksankielisistä puheenvuoroista laadittuihin sanatarkkoihin istuntoselostuksiin ja tutkin, siirtyvätkö puhujan esittämät väitteet ja puheen sisältö referaatteihin. Tutkielmanalyysini nojaa Vermeerin tunnetuksi tekemään skopos-teoriaan: tutkin nimenomaan sitä, miten referaatit toimivat niille määrättyssä tarkoituksessa. Lopuksi pohdin, miten parlamentin jäsenten viesti välittyy referaattien kautta, missä määrin viesti muuttuu vai muuttuuko se ollenkaan ja arvioin referaattien onnistuneisuutta vastaanottajan näkökulmasta.

Koska suurin osa Euroopan unionin toimielinten esitteistä ja tiedotteista on helpoiten saatavana online-muodossa, olen viitannut työssäni useisiin online-lähteisiin. Myös analyysiaineisto on tallennettu online-muodossa ja löytyy liitteenä tutkielmani lopusta.

2 KÄÄNTÄMINEN EUROOPAN PARLAMENTISSA

2.1 Kääntämisen periaatteet Euroopan unionissa

Euroopan unionin käännöstoiminta perustuu jo vuonna 1958 annettuun (ja sittemmin täydennettyyn ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen kirjattuun) asetukseen numero 1, jonka mukaan Euroopan yhteisön virallisia kieliä ovat sen jäsenvaltioiden kielet. Kielet ovat keskenään tasavertaisessa asemassa, minkä johdosta kaikki säädökset ja muut tärkeät asiakirjat julkaistaan kaikilla virallisilla kielillä. Kieliasetuksen taustalla oli avoimuuden ja demokratian periaatteiden lisäksi yksinkertainen ajatus siitä, että jokaisen jäsenvaltion asukkaan tulisi voida asioida EU:n toimieli-
missä omalla kielellään. Koska Euroopan unionin antamat säädökset muuttuvat ratifioimisen jälkeen osaksi kunkin jäsenvaltion lainsäädäntöä, kieliasetuksella pyrittiin siihen, että kaikkien jäsenmaiden kansalaiset pystyisivät lukemaan lakitekstejä omalla kielellään. (Monikielistä Eurooppaa rakentamassa 1998.)

Unionin virallisia kieliä olivat aluksi sen perustajamaissa käytettävät kielet: hollanti, italia, ranska ja saksa. Sitä mukaa, kun Euroopan unioni on laajentunut, on myös virallisten kielten määrä kasvanut. Viimeisin lisäys tapahtui tammikuussa 2007, kun Bulgaria ja Romania liittyivät unionin jäseneksi ja iirin kieli sai virallisen kielen aseman: nyt unionissa on 23 virallista kieltä. (Monikielisyys - Kuinka monta kieltä Euroopan parlamentilla on käytössään? 2008.)

Ominaista unionin käännöstoiminnalle on (Vihonen 1996: 574; Sunnari 2006: 21), ettei erikielisiä tekstejä tarkastella lähtö- tai pohjateksteinä tai käännöksinä vaan *rinnakkaisina toisintoina*. Jo sanavalinnoista heijastuu käännöstoiminnan periaate: tekstit *laaditaan* (vrt. käännetään) eri kielillä. Jokainen kieliversio on siis alkuperäinen versio tekstistä.. Niin sanotun eurokielen kääntämisprosessi poikkeaa huomattavasti perinteisestä lähtökielestä kohdekieleen kääntämisestä, jossa kääntäminen mielletään "kulttuuriseksi uudelleentulkinnaksi". Eurokielistä käännöstä ei voidakaan sijoittaa osaksi kohdekielen kulttuuria, kuten perinteisesti on tehty, koska jokainen eurokielistä toimii osana muiden eurokielten järjestelmää. Vihonen kuvailee prosessia lähes päinvastaiseksi verrattuna perinteiseen kääntämiseen: unionissa suomenkielinen euroteksti sijoitetaan osaksi suurempaa kulttuurijärjestelmää, eikä yhtä eurokieltä voida tarkastella ilman taustalla vaikuttavaa kulttuurijärjestelmää ja sen normeja. Eurokieliset tekstit toimivat vain, kun niiden taustalla on tieto niiden asemasta kyseisessä järjestelmässä. Hallitsevassa asemassa onkin lähtötekstin sijaan lähtökulttuuri. (Vihonen 1996: 574.).

Vihonen listaa kolme tyypillistä piirrettä unionin käännöstoiminnalle: Ensinnäkin usein käännösten pohjatekstien kirjoittaja on laatinut tekstin muulla kuin äidinkielellään, jolloin käännettävä teksti on jo alun perin käännös. Toiseksi tekstit ovat usein hyvin erikoistuneita ja sisältävät runsaasti erikois-termistöä ja lyhenteitä. Kolmanneksi valtava määrä asiakirjoja vähentää käännöstyölle jäävää työaikaa, mikä vaikeuttaa osaltaan esimerkiksi termityön johdonmukaista suorittamista. (Vihonen 1996: 574.) Kaikki nämä ominaisuudet ovat tyypillisiä niin koko unionin kuin parlamentinkin käännöstoiminnalle. Kaikki nämä piirteet ovat myös läsnä omassa tutkimusmateriaalissani: Viikkokatsauksen referaattien laatija muotoilee tekstin kuullun tulkkeen pohjalta, jolloin referaatin lähtöteksti eli tulke on jo käännös itsessään. Koko prosessiin jää vähän aikaa, ja lisäksi työtä vaikeuttavat asioiden vaikeaselkoisuus ja teknisyys (Köykkä 2001).

Tekstien tehtävä unionissa ei ole pelkästään viestin välittäminen, vaan Karvosen (1997: 1) mukaan kielen avulla yksilöiden katsotaan liittyvän yhteisöksi. Näin ajatellen Euroopan konkreettinen yhdentymisen on mahdollista vain kielen keinoin haetun yhtenäisyyden avulla. Kun kaikkiin virallisiin kieliin pyritään luomaan sama termistö ja tekstikäytäntö, muokataan samalla unionin alueella asuvien ihmisten tapaa jäsentää mielessään unionin rakennetta ja toimintaa. Unionin tavoitteena lieneekin ollut alusta lähtien luoda kokonaisuus, jossa säilytetään kansalliset piirteet, kuten kielet, mutta samalla kun kieliä yhtenäistetään, yhtenäistetään myös kansoja. (Emt.: 6-8.) Tämän periaatteen mukaan suomenkielisten käännösten kieliasulla ja sujuvuudella on yhä suurempi merkitys niiden ollessa alkuperäisiä kieliversioita. On tärkeää, että suomalaiset käyttävät omaa äidinkieltään toimiessaan unionin palveluksessa, jos halutaan taata suomen kielen asema unionissa.

2.2 Euroopan parlamentin käännöstoiminta

2.2.1 Taustaa

Euroopan parlamentin asema lainsäätäjänä on vahvistunut koko ajan, ja se on jo maailman suurin monikansallinen parlamentti, jonka 785 jäsentä edustavat jäsenvaltioiden 492 miljoonaa asukasta. Parlamentissa on edustettuna seitsemän poliittista ryhmää ja sen lisäksi sitoutumattomia jäseniä. Parlamentin jäsenet ovat jakautuneet puolueiden lisäksi 20 pysyvään valiokuntaan, jotka käsittelevät oman erikoisalansa asioita ja valmistelevat parlamentin työtä esimerkiksi laatimalla mietintöjä. Parlamentti käyttää sekä lainsäädäntö- että budjettivaltaa ja valvoo niiden täytäntöönpanoa. Ennen kaikkea se toimii kuitenkin suurena keskustelufoorumina, jonka mahdollistaa sen merkittävä toimivalta ulkosuhteiden alalla. Parlamentin jäsenet kokoontuvat joka kuukausi viikon ajaksi

täysistuntoon parlamentin viralliseen toimipaikkaan Strasbourgin. Täysistunnoissa voidaan mitä moninaisimpia yhteiskunnallisia asioita avoimin ovin, ja kaikki siellä käydyt keskustelut, lausunnot ja päätöslauselmat käännetään ja julkaistaan kaikilla virallisilla kielillä Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Usein keskustelujen pohjana on mietintö, jota valiokunnat ovat valmistelleet etukäteen. (Euroopan parlamentti 2005: 11–12, 19; Katsaus parlamenttiin 2008.)

EU:n toimielinten tulkkaus- ja käännösyksiköiden muodostama kokonaisuus (Karvonen 1997: 1) on maailman suurin tulkkaus- ja käännösyksikkö. Unionin käännöstoiminta on organisoitu siten, että kullakin toimielimellä on oma käännösorganisaationsa, joka hoitaa kyseisen elimen käännöspalvelut. Näin ollen Euroopan parlamentilla, komissiolla, neuvostolla, tuomioistuimella, tilintarkastustuomioistuimella, talous- ja sosiaalikomitealla sekä alueiden komitealla on omat käännösyksikönsä. Tämän lisäksi Luxemburgissa toimii Euroopan unionin elinten käännöskeskus, joka palvelee niitä elimiä ja laitoksia, joilla ei ole omia kääntäjiä. (Monikielistä Eurooppaa rakentamassa 1998: 4.)

Euroopan parlamentin käännöstoiminta on jäänyt tutkimuksen kohteena vähemmälle huomiolle kuin komission, neuvoston ja tuomioistuimen käännöstyö (Rautala 1997: 17). Tämä johtunee komission käännöspalvelun suuruudesta verrattuna muihin EU-elinten käännösyksiköihin: Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen (Tiedonantoja ja ilmoituksia 2006: 4-6) mukaan Euroopan parlamentissa oli vuonna 2005 n. 550 pysyvään henkilöstöön kuuluvaa kääntäjää sekä n. 380 tukitoimiin osallistuvaa henkilöstön jäsentä, kun taas komission käännöspalvelussa samat luvut olivat 1450 kääntäjää ja 600 tukitoimiin osallistuvaa työntekijää. Kun parlamentin käännöstoimen kokonaiskustannukset vuonna 2003 olivat yhteensä 100 miljoonaa euroa, komission käännöspalvelun kulut olivat yli kaksinkertaiset eli 215 miljoonaa euroa. Parlamentin käännösyksikössä työskentelee noin 50 suomalaista kääntäjää (Kuusela 2006).

Laajenevan unionin lisääntyvä kielimäärä on osoittautunut haasteeksi käännös- ja tulkkauspalveluille. Koska unionin palveluksessa ei ole vielä kukaan tarpeeksi uusien virallisten kielten ammattilaisia, Euroopan parlamentissa on otettu käyttöön ns. pivot-järjestelmä. Siinä tekstit käännetään ensin eniten käytettyihin, ns. rele-kieliin englantiin, ranskaan tai saksaan, jonka jälkeen tekstit voidaan kääntää niiden kautta muihin, vähemmän käytettyihin kieliin. (Monikielisyys - Kääntäminen 2008.) Järjestelmän tarkoitus on varmistaa tekstien saatavuus uusilla jäsenkielillä silloinkin, kun kyseessä on uuden jäsenmaan harvinaisempi kieli.

Euroopan unionin suurin käännöselin, komission käännöstoimen pääosasto, on sekin huomannut kapasiteettinsa rajallisuuden viimeisimmän laajentumisaallon harjanteella. Osasto on alkanut tarjota asiakkailleen kirjallisia ja suullisia yhteenvetoja ns. ymmärrystarkoitukseen vähentääkseen täysimittaisten käännösten tilausmäärää (Tiedonantoja ja ilmoituksia 2006: 9). Myös tiedonantojen pituutta on rajoitettu 15 sivuun, kun ennen keskimääräinen tiedonannon pituus oli jopa 37 sivua (Saarinen 2004). Nämä toimenpiteet ovat mielenkiintoisia tutkimuskohteeni näkökulmasta, sillä ne osoittavat, että kysyntää tiivistetylle tiedolle on jo nyt, ja tulevaisuudessa referoinnin merkitys voi kasvaa edelleen.

2.2.2 Kääntämisen erityispiirteitä

Kaikki parlamentin käännöstoiminta perustuu Työjärjestyksen artiklaan 138:

1. Kaikki parlamentin asiakirjat laaditaan virallisilla kielillä.
2. Kaikilla jäsenillä on oikeus käyttää parlamentissa puheenvuoroja haluamallaan virallisella kielellä. Virallisella kielellä pidetyt puheenvuorot tulkitaan simultaanisti muille virallisille kielille sekä kaikille puhemiesistön tarpeellisiksi katsomille muille kielille.

(Euroopan parlamentin työjärjestys 2008.)

Parlamentin käännösyksikkö, jonka toimipiste on Luxemburgissa, koostuu useista käännösosastoista, joista kukin edustaa yhtä Euroopan unionin virallisista kielistä. Kääntäjät kääntävät yleensä vieraasta kielestä omaan äidinkieleensä. Käännettäviä tekstejä on lähes joka alalta, ja tärkeimpiä asiakirjoja ovat istuntopöytäkirjat, mietinnöt, tiedonannot, suositukset ja parlamentin jäsenten kysymykset. Näissä teksteissä käytetään paljon muihin euroteksteihin nivoutuvaa yhteisöterminologiaa. Lisäksi parlamentissa käännetään mm. taustaselvityksiä, muistioita ja säädösten muutosesityksiä. (Karvonen 1997: 29, 71.)

Tekstit joutuvat niin koko unionissa kuin parlamentissakin kulkemaan pitkän matkan kirjoittajalta ja kääntäjältä toiselle, ennen kuin ne päätyvät säädöksiin tai direktiiveihin. Näin taivalta kuvailee Suomen käännösyksikössä varapäälikkönä toiminut Helena Rautala:

Taival alkaa siitä, kun valiokunta laatii mietintöluonnoksen perusteluineen, esimerkiksi komission asiakirjan perusteella. Tähän luonnokseen esittävät tarkistuksia sekä luonnoksen laatineen valiokunnan että lausunnonantajavaliokunnan jäsenet. Luonnos tarkistuksineen ja perustelut muodostavat yhdessä mietinnön, johon kaikki parlamentin jäsenet voivat vielä esittää täysistun-

nossa omia tarkistuksiaan. Kaikissa edellä kuvatuissa vaiheissa teksti käännetään muille kuin sille kielelle, jolla kulloinenkin luonnos, tarkistus, alustava esitys tai mietintö on kirjoitettu.

(Rautala 1997: 18.)

Kaikista virallisista kielistä käännetään tekstejä suomen kielelle. Rautalan mukaan ihanteellista olisi, että sama kääntäjä voisi osallistua itse laatimansa käännöksen muokkaamiseen kaikissa tekstin vaiheissa, mutta käytännössä tämä on mahdotonta, etenkin jos käsittelykieli muuttuu prosessin aikana. Ominaista parlamentin käännöstoiminnalle on kiireinen työrytmi, jonka takia tekstien tarkastukseen ei usein jää aikaa. Käännösjaostot joutuvat tahdittamaan työrytmiensä parlamentin täysistunnon ja valiokuntien sekä poliittisten ryhmien työrytmiin. (Rautala 1997: 17–18.) Työjärjestyksen artiklan 172 mukaan (Euroopan parlamentin työjärjestys 2008) jokaisesta istunnosta on jaettava ennen seuraavan istunnon iltapäiväosuutta pöytäkirja, joka sisältää parlamentin tekemät päätökset ja puheenvuoroa käyttäneiden jäsenten nimet. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että istuntoasiakirjat työstetään vain muutamien tuntien varoitusajalla (Rautala 1997: 17). Myös tutkielmassa käytetty empiirinen aineisto on syntynyt Rautalan kuvaaman kiireisen työrytmin tuloksena, josta kerron tarkemmin luvussa **3.2. Viikkokatsauksen referaattien syntyprosessi.**

Edelleen tyypillistä Euroopan unionin ja parlamentin kääntämiselle on tekstien rakentuminen aikaisempien tekstien perustalle. Teksteissä viitataan ahkerasti aiempiin samaa aihetta käsitteleviin teksteihin. (Karvonen 1997: 35.) Tämä heijastuu omalla tavallaan myös parlamentin jäsenten täysistuntopuheenvuoroista, joissa yleensä ensin kiitetään edeltävää puhujaa ja/tai puhemiestä ja sen jälkeen joko referoidaan tai kommentoidaan aiemmin puhuttua. Usein täysistuntojen keskustelujen pohjana on aiemmin laadittu mietintö, johon puhujat viittaavat useasti puheenvuoroissaan.

2.3 Euroopan parlamentin tulkkaustoiminta

Euroopan unionin toimielimissä työskentelee yhteensä noin 800 konferenssitulkkiä. Euroopan parlamentin omassa tulkkauspalvelussa työskentelee noin 350 virkamiestulkkiä, minkä lisäksi se työllistää noin 2500 säännöllisesti työskentelevää, talon ulkopuolista tulkkiä. (Monikielisyys - Tulkkaus 2008.) Tulkkien suurin työllistäjä ovat täysistunnot, valiokuntien ja valtuuskuntien kokoukset, parlamentaariset edustajakokoukset, poliittisten ryhmien kokoukset ja lehdistötilaisuudet. Euroopan parlamentin täysistunnot ovat tärkeysjärjestyksessä ykkösenä niin parlamentin tulkkaus- kuin käännöspalvelujen prioriteettilistalla. Europarlamentin käännöstoiminnassa ensim-

mäisellä sijalla ovat lainsäädäntötekstit, toisella täysistunnossa hyväksyttävät tekstit ja kolmannella täysistuntotarkistukset. (Monikielisyyttä koskevat menettelysäännöt 2006.)

Yksi parlamentin täysistuntoviikko voi työllistää jopa 800–1000 tulkkia. Täysistunnoissa tulkkaus hoidetaan perinteisesti ns. symmetrisen käytännön 20–20 pohjalta, mikä tarkoittaa tulkkausta kaikista (virallisista) kielistä kaikkiin (virallisiin) kieliin. Käytäntö pätee tärkeimmissä tilaisuuksissa, kuten Eurooppa-neuvoston kokouksissa ja komiteoiden täysistunnoissa, mutta esimerkiksi virkamiesten kokoukset voidaan hoitaa epäsymmetrisen käytännön pohjalta, jolloin kaikkia kieliä voi käyttää puheenvuoroissa mutta puhe tulkataan vain tapauskohtaisesti määrätyle kielimäärälle. (Sunnari 2006: 22.) Täysistunnoissa tulkkipopissa työskentelee kerrallaan kolmen tulkin ryhmä, joten yhden täysistunnon täydellinen työryhmä voi sisältää yli 60 tulkkia. Koska unionin 23 virallisesta kielestä syntyy huikemat 506 mahdollista kieliyhdistelmää, tulkkauksessa käytetään yhä useammin apuna aiemmin kuvattua rele-tulkkausjärjestelmää tai kaksisuuntaista eli retour-tulkkausta, jossa tulkataan äidinkielestä vieraaseen kieleen ja vieraasta kielestä takaisin äidinkieleen. (Euroopan Parlamentin tulkit 2008.)

3 TÄYSISTUNTOPUHEENVUOROSTA REFERAATIKSI

3.1 Sanatarkat istuntoselostukset

Täysistunnoista laaditaan sanatarkat istuntoselostukset europarlamentin Työjärjestyksen artiklan 173 mukaan. Istuntoselostukset laaditaan sillä kielellä, jolla puheenvuoro on pidetty. Puheenvuoron pitäneet edustajat saavat oman puheenvuoronsa tarkistettavaksi kirjallisessa muodossa, jonka jälkeen heillä on viikko aikaa oikaista mahdolliset virheet ja palauttaa puheenvuorot sihteeristölle. Tämän jälkeen sanatarkat istuntoselostukset julkaistaan Euroopan unionin virallisen lehden liitteenä. (Euroopan parlamentin työjärjestys 2008.) Väliaikainen versio istuntoselostuksista julkaistaan kuitenkin päivittäin istunnon päätyttyä (Mietinnöt ja päätökset 2008).

Käytännössä istuntoselostuksista on tehty kaksi eri versiota: ns. sateenkaariversio sisältää puheet alkuperäisellä kielellä, ja käännetty versio sisältää puheet käännettynä virallisille kielille. On syytä huomata, että istuntoselostukset julkaistaan nykyisin virallisessa lehdessä vain DVD-muodossa ja Internetissä, koska vuodesta 1999 lähtien niiden julkaisu painettuna liitteenä lopetettiin. Vuosina 2004–2007 istuntoselostukset käännettiin poikkeuksellisesti vain 11 viralliselle kielelle, koska kääntäjiä ei ollut riittävästi tuottamaan tekstejä kaikille vuonna 2004 unioniin liittyneiden uusien jäsenvaltioiden kielille. Vuonna 2007 palattiin entiseen käytäntöön eli kaikille virallisille kielille kääntämiseen ja samalla parlamentti lisäsi Työjärjestyksen artiklaan 173 uuden kohdan a. (Ilmoitus jäsenille 2007.)

Artikla 173 a: Keskustelujen audiovisuaalinen tallenne

Välittömästi istunnon jälkeen keskusteluista tuotetaan ja asetetaan Internetissä saataville audiovisuaalinen tallenne, joka sisältää äänitteet kaikista tulkkauksista.

(Euroopan parlamentin työjärjestys 2008.)

Sanatarkat istuntoselostukset ovat yksi osa ketjua, jossa parlamentaarikon puheenvuoro vaihtaa muotoaan kirjallisen ja suullisen tekstin välillä. Puheenvuoro on saatettu laatia ensin kirjalliseen muotoon, jonka jälkeen se esitetään suullisesti täysistunnossa. Tämän jälkeen puheenvuoro muuttuu jälleen kirjalliseksi tekstiksi sanatarkkaan istuntoselostukseen.

Istuntoselostukset ovat osa avoimuusperiaatetta, jonka ympärille Euroopan parlamentin toiminta rakentuu: kenellä tahansa on niiden avulla yhtäläinen mahdollisuus seurata parlamentin keskusteluja omalla äidinkielellään. Edes europarlamentaarikoilta ei vaadita vieraan kielen taitoa. Nykyisin

täysistuntoja voi seurata myös reaaliaikaisena lähetyksenä Internetissä. Kaikki nämä toimenpiteet tähtäävät Euroopan unionin avoimuuteen, demokratian toteutumiseen ja monikielisyyden kunnioittamiseen.

3.2 Viikkokatsauksen referaattien syntyprosessi

Viikkokatsaus-julkaisua toimittaa Euroopan parlamentin lehdistöpalvelu, joka sijaitsee Brysselissä ja täysistuntoviikkojen aikana Strasbourgissa. Huhtikuussa 2008 suomenkielisen tiedotustoimiston päällikkönä toimi Pekka Nurminen ja tiedottajana Pia Siitonen. Tämän lisäksi parlamentin tiedottajana Helsingissä toimi samana ajankohtana Minna Ollikainen. Lisäksi toimituksessa työskentelee sihteeristöä sekä ajoittain harjoittelijoita. Tutkimukseeni on haastateltu tiedotusyksikön entistä päällikköä Virpi Köykkää, jonka antamiin tietoihin suurin osa Viikkokatsaukseen liittyvistä sisäisiä prosesseja kuvailevista kohdista perustuvat.

Viikkokatsaukseen kootaan yhteenvedot täysistuntoviikon aikana käydyistä parlamentin keskusteluista ja äänestyksistä. Viikkokatsaus julkaistaan unionin kaikilla virallisilla kielillä täysistuntoviikon jälkeen. Täysistuntoa edeltävällä viikolla julkaistava *Ennakkokatsaus* sisältää yhteenvedon lähes kaikista tulevan täysistuntoviikon esityslistalla olevista mietinnöistä sekä muista käsiteltävistä asioista. Siinä voidaan julkaista juhlaistuntojen kunniavieraiden cv:t, puheenjohtajakauden päälinjat tai muuta olennaista kaikilla virallisilla kielillä. *Päiväkatsaus* on yhteenveto täysistuntopäivän aikana parlamentin täysistunnossa käydyistä keskusteluista ja äänestyksistä. Myös päiväkatsaus julkaistaan unionin kaikilla virallisilla kielillä. (Yleistietoa julkaisuista 2008.) *Viikkokatsaus* on kooste tiedotteista, jotka tiedotusyksikkö on laatinut ja julkaissut täysistuntoviikon aikana. Suurin osa tiedotteista sisältää referaatteja parlamentin jäsenten puheenvuoroista. (Köykkä 2001.)

Ennakkokatsauksen ja täysistunnon aikana julkaistujen tiedotteiden ensisijainen kohderyhmä ovat toimittajat, mutta myös Euroopan parlamentissa työskentelevät suomalaiset, europarlamentaarikit, julkishallinto, järjestöt ja yritykset. Viikkokatsaus, joka ilmestyy siis vasta täysistuntoviikon jälkeen, on suunnattu EU-asioita ammattimaisesti, muttei välttämättä päiväkohtaisesti seuraaville henkilöille eli lähinnä muille kuin toimittajille. (Köykkä 2001.) Viikkokatsauksen lukijoiden oletetaan tietävän paljon unionin toimintajärjestelmästä: se tarjoaa tiukan paketin tietoa asioista jo tietäville. Viikkokatsaus on puolueeton julkaisu, eikä sillä ole poliittisia päämääriä kuten parlamentin jäsenten puheenvuoroilla. Puheenvuoroista tehtyjen referaattien voidaan siis olettaa pyrkivän tarjoamaan puolueetonta informaatiota parlamentaarikkojen puheenvuoroista.

Ennen kutakin täysistuntoa parlamentin tiedotusosaston johto päättää, mistä täysistuntoviikon aikaan käytävistä keskusteluista laaditaan tiedote. Valiokuntatiedottajien suositukset vaikuttavat päätökseen, sillä lähestulkoon kaikki parlamentin kannanotot valmistellaan parlamentin valiokunnissa, ja täten valiokuntatiedottaja osaa arvioida parhaiten, mitkä hänen valiokunnastaan tulevat asiat ovat niin merkittäviä parlamentin kannalta tai median silmissä, että niistä kannattaa laatia tiedote. Keskustelun referoinnissa sovelletaan yhtenäisiä periaatteita, jotka perustuvat tiedotuksen käytössä oleviin voimavaroihin, tiedotuksen poliittiseen ja maantieteelliseen kattavuuteen ja tiedotuksen relevanssiin median kannalta. (Köykkä 2001.)

Referaatteihin sisällytetään seuraavat puheenvuorot: mietinnön esittelijän alustuspuheenvuoro, kaikkien parlamentin poliittisten ryhmien ryhmäpuheenvuorot sekä sitoutumattomien ensimmäinen puheenvuoro (nämä muodostavat ns. ensimmäisen poliittisen kierroksen), oman kieliryhmän puhujat sekä komission ja neuvoston puheenvuorot. Neuvosto ei kuitenkaan yleensä osallistu keskusteluun kuin antaessaan julkilausumaa ennalta sovitusta aiheesta. Komission edustaja puolestaan osallistuu kaikkiin keskusteluihin lukuun ottamatta parlamentin omaa työjärjestystä koskevia keskusteluja. Tiedotuksen kieliyksiköt voivat vapaasti valita, ottavatko he tiedotteeseensa mukaan myös muiden valiokuntien lausunnonantajien puheenvuoroja. Näiden määrä on kuitenkin rajoitettu korkeintaan kymmeneen kappaleeseen. Niin sanottu ensimmäinen poliittinen kierros ja muut tällä tavoin valitut puhujat antavat "kattavan ja poliittisesti tasapainoisen kuvan parlamentissa käydystä keskustelusta ja siellä vallitsevasta mielipidekirjosta". (Köykkä 2001.)

Itse tiedotteiden kirjoittamisprosessi on mielenkiintoinen: puheenvuorojen referaattien laatiminen tapahtuu pääsääntöisesti tulkkeen pohjalta tehtyjen muistiinpanojen pohjalta. Referaatit laaditaan 90 prosentissa tapauksista kuullun (suomenkielisen) tulkkeen pohjalta. Puheenvuoroja ei nauhoiteta kuin erittäin harvoin, jos tiedossa on, että käsiteltävä aihe on hankala tai jos puhujalla on tapana puhua nopeasti tai vaikeasti ymmärrettävästi. Joskus Viikkokatsauksen toimitus saa puheenvuorot jo etukäteen puheen alkukielellä (englanniksi tai ranskaksi) varsinkin parlamentin juhlavierailta kuten valtionpäämiehiltä, mutta myös osalta parlamentin ja komission jäsenistä, neuvoston edustajista sekä komission puheenjohtajalta. Näissäkin tapauksissa referaatit tehdään kuitenkin tulkkauksen pohjalta, eikä kirjallista materiaalia käytetä kuin täydentämään mahdollisia aukkoja. (Köykkä 2001.)

Tärkein kriteeri tiedotteiden ja näin ollen myös Viikkokatsauksen laatimisessa on saada tiedote lukijoille mahdollisimman nopeasti. Tämän takia tiedotteisiin referoidaan vain erittäin harvoin

muita kuin edellä mainitun periaatteen mukaan valittuja puheenvuoroja: mitä enemmän puheenvuoroja referoidaan, sitä kauemmin prosessi ja tiedotteen saaminen toimittajille kestää (Köykkä 2001.). Tiedotteen laatimisprosessia valotetaan seuraavan esimerkin avulla: Jos täysistuntokeskustelu kestää esimerkiksi 90 minuuttia, siitä kuluu noin 45-60 minuuttia alustuspuheenvuoroon, ensimmäiseen poliittiseen kierrokseen ja komission vastaukseen. Tiedotteiden laatijat alkavat purkaa muistiinpanojaan jo ensimmäisen poliittisen kierroksen jälkeen, ja kun komissio antaa vastauksensa, ovat kaikki muut osat paitsi tietysti itse komission vastaus valmiina. Jos toisella ja kolmannella poliittisella kierroksella keskusteluun on osallistunut suomalaisia puhujia, heidän puheenvuoronsa saatetaan lisätä tiedotteeseen vielä ensimmäisen kierroksen jälkeen. Tämän jälkeen tiedote oikoluetetaan ja viimeistellään. Tiedote lähtee toimittajille pääsääntöisesti 45-90 minuuttia keskustelun päättymisen jälkeen, ellei mitään odottamatonta tapahdu. (Köykkä 2001.)

Viikkokatsaus laaditaan kaikilla unionin virallisilla kielillä, mutta jokaisen jäsenmaan tiedotusyksikkö jäsentelee sisällön oman maansa kohderyhmälleen sopivaksi. Julkaisuun valitaan enemmän puheenvuoroja omasta maasta valituilta parlamentaarikoilta. Suomesta valittujen parlamentaarikojen puheenvuorot otetaan tiedotteisiin aina mukaan niistä keskusteluista, joista tiedotusyksikkö toimittaa tiedotteen, mutta keskustelut, joista ei tehdä tiedotetta, eivät myöskään päädy Viikkokatsaukseen, vaikka Suomen edustajat osallistuisivatkin näihin keskusteluihin (Köykkä 2001).

Suomalaisten vähäinen näkyvyys tiedotteissa ja Viikkokatsauksessa selittyy osittain suomalaisten europarlamentaarikkojen vähäisellä lukumäärällä: Suomella on parlamentissa vain 14 jäsentä, kun taas esimerkiksi Saksan jäsenmäärä 99 muodostaa lähes seitsemäsosan koko parlamentin jäsenistä. Aihepiirien painotus vaihtelee myös eri jäsenmaissa arvatenkin sen mukaan, mikä kunkin maan kansalaisia on arvioitu kiinnostavan eniten. Suomenkielinen Viikkokatsaus täysistuntoviikolta 3.-6.7.2006 käsitteli pääministeri Vanhasen esittelemää Suomen puheenjohtajakauden toimintaohjelmaa laajasti sisältäen yhteenvedot kaikkien suomalaisten puheenvuoroista. Vertailun vuoksi vastaava saksankielinen katsaus "Tagungswoche - Plenartagung vom 3.-6. Juli 2006" käsitteli aihetta suppeammin jättäen pois kaikkien suomalaisten puheenvuorot lukuun ottamatta Esko Seppästä, joka piti poliittisen ryhmänsä ryhmäpuheenvuoron. Referaatteihin koetetaankin poimia erityisesti suomalaisia kiinnostavat asiat, kuten Suomea koskevat vertailut tai suomalaisiin parlamentaarikkoihin, Suomen hallitukseen tai Suomen komissaariin kohdistuvat kommentit (Köykkä 2001).

Täysistunnoista laaditut tiedotteet julkaistaan erittäin lyhyellä aikaviiveellä, välittömästi istunnon jälkeen. Viikkokatsaus puolestaan laaditaan vasta täysistunnon jälkeen, jolloin toimittajien käytössä ovat myös alkuperäiskielillä ilmestyvät sanatarkat istuntopöytäkirjat. Istuntopöytäkirjat laaditaan jokaisesta istunnosta, ne käännetään kaikille virallisille kielille ja julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisen lehden liitteenä. Periaatteessa istuntopöytäkirjoista voidaan vielä tarkistaa asiatietoja Viikkokatsausta varten, mutta käytännössä tiedotteissa julkaistuihin referaatteihin tehdään sisällöllisiä muutoksia harvoin. Osittain tämä olisi mahdotontakin, sillä työ edellyttäisi kaikkien virallisten kielten hallintaa, koska sanatarkoista istuntopöytäkirjoista on tässä vaiheessa olemassa vain alkukieliset versiot. Ainoastaan hankalat paikkojen tai ihmisten nimet ja erilaiset luvut tarkistetaan siltä varalta, että tulkauksesta ei ole saatu selvää tai se on ollut virheellistä. (Köykkä 2001.)

3.3 Täysistuntopuheenvuorojen ja referaattien tilannekonteksti

Jokaiseen viestintätapahtumaan vaikuttaa sen kokonaisympäristö eli kielenulkoiset kontekstit, jossa kieltä käytetään. Puheen tai kirjoituksen tyyli syntyy puhujan tai kirjoittajan tarkoituksista eli intentioista ja funktiosta. Kaikkiin viestintätilanteisiin vaikuttaa lisäksi senhetkinen sosiaalinen tilanne, toisin sanoen viestin lähettäjän ja vastaanottajan välinen suhde, joka säätelee tekstin tai puheen tyyliä. Kielenkäyttöön ja tyyliin on syntynytkin vakiintuneita sääntöjä ja tyyllilajeja, joita käytetään tietyissä vakiintuneissa sosiaalisissa tilanteissa. (Saukkonen 1984: 10–11.) Stotesbury (1993: 49) luettelee neljä tärkeää tekijää, jotka vaikuttavat tekstin tiivistämisprosessiin: sosiokulttuurinen ja poliittinen konteksti, tekstin lähettäjän intentio, tekstin vastaanottajayleisö ja tilannekonteksti. Näitä tekijöitä onkin syytä tarkastella lähemmin puhuttaessa parlamentissa tapahtuvasta viestinnästä.

3.3.1 Sosiokulttuurinen ja poliittinen konteksti

Kääntäminen tapahtuu aina tietyssä kommunikatiivisessa tilanteessa. Viestin lähettäjä haluaa viestiä vastaanottajalle jotakin, ja kääntäjän tehtävä on välittää viesti optimaalisesti. Ammannin mukaan (1990: 38) se, miten viestin lähettäjä ja vastaanottaja käyttäytyvät, riippuu sekä ympäröivästä yhteiskunnasta, toisin sanoen kulttuurista, tilanteen ulkoisesta luonteesta (esimerkiksi testitilanne) ja sen sisäisestä luonteesta (esimerkiksi osapuolten mieliala).

Suomen kielen perussanakirjassa (1990 s.v. kulttuuri) kulttuuri määritellään yhteisön tai koko ihmiskunnan henkisten ja aineellisten saavutusten kokonaisuudeksi. Vermeer (1989: 36) määrittelee kulttuurin seuraavasti:

Kultur sei die Menge aller Verhaltensnormen und –konventionen einer Gesellschaft und der Resultate aus den normenbedingten und konventionellen Verhaltensweisen.

Kulttuuri voidaan edelleen jakaa kolmeen eri alaryhmään: *Parakulttuuri* käsittää ne normit, säännöt ja tavat, jotka ovat ominaisia tietylle yhteiskunnalle (esimerkiksi mitä arvoja yhteiskunnassa arvostetaan). *Diakulttuuri* käsittää ne normit, säännöt ja tavat, jotka ovat ominaisia tietylle yhteiskunnan sisäiselle ryhmälle, kuten harrastus- tai kansallisuusryhmälle. *Idiokulttuuri* tarkoittaa normeja, sääntöjä ja tapoja, joita yksittäinen henkilö toteuttaa omassa elämässään (esimerkiksi kasvisyönti, eläinrakkaus). Käytännössä näitä kolmea on vaikea erottaa puhtaasti toisistaan, mutta ne yhdessä ajan ja paikan kanssa vaikuttavat jokaiseen tilanteeseen ja näin ollen myös kääntämistilanteeseen. (Ammann 1990: 39–40.) Ammannin jaottelun perusteella Euroopan parlamentti muodostaa eräänlaisen diakulttuurin, yhteiskunnan sisäisen ryhmän, jossa vallitsevat täysin omanlaiset normit ja tavat.

Niin kirjallisella kuin suullisellakin ilmaisulla on omat vakiintuneet konventionsa, joita säätelevät traditiot ja yleisesti, jopa kirjallisesti, hyväksytyt säännöt. Kuten Vihonen (1996: 574) toteaa, unionin tekstit eivät toimi yksinään ilman tietoa niiden asemasta taustalla olevassa suuremmassa kulttuurijärjestelmässä. Kyse on kulttuurien yhteisestä viestinnästä, jossa on aina otettava huomioon koko kulttuurijärjestelmä sekä sen käytänteet ja normit.

Koskinen toteaa väitöskirjassaan "Beyond ambivalence: Postmodernity and the Ethics of Translation" (2000), että kohdekulttuurin käsite on EU:n kontekstissa melko monimutkainen. Käyttäen esimerkkinä Euroopan komission käännöstoimintaa Koskinen jakaa kääntämisen intrakulttuuriseen (*intracultural translation*) ja interkulttuuriseen kääntämiseen (*intercultural translation*). Intrakulttuurinen kääntäminen tarkoittaa kommunikointia tietyn ei-kansallisen EU-kulttuurin sisällä, jossa käännösten loppukäyttäjät ovat tottuneet EU-retoriikkaan eivätkä odota tai tarvitse käännökseltä kattavaa sopeuttamisstrategiaa (*cultural adaptation*). Interkulttuurinen kääntäminen tarkoittaa EU-kulttuurin kommunikointia kansallisten kulttuurien kanssa. Tämä pitää sisällään sekä käännökset komission ja kansallisten viranomaisten välillä (*interadministrative translations*) että käännökset komission ja suuren yleisön välillä. Jokaisen eri käännösryhmän parissa voisi soveltaa eri käännösstrategiaa, mutta EU-käännösten kollektiivinen ja

intertekstuaalinen luonne ovat saaneet aikaan tilanteen, jossa yksittäinen kääntäjä uskaltaa vain harvoin poiketa radikaalisti yleisestä käänösstrategiasta: kääntää tekstit sanasanaisesti kuten unionin lakitekstit. (Koskinen 2000: 86–87.) Koskinen päättelee, että monet EU-käännökset ovat nimenomaan intrakulttuurisia:

They are produced and consumed within the same cultural context. These translations, then, may be seen as hybrids from the perspective of the national culture since that culture is not their primary point of reference.

(Koskinen 2000: 88.)

Koskinen kyseenalaistaa EU-käännösten samanarvoisuuden periaatteen sekä erikielisten käännösten kutsumisen "kieliversioiksi". (Koskinen 2000: 84). Lähtötekstin ja käännöksen välillä on olemassa merkityksellinen suhde (*meaningful relation*). Ekvivalenssi voi olla yksi näistä merkityksellisistä suhteista. Unionin kielellisen tasavertaisuuden periaate edellyttää kaikkien kieliversioiden samanarvoisuutta. Samanarvoisuus ei vallitse vain lähtö- ja kohdetekstin välillä vaan myös lähtökielestä laadittujen erikielisten käännösten välillä. Erikieliset käännöksetkin ovat siis toistensa toisintoja eli samanarvoisia keskenään. Komission käännöspalvelun työssä tämä samanarvoisuus näkyy käytännössä sanasanaisena kääntämisenä, mikä väistämättä pakottaa kaikki kansalliset kielet samaan "luonnottomaan" muotoon. Yksittäiselle kääntäjälle pyrkimys lingvistiseen samanarvoisuuteen erikielisten tekstitoisintojen välillä voi olla turhauttavaa, etenkin kun toisinaan suomenkielisen käännöksen ainoa tehtävä on olla olemassa ikään kuin symbolina unionin monikielisydestä. (Koskinen 2000: 84–85.)

Kaikkeen Euroopan parlamentin viestintään vaikuttavat ennen viestintätapahtumaa ja sen jälkeen tapahtuvat asiat, tapahtumasta julkaistut asiakirjat sekä perinteet. Parlamentti itsessään antaa tietyn viitekehyksen viestinnälle, josta poiketaan vain harvoin. Karvonen (1997: 35) kuvailee unionin tekstien rakentuvan vahvasti aikaisempien tekstien perustalle, ja usein niissä referoidaan aikaisemmin käsiteltyjä asioita. Tämä pätee myös parlamentin täysistuntopuheenvuoroihin: niissäkin referoidaan ja kommentoidaan usein aiemmin sanottua ennen kuin parlamentaarikko ilmaisee oman kantansa, ja usein keskustelujen pohjana on etukäteen laadittu mietintö, jonka hyväksymistä täysistunto käsittelee suullisesti. Keskustelujen sidonnaisuus aiempaan kirjalliseen materiaaliin vaikuttaa huomattavasti viestintätilanteeseen. Puheet ovat äärimmäisen sidottuja niin tilanteen aikaan kuin paikkaankin. Tämä ilmenee Viikkokatsauksen referaattien laatimisessa vaikeutena ymmärtää sisäpiirin juttuja ja viittauksia esimerkiksi kulissien takaisiin mitteloihin tai kunkin puhujan kotimaan sisäpolitiikkaan, joista referaatin laatija ei välttämättä ole perillä (Köykkä 2001).

Parlamentin jäsenten puheenvuorojen taustalla vaikuttavat vahvasti myös poliittiset tarkoitusperät. Esitetyt kannanotot heijastavat puolueiden poliittisia ohjelmia ja linjauksia sekä senhetkistä poliittista tilannetta. Olivatpa puheenvuorot kuinka spontaaneja tahansa, niiden taustalta kuultavat kuitenkin puolueiden päämäärät ja linjavedot. Poliitikko edustaa aina myös yksityishenkilönä puhuessaan, omaa puoluettaan (sitoutumatonkin poliitikko edustaa "sitoutumattomuuttaan"), jolloin hänen puheensa luetaan väistämättä myös hänen edustamansa puoleen kannanotoksi. Niinpä tarkastellessamme poliittisesta puheenvuorosta tehtyä referaattia, on huomioitava, että siinä ilmaistava mielipide luetaan usein koko puoleen mielipiteeksi, jolloin uskollisuus alkuperäisen puheenvuoron intentioille korostuu entisestään. Poliittiset puheet ja niissä käytetyt painotukset ovat myös erityisen alttiita muuttumaan maailman politiikan ja tapahtumien mukana. Se, mikä oli vielä eilen päivän kuumin puheenaihe, voi tänään olla jo painunut unholaan uusien tärkeämpien kysymysten noustessa ensisijaisiksi. Esimerkiksi syyskuussa 2001 tapahtuneet terroriteot eivät voineet olla jättämättä jälkeensä myös parlamentissa käytyihin keskusteluihin. Maailmanlaajuisesti tärkeät asiat painottuvat niissäkin puheissa, joissa käsitellään näennäisesti jotain muuta aihepiiriä. Täysistuntojen aikana ohjelmaan voidaan myös tehdä muutoksia, jos maailmalla tapahtuu jotain tärkeää ja asiaa halutaan käsitellä lyhyellä varoitusajalla myös parlamentissa. Eritoten tällöin puheenvuorot saattavat olla hyvinkin spontaaneja ja ajankohtaisia ja tästä johtuen jopa tunteellisia. Viikkokatsauksen ilmestyessä suurin tunnekuuhu on kenties jo ehtinyt laantua, ja referaatin laatijan tehtäväksi jää päättää, missä määrin hän välittää puheenvuoron painotuksia laatimassaan referaatissa.

3.3.2 Lähettäjän intentio ja vastaanottaja

Ensisijaiset täysistuntopuheenvuorojen kuulijat eli viestin vastaanottajat ovat parlamentin jäseniä, jotka ovat pääosin kouliintuneita poliitikkoja. Heidän voidaan olettaa tuntevan niin kielelliset kuin poliittisetkin konventiot, joita puheenvuoroissa käytetään. Täysistunnoista tehtyjen tiedotteiden kohdeyleisö on hieman laajempi ja käsittää toimittajat, Euroopan parlamentissa työskentelevät suomalaiset, parlamentin jäsenet, julkishallinnon, järjestöt ja yritykset. Viikkokatsauksen ensisijainen kohderyhmä ovat kuitenkin EU-asioita "ammattimaisesti, muttei välttämättä päiväkohtaisesti asioita seuraavat henkilöt". (Köykkä 2001.)

Täysistunnoissa pidettävät puheenvuorot ovat yksi edustajien tapa vaikuttaa parlamentissa käsiteltäviin asioihin muun muassa valiokuntatyöskentelyn ohessa. Puheenvuoroissa kommentoidaan käsittelyssä olevia mietintöjä, tulevia äänestyksiä tai muita ajankohtaisia tapahtumia unionissa ja sen ulkopuolella. Edustajat on valittu parlamenttiin suoralla kansanvaalilla, josta voimme päätellä,

että heidän työskentelynsä taustalla voi vaikuttaa myös äänestäjien palveleminen tai heihin vetoaminen. Parlamentin istuntoja alettiin televisioida unionin oman uutispalvelun Europe by Satellite (EbS):n web-lähetyksinä huhtikuusta 2006 lähtien. Parlamentin työtä voi myös seurata Internetissä olevien sanatarkkojen istuntoselostuksien ja Viikkokatsauksen avulla, lehdistön ja perinteisen television kautta. Äänestäjällä on siis entistä suurempi ja nopeampi mahdollisuus seurata edustajansa työskentelyä. Mitä suuremmalle yleisölle täysistuntojen voidaan ajatella välittyvän, sitä tärkeämmän roolin saa myös niissä harjoitettava poliittinen retoriikka. Voimme päätellä, että puheenvuorot sisältävät poliittisia vetoamuksia puoluetovereiden ja kollegoiden lisäksi myös suoraan äänestäjille. Puheenvuorot ovat parlamentaarikkojen tilaisuuksia vakuuttaa muut oman näkökantansa oikeellisuudesta, jolloin väistämättä niihin sisältyy informaation antamisen lisäksi paljon poliittista retoriikkaa ja henkilökohtaista vetoamusta.

Puheenvuorojen referoijan tavoitteena eli intentiona on kiteyttää puheenvuoron olennainen sisältö. Köykin mukaan (2001) Viikkokatsauksen referaateissa pyritään ilmaisemaan asiat "sillä tavoin ja siinä hengessä" kuin puhuja on ne itse sanonut. Tärkeintä on tiivistää puhujan poliittinen kannanotto kyseessä olevaan asiaan, rönsyilipä parlamentaarikon puhe miten paljon tahansa itse asian ulkopuolelle esimerkiksi sisäpoliittisesti ajankohtaisiin asioihin. Toisinaan referaateihin otetaan mukaan myös puheenvuoroja, jotka sisältävät hyvinkin reipasta poliittista retoriikkaa, jos viesti on muuten selkeä ja keskustelun kokonaisuuden kannalta mielenkiintoinen (esimerkkinä entisen europarlamentaarikon, äärioikeistolaisen Jean-Marie Le Penin puheenvuorot) (Köykin 2001.) Se, mitkä puheenvuorot päätyvät jäsenmaiden lehdistön kautta laajempaan levikkiin ja missä "hengessä" toimittajat niitä käsittelevät, jää toimittajien vastuulle. Voidaan kuitenkin todeta, että referaattien laatija on tässä tapauksessa välikäsi, jonka välittämä viesti tulisi olla mahdollisimman pitkälle viestin lähettäjän intention mukainen sitä mitenkään vääristelemättä tai vähättelemättä.

Viikkokatsauksen referaatit on suunnattu tarkkaan rajatulle kohderyhmälle, joka ei välttämättä seuraa EU-asioita päivittäin. Kohderyhmä ei välttämättä perehdy koskaan lähtöteksteihin eli täysistuntonauhoituksiin tai sanatarkkoihin istuntoselostuksiin. Jos lukijoiden ainoa kosketus puheenvuoroihin on referaattien kautta, referoimisen merkitys kasvaa yhä suuremmaksi. Lukijat eivät todennäköisesti myöskään tiedä, miten referaatit syntyvät ja minkälainen valintaprosessi referaattien taustalla on. Viikkokatsauksen sisällön perusteella voi muodostaa käsityksen keskusteluista, vaikka ne edustaisivat vain hyvin pientä osuutta niistä.

3.4 Puhuttu ja kirjoitettu kieli

Seuraavaksi pohdin, onko etukäteen valmiiksi kirjoitettu mutta ääneen luettu parlamentaarikon puheenvuoro puhuttua vai kirjoitettua kieltä ja näkyykö siinä puhutun vai kirjoitetun kielen piirteitä.

Euroopan parlamentin täysistuntojen puheenvuoroaika jaetaan parlamentin jäsenille Työjärjestyksessä ilmoitettujen sääntöjen mukaan: Ensimmäinen osa puheajasta jaetaan tasan kaikkien poliittisten ryhmien kesken, ja tätä kierrosta kutsutaan niin sanotuksi ensimmäiseksi poliittiseksi kierrokseksi. Jäljelle jäävä puheaika jaetaan poliittisten ryhmien kesken suhteessa niiden jäsenten kokonaismäärään. (Euroopan parlamentin työjärjestys 2008.) Näin varmistetaan, että eri poliittisia näkökantoja edustavat puhujat saavat kaikki äänensä kuuluviin. Yksittäinen edustaja ei saa puhua samasta aiheesta kuin korkeintaan kaksi kertaa ja tällöinkin puhemiehen suostumuksella. Jos jäsentä kohtaan on esitetty keskustelun aikaan huomautuksia, jotka hän haluaa kiistää tai oikaista tai hän haluaa muuten korjata omaa puheenvuoroaan, hän voi antaa henkilökohtaisen lausuman, jonka maksimipituus on kolme minuuttia. Tämän lausuman aikana edustaja ei saa puhua itse keskustelun aiheesta, vaan hänen täytyy pitäytyä vain korjaamaan aiemmat väärinkäsitykset omasta puheenvuorostaan. Vaikka kukaan ei saakaan keskeyttää parlamentaarikkoa hänen puheenvuoronsa aikana, voi puhemies poistattaa istuntoselostuksesta puheenvuorot, jotka ylittävät myönnetyn puheajan. (Euroopan parlamentin työjärjestys 2008.)

Käytännössä puheenvuorojen pituus vaihtelee yhdestä jopa 40 minuuttiin (Köykkä 2001). Edellä mainituista rajoituksista johtuen parlamentin jäsenten on käytettävä puheaikansa mahdollisimman tehokkaasti hyväksi. Tämän päätelmän voi tehdä jo lyhyen sanatarkkoihin istuntoselostuksiin perehtymisen jälkeen: puheenvuorot ovat suurimmaksi osaksi selvästi valmiiksi kirjoitettuja tekstejä. Anna-Riitta Vuorikoski päätyi tähän tulokseen tutkittuaan väitöskirjaansa varten europarlamentin tulkkauksen laatua poliittisen retoriikan välineenä. Täysistunnosta kerätyssä aineistossa 34 puheenvuorosta vain 12 oli vapaata puhetta ja 21 muistiinpanoista luettua valmista puhetta. (Vuorikoski 2004: 232.) Puheenvuorojen saaminen on työn takana, joten osa parlamentaarikoista todennäköisesti kokee saavansa enemmän sanottua ja viestinsä välittyvän tehokkaammin lukiessaan puheen suoraan paperista. Mutta onko näin?

Vuorikosken tutkimuksessa kysyttiin, missä määrin europarlamentin tulkki pystyy välittämään puhujan argumentaatiota ja jos ei, mitä jää pois. Kysymys ei ole merkityksetön, sillä europarlamentin täysistuntojen yksi tärkeistä funktioista on tarjota keskustelufoorumi, jossa jäsenet voivat suostutella muita äänestämään ehdotustensa puolesta tai muuten yhtymään mielipiteeseensä (emt.:

236). Europarlamentin puheille ominainen rakenne onkin esitellä ensin pääargumentti, tämän jälkeen perustella argumentti ja esittää argumentin ns. oikeutus, ja lopuksi vielä vahvistaa argumenttia retorisisilla keinoilla (emt.: 233). Se, miten tarkasti ja millä tavalla tulke välittää "meppien" argumentoinnin, on oleellista prosessin onnistumisessa. Myös Viikkokatsauksen referaatit ovat osa jatkumoa, jossa parlamentaarikon argumentointi etenee eri kanavien kautta kohti viestin lopullista vastaanottajaa.

Vuorikosken tutkimustulokset osoittivat, että tulkkeen ja alkuperäisen puheen ekvivalenssia vähensivät eniten puheen lukeminen suoraan paperista nopealla tahdilla, valmiiksi kirjoitetun puheen vaikea muotoilu (pitkät lauseet, epäselvä syntaksi jne.) ja tulkin huono EU-termien tuntemus (emt.: 183–184). Tulkkauksista jäivät yleisimmin pois idiosynkraattiset ja kuvaannolliset ilmaukset, ryhmien ja organisaatioiden nimet, huumori, puhujan luettelemat numeroinnit sekä puheenvuoron loppupäätelmät. Jälkimmäiseen tosin yleisin syy oli tulkin kiire kuunnella seuraavan puhujan esittely (emt.: 231–234).

Vuorikoski (2004: 250) toteaa, että myös tulkkauksen kautta kuulijalle pitäisi välittyä sekä puheen a) *logos* eli argumentin asiasisältö, b) *ethos* eli tavat joilla puhuja ilmentää omaa luonnettaan tai uskottavuuttaan, sekä c) *pathos* eli yleisön vastaanottokyky tai mielentila, joka vaikuttaa argumentin vastaanottamisen tapaan (Kakkuri-Knuutila 2004: 233). Jos parlamentissa puhuja haluaa monikielisen yleisön vastaanottavan puheen oleelliset osat ymmärrettävällä tavalla, tulisi hänen puhua siten, että tulkit pystyvät tulkitsemaan ja tulkkaamaan puheen oikein ja välittämään kuulijalle todenmukaisen version alkuperäisestä puheesta. Viime kädessä vastuu puhujan sanoman tulkitsemisesta jää tällöin kuulijalle, joka voi muodostaa käsityksensä ja tehdä johtopäätöksiä kuulemastaan. (Vuorikoski 2004: 250.) Vuorikosken tutkimuksen johtopäätelmät eivät tue parlamentissa vallitsevaa käytäntöä valmistella puheenvuorot etukäteen valmiiseen formaattiin. Voidaan pohtia, kuinka moni parlamentin jäsen ylipäättään ajattelee, että hänen puheensa tulkitaan kaikille virallisille kielille ja että tärkeät yhteenvedot ja tiedotteet puheenvuoroista laaditaan nimenomaan tulkkeen perusteella.

Yleensä tekstillä tarkoitetaan vain kirjoitettua kieltä, mutta esimerkiksi tekstilingvistiikassa on alettu käyttää sanaa teksti kuvaamaan myös puhuttua kieltä. Puhuttu kieli on usein käännöksen kohteena, joten se on tällöin luonnollista sisällyttää käännösteorian piiriin. EU:ssa kääntäminen tarkoittaa erikielisten tekstien tuottamista paperille tai elektroniseen muotoon (Monikielistä Eurooppa rakentamassa 1998: 4). Karvosen mukaan (1997: 18) EU:n hallinnossa ei voida määrittää

sitä ajankohtaa, jolloin asiat muuttuvat kieleksi, vaan ne muuttuvat "kielellisiksi olioiksi" heti, kun niitä aletaan käsitellä. EU:ssa asiat laaditaan ja niitä kommentoidaan kirjallisesti, vaikka asioita lähestyttäisiinkin keskustellen (emt.: 33). Täysistunnoissa käytävät keskustelut liittyvät usein käsiteltävissä oleviin mietintöihin, jotka ovat kirjallisia tekstejä ja joita sitten käsitellään puhutun kielen muodossa keskustellen. Parlamentin jäsenten puheenvuoroista tehdään välittömästi täysistunnon jälkeen sanatarkat istuntoselostukset, jotka käännetään kaikille virallisille EU-kielille. Näin ollen puheet, olivatpa ne kuinka spontaaneja ja kuinka puhuttua kieltä tahansa, muuttuvat heti niiden pitämishetken jälkeen kirjoitetuksi kieleksi sanatarkkoihin istuntoselostuksiin. Jos taas keskusteluun palataan myöhemmin täysistunnossa, viitataan siis sekä suulliseen että kirjalliseen materiaaliin.

Viikkokatsauksen referaatit syntyvät, kun parlamentaarikon puheenvuoro tulkitaan eri kielelle. Kuullun tulkkeen eli puhutun tekstin pohjalta referaatin laatija tekee referaatin eli kirjoitetun tekstin. Tekstin taival alkaa siis usein kirjoitettuna tekstinä, joka muuttuu puhutuksi puheenvuoron aikana vain muuttuakseen taas kirjoitetuksi tekstiksi referointivaiheessa. On siis kyseessä mielenkiintoinen prosessi, jossa tekstimuoto vaihtelee kirjoitetun ja puhutun tekstin välillä.

3.4.1 Puhutun kielen piirteitä

Puhuttu ja kirjoitettu kieli edustavat kahta eri kielen olomuotoa (Tiittula 1992: 11–12), vaikka puhuttua kieltä käytetäänkin joskus kirjoitetun kielen tavoin ja kirjoitettua kieltä puhutun kielen tavoin. Puhuttu kieli on dynaamista, ja sen tuotosprosessi on nopeaa ja spontaania. Tämä näkyy syntyvässä tuotoksessa toistoina, taukoina, uudelleenaloituksina ja katkoksina (Lehikoinen 1995: 99). Yhdessä yksinkertaisten lauserakenteiden ja niin sanotun monikanavaisuuden avulla toisto kuitenkin myös helpottaa puheen ymmärtämistä (Tiittula 1992: 32).

Lisäksi puhutulle kielelle tyypillistä ovat pitkät lauseketjut, runsas pronomiinien käyttö, pragmaattisten eli diskurssipartikkelien (no, juu, kato, mutta) sekä epäröintiä ilmaisevien ja sanontaa lieventävien moderatiivi-ilmausten (vähän, aika, melko, ehkä) käyttö. Runsaan pronomiinien käytön taustalla on yleensä tilannesidonnaisuus: puhuja ja kuulija ovat samassa viestintätilanteessa ja voivat käyttää kommunikoinnissaan avuksi myös esimerkiksi ei-verbaalista viestintää. (Lehikoinen 1995: 97, 101–104.) Esimerkiksi lauseessa "katso nyt tuotakin", sana *tuotakin* voi viitata mihin tahansa puhujan näkökentässä olevaan asiaan. Kuulijalle on kontekstista selvää, mitä sanalla

tarkoitetaan, kun taas sama lause kirjoitetussa kielessä vaatisi selventävän substantiivin tai selityksen edelliseen lauseeseen.

Puhutussa kielessä käytetyt tekstiä jäsentäviä partikkelit ja metateksti antavat puhujalle aikaa muotoilla sanomaansa ja kuulijalle aikaa tulkita puhujan sanomaa. Myös keskeytykset, korjaukset ja runsas toisto ovat tyypillisiä. Tutkimusaineistostani löytyy puhutussa kielessä esiintyviä piirteitä.

Deswegen sage ich: Lasst uns [...] (*adverbi*)

Ja, wer sagt, wir wollen unseren Bürgerinnen [...] (*diskurssipartikkeli*)

So ist es auch mit den Präsidentschaften. Wir hatten die österreichische Präsidentschaft. Jetzt haben wir die finnische Präsidentschaft, danach die deutsche, die portugiesische, die slowenische und anschliessend die französische Präsidentschaft. (*toisto*)

(CRE - Mittwoch, 5. Juli 2006.)

Edustaja Poettering jopa keskeyttää puheensa salissa tapahtuvien asioiden johdosta:

Dort wurden die Römischen Verträge von fünfzig Jahren unterzeichnet, und ich höre, dass die katholische Kirche etwas vorbereiten will. (*Zwischenruf von Herrn Cohn-Bendit*)

Ich würde es sehr begrüßen, lieber Kollege Cohn-Bendit, wenn sich auch die Grünen, [...] daran beteiligen würden, [...]. Darum sollten sich alle daran beteiligen. (*Beifall und Zwischenruf von Herrn Schulz*)

Es wird Inhalt der Rede des Kollegen Schulz sein, wie die Grünen sich verhalten wollen. Ich bin mit Ratschlägen immer zurückhaltend und will meine Zeit nicht dazu nutzen, dem Kollegen Schulz auf seine Zwischenrufe zu beantworten.

(CRE - Mittwoch, 5. Juli 2006.)

Edustaja Schulz yrittää raivata mahdolliset vastalauseet etukäteen pois tieltä.

Jetzt lese ich in einer Reuters-Meldung - ich weiss nicht, ob sie falsch ist, Sie können das hier aufklären -, dass Sie nach dem Treffen mit Herrn Vanhanen [...]. Vielleicht ist die Reuters-Meldung falsch, dann sollten Sie das hier klären. (*adverbi, keskeytys, epäröintiä ilmaiseva moderatiivi-ilmaus*)

(CRE - Mittwoch, 5. Juli 2006.)

Epäilemättä parlamentin jäsenten puheenvuoroissa tapahtuu myös sanan tai lauseen korjauksia, mutta niitä harvoin kirjataan sanatarkkoihin istuntoselostuksiin eikä varsinkaan Viikkokatsauksen

referaatteihin, joten ainoa mahdollisuus tarkastella korjauksia on kuunnella alkuperäiset puheenvuorot nauhalta. Tätä tarkastelen lähemmin luvussa **5.4 Tulkkeen vaikutus referaatteihin**.

3.4.2 Kirjoitetun kielen piirteitä

Kirjoitetun kielen tuottamisprosessi on paljon pitkäaikaisempi kuin puhutun kielen, vaikka se ei näykään välttämättä lopputuloksessa. Tekstiä on voitu korjailla paljonkin ja useaan otteeseen, mutta lopputuotos on yleensä tiivistä, staattista tekstiä. Vastaanottaja on usein kirjoitushetkellä tuntematon, ja kirjoittaja ja lukija ovat toisistaan erossa sekä paikallisesti että ajallisesti. (Tiittula 1992: 12.) Kirjoitetulle kielelle ominaisia piirteitä ovat mm. pitkät lauserakenteet, attribuuttirakenteet, nominaalistukset, lauseenvastikkeet sekä relatiivilauseet. Kaikki edellä mainitut piirteet tähtäävät tekstin tiiviuteen: mahdollisimman pienessä tilassa tarjotaan mahdollisimman paljon tietoa. Toisaalta kirjoitetun kielen sanasto voi olla vaihtelevampaa kuin puhuttu kieli: kirjoitettua tekstiä on mahdollista palata lukemaan taaksepäin ja lukea kohta uudelleen, jolloin myös kirjoittajan on kiinnitettävä enemmän huomiota sanavalintoihin. (Tiittula 1992: 66, 86.)

Tutkimusaineistoni täysistuntopuheenvuoroissa ilmenee runsaasti tyypillisiä kirjoitetulle kielelle ominaisia piirteitä, kuten relatiivilauseita, pitkiä lauserakenteita, lauseenvastikkeita ja nominaalistuksia.

Herr Präsident des Europäischen Rates, der Präsident des finnischen Parlaments, Herr Lipponen, hat auf der Parlamentarierkonferenz angekündigt, die wir unter Beteiligung des österreichischen Vorsitzes und der Kommission in Brüssel hatten, dass es auch eine Parlamentarierkonferenz des Europaparlaments und der nationalen Parlamente geben soll. (*pitkä lauserakenne; relatiivilause*)

Deshalb ist Ihre Entscheidung, in der Konsequenz dessen, was Sie beschrieben haben, die Verfassung zu ratifizieren, um damit auch symbolisch zu sagen: „Wir brauchen dieses Instrument“, eine logische, richtige und eben auch konsequente Entscheidung. (*pitkä lauserakenne; finaalin lauseenvastike, relatiivilause*)

Das Defizit, das Sie beschrieben haben, und auch das, was Sie, Herr Kommissionspräsident, als Beispiele für Nichtumsetzung im Bereich der Sicherheitspolitik und der Kooperation im dritten Pfeiler gebracht haben, muss behoben werden. (*nominaalistus*)

(CRE - Mittwoch, 5. Juli 2006.)

Viikkokatsauksen referaattien tekstiin on tavoiteltu vaihtelevuutta käyttämällä synonyymejä. Esimerkiksi sanoa-verbistä on käytetty synonyymejä *todeta*, *ilmaista* tai *lisätä*, jolloin teksti elävöityy eikä toista itseään. Kirjoitettu teksti ei ole myöskään niin kontekstisidonnaista kuin puhuttu kieli, vaan teksti voidaan ainakin teoriassa ymmärtää, luettiinpa se heti kirjoittamisen jälkeen tai vasta vuosien jälkeen. Viikkokatsauksen referaateissa kontekstisidonnaisuutta on pyritty vähentämään muun muassa korvaamalla epämääräiset pronominit tarkoilla määritteillä ja henkilöihin tehdyt viittaukset kokonaisilla nimillä.

Vaikkakin tarkastelemani täysistuntopuheenvuorot sisältävät tyypillisiä kirjoitetun kielen piirteitä, niissä on tunnistettavissa myös puhutun kielen piirteitä. Kuitenkin yleisvaikutelma viittaa siihen, että puheenvuorot ovat pääosin etukäteen kirjoitettuja tekstejä, jotka luetaan täysistunnossa muistiinpanoista.

4 REFEROINTI JA KÄÄNTÄMINEN

4.1 Käsitteet

Tekstintutkimuksen kirjallisuudessa käytetään yleensä kahta eri käsitettä puhuttaessa pidemmästä tekstistä tehdystä lyhyemmästä yhteenvedosta: tiivistelmä ja referaatti. Eri tutkijat ovat antaneet näille sanoille eri määritelmiä, joita on syytä käydä seuraavaksi läpi sekaannuksien välttämiseksi.

Referaatti tarkoittaa Kielitoimiston sanakirjan mukaan "teosta, esitelmää tms. pääkohtien suppeaa esitystä, tiivistelmää". Tiivistelmä määritellään olevan "tiivistävä, kokoava katsaus teoksen tai kirjoituksen alussa tai lopussa, referaatti". (Kielitoimiston sanakirja 2006 s.v. referaatti; s.v. tiivistelmä.) Uusi kielioapas antaa referaatille kuvauksen "selostus, seloste, tiivistelmä" ja tiivistelmälle kuvauksen "tiivistävä, kokoava katsaus (usein kirjoituksen t. teoksen alussa t. lopussa olevasta referaatista)" (Itkonen 2000: 318, 382). Tiivistelmä on näiden määritelmien mukaan yleensä teoksen tai kirjoituksen alkuun tai loppuun sijoitettu yhteenveto joko jo kerrotusta tai välittömästi sen jälkeen kerrottavasta sisällöstä. Muuten määritelmät eivät eroa toisistaan kovinkaan ratkaisevasti.

Hilkka Stotesbury on tutkinut liseniaatin tutkielmassaan "Perspectives in Summarization – From Factual Condensation to Interpretative Enunciation" (1993) tiivistelmän teossa ilmeneviä ongelmia ja tiivistämisen (*summarization*) laajempaa merkitystä sosiokulttuurisessa merkityksessä. Tiivistelmiä on monenlaisia, ja englannin kielessä niille löytyykin useita eri alakäsitteitä kuten *summary*, *abstract*, *abridgement*, *digest*, *outline*, *précis*, *résumé* ja *synopsis*, jotka kaikki viittaavat erityyppiin tiivistelmiin (Stotesbury 1993: 3-4). Esimerkiksi käsite *abstract* viittaa nimenomaan tieteellisten artikkelien yhteydessä julkaistaviin tiivistelmiin, kun taas *digest* voi tarkoittaa esimerkiksi eri raporteista koottua tekstikokoelmaa, jossa raportit julkaistaan alkuperäistä lyhyempänä versiona. Erot ovat pieniä, mutta ne ovat selviä taitavalle kielenkäyttäjälle.

Tekstintekijän käsikirjassa (Iisa, Kankaanpää & Piehl 1997: 365) referaattia kuvaillaan toisen kirjoittajan tekstistä tehdyksi tiivistelmäksi, kun taas tiivistelmä määritellään kirjoittajan omasta tekstistään tekemäksi lyhyeksi esitykseksi. Kauppinen & Laurinen (1984: 197) määrittelevät referaatin tekstiksi, "jossa alkuperäistekstin keskeinen aines selostetaan uudelle lukijalle tiiviissä ja selkeässä muodossa". Edelleen Kauppisen & Laurisen mukaan referaatti on kirjoitettu toisen olemassa olevan tekstin pohjalta. Referointi on kuullun tai luetun tekstin selostamista tarkoituksena auttaa lukijaa samaan yleiskuva tietystä aiheesta. Tiivistelmä ja referaatti muistuttavat toisiaan eikä

niiden välinen raja ole päivänselvä, mutta tärkein ero ilmenee siinä, että tiivistelmän laatii nimenomaan pohjatekstin kirjoittaja itse. Yleensä myös koko pohjateksti on nähtävillä tiivistelmän ohessa (esim. tieteelliset artikkelit, lehtijuttujen ingressit), kun taas referaatin lähtötekstiä ei välttämättä ole edes olemassa kirjallisessa muodossa. Tiivistelmä voi olla jopa luettelomuodossa toisin kuin referaatti, joka on luonteeltaan selostavampi kuin tiivistelmä. Molemmilla teksteillä on tosin "tärkeä lukijaa palveleva, hänen valintojaan helpottava tehtävä". (Kauppinen & Laurinen 1988: 62.)

Tekstintekijän käsikirjassa todetaan, että tiivistelmiäkin tehdään eri tarkoituksiin: vaikka tavoitteena on yleensä tiivistää alkuperäisen tekstin tärkeimmät asiat, tiivistelmän tehtävänä on joskus myös houkutellessa lukemaan koko alkuperäinen teksti. Tiivistelmät voidaan jakaa tiedottaviin ja houkutteleviin tiivistelmiin: tiedottava tiivistelmä palvelee lukijaa, jonka pitää saada nopeasti tietoonsa tekstin olennaisin sisältö, kun taas houkuttelevan tiivistelmän tarkoitus on myydä teksti lukijalle olennaisinta sisältöä poisjättämättä. Jälkimmäisessä tapauksessa tiivistelmä voi olla esimerkiksi kongressiesitelmän tiivistelmä, jonka toivotaan houkuttelevan kuulijoita kuuntelemaan itse esitystä. (Iisa, Kankaanpää & Piehl 1997: 366.)

Tutkimusmateriaaliini kuuluu referaatit Euroopan parlamentin jäsenten täysistunnoissa pitämistä puheenvuoroista, jotka on julkaistu Viikkokatsaus-julkaisussa. Päädyin käyttämään kautta tutkielmani käsitteitä referointi ja referaatti, koska empiirisen osion materiaali täyttää edellä mainitut referaatin kriteerit: Referaattien tekijät kuuluvat Viikkokatsaus-julkaisun toimitukseen ja referoivat julkaisuun toisten ihmisten eli europarlamentaarikkojen puheita, eivät omia tekstejään. Kauppinen määritteli edellä referoinnin olevan kuullun tai luetun tekstin selostamista: Viikkokatsauksen referaatit syntyvät prosessissa, jossa julkaisun toimittajat kirjoittavat referaatit täysistunnossa kuulemansa tulkauksen pohjalta, toisin sanoen kuulemansa tekstin pohjalta. Edellä esiteltyjen määrittelyjen pohjalta kyseessä prosessin voidaan katsoa olevan referointia kuullun tekstin pohjalta, josta ei ole referointihetkellä kirjallista versiota.

On syytä miettiä, miksi toiminnaksi määrittelimme sen prosessin, jossa Istuntoviikon referaatit syntyvät. Onko prosessi referoimista, referoivaa kääntämistä, kääntämistä vai jopa toimittamista? Prosessin määrittely määrää myös käytettävät käsitteet. Olisi helppo luokitella Istuntoviikon referaatit puhtaasti referaateiksi, jotka on tehty suomen kielellä suomenkielisen lähtötekstin (suomenkielinen tulke) pohjalta. Alkuperäinen lähtöteksti on saksankielinen teksti, ja referaatti perustuu vain siihen, toisin sanoen siihen ei lisätä mitään, mitä lähtötekstissä ei käsitellä. On siis kyseessä erikoinen prosessi, jossa lähtöteksti käännetään ja muotoillaan uuteen muotoon kohde-

tekstissä. On kyse sekä translatorisesta toiminnasta, koska kohdetekstin kieli on eri kuin lähtötekstin (vaikkakin itse kielellisen käännösprosessin hoitaa pääasiassa tulkki), että referoimisesta, koska referaatin kirjoittaja tiivistää tekstin pidemmän suomenkielisen tekstin (tulkkeen) pohjalta.

Käännöstieteellisessä tutkimuksessa on aiemmin puhuttu samanlaisessa kontekstissa tiivistävästä kääntämisestä ja tiivistelmäkääntämisestä. Ingo (1990) on määritellyt tiivistelmäkäännöksen käännökseksi, joka on samalla lyhyt selonteko jonkin tekstin pääkohdista. Ingon mukaan käännös-vastineiden muodollinen vastaavuus on kaikkein epätarkin juuri tiivistelmäkäännöksessä. Käännös-vastineet löytyvät lähinnä joko teksti- tai joskus myös virke- ja lausetasolta. Ingo toteaa, että tiivistelmäkäännös jättää aina väistämättä jonkun verran informaatiota pois, mutta ettei tämä epätarkkuus ole välttämättä niin suuri kuin kuvitellaan, koska tiivistelmäkäännös on hyvin tiivistä informaatiota (Ingo 1990: 83–84). Ingo käsittelee myös artikkelissaan "Tiivistävä käännös ja sen keinot" tv-tekstityksen ja tulkkauksen yhteydessä tapahtuvaa tiivistämistä. Siinä hän määrittelee tiivistävän kääntämisen kääntämiseksi, "jossa tietoisesti pyritään tuottamaan käännöstä, joka on lyhyempi – joskus huomattavastikin lyhyempi – kuin kulloinenkin lähdeteksti". (Ingo 1999: 32.) Tämän määrittelyn mukaan tiivistäväksi kääntämiseksi voitaisiin lukea kaikki kääntäminen, jossa esimerkiksi tilanpuutteen takia pyritään lyhentämään kohdetekstiä verrattuna lähtötekstiin (esim. mainokset, esitteet jne.).

Ingo ei perustele artikkelissaan tarkemmin, miten ja miksi hän on päätenyt käyttämään prosessista termiä tiivistävä kääntäminen esimerkiksi referoivan kääntämisen sijaan. Koska tämänkaltaisen tiivistävän/referoivan kääntämisen tutkimus on kuitenkin ollut erittäin vähäistä, termien ei voida katsoa olevan vielä niin vakiintuneita, ettei niistä voisi käyttää rinnakkaistermejä tiivistävä ja referoiva kääntäminen. Omassa termimäärittelyssäni korostuu referaatin laatijan osuus prosessissa: Totesin aikaisemmin, että referaatin tarkoitus on antaa yleiskuva jostakin aiheesta lukijalle ja että referaatissa on selostavampi ote kuin tiivistelmässä. Empiirisessä materiaalissani tärkeä tekijä on juuri referaatin laatija, joka on tietoisilla valinnoilla lyhentänyt alkuperäistä tekstiä ja muokannut siitä referaatin, toisin sanoen laatinut tekstin antaakseen lukijalle yleiskuvan täysistunnossa käsiteltävästä aiheesta. Referaatin laatijalla on siis merkittävä rooli koko prosessissa, ja hän voi valinnoillaan muuttaa alkuperäisen tekstin sisältöä.

4.2 Referoinnin ominaispiirteitä

Onnistunut referointi on monien tekijöiden tulos. Referoinnille on määritelty lukuisia onnistumisen mittapuita suomen kielen oppikirjoissa. Ohjeet koskevat usein yleisluontoisen referaatin tekoa sen tarkemmin määrittelemättä, mihin tarkoitukseen referaatti kulloinkin on tarkoitettu. Hyvän tiivistelmän tärkein ominaisuus on kuitenkin sen lyhyys, tiiviys. Luonnollisesti pituuteen vaikuttaa tiivistettävän tekstin pituus. Huolimatta tiivistelmän lyhyydestä lukijan on kuitenkin voitava ymmärtää tiivistelmä ilman alkuperäistä tekstiä. (Iisa, Kankaanpää & Piehl 1997: 368–369.)

Onnistuneen referaatin ominaisuuksiin kuuluvat (Kauppinen & Laurinen 1988: 63) seuraavat piirteet: selostava ote, tarkkuus, kattavuus, tiiviys, etenevyys ja selkeys. Referaatin on oltava objektiivinen, eikä kirjoittaja saa lisätä referaattiin omia näkemyksiään tai omia tyylikeinoja. Jos referoija ei löydä alkuperäisestä tekstistä sen funktiota tai sisäisiä merkityssuhteita, referaatti ei voi olla onnistunut (Kauppinen & Laurinen 1984: 11). Tyypillisiä virheitä referaatin teossa ovat muun muassa merkityssuhteiden rikkominen, tarkoitteiden eli käsitteiden sekaantuminen, sisäisen johdonmukaisuuden unohtaminen (ns. näennäissujuvuus), epäolennaisen asian painottaminen, liika yksityiskohtaisuus, liian pitkät lauseet mutta toisaalta liiallinen tiiviys sekä (lähinnä mielipidetekstejä referoitaessa) kaksijakoisuuden heikko välittyminen (Kauppinen & Laurinen 1988: 78–80).

Parhaiten referoitavaksi sopivat tyypilliset asiatekstit, koska niiden kieli on hyvin usein jo valmiiksi huomaamatonta, niin että huomio keskittyy ensisijaisesti asiaan eikä niinkään kieleen ja tyyliin. Sitä vastoin esimerkiksi kaunokirjallisessa tekstissä tyyli ja kieli ovat osa koko tekstin merkitystä. Kaunokirjallisuus on usein niin moniselitteistä, arvaamatonta ja kokemusperäistä, että sen referointi kadottaisi väistämättä jotain olennaista kaunokirjallisen teoksen sisällöstä. Kauppinen & Laurinen antavatkin nyrkkisäännöksi referointiin ohjeen säilyttää tekstin keskeiset merkityssuhteet ja välittää ne uudelle lukijalle, mutta samalla rikkoa tekstin ulkoisen muodon ja jäsentelyn. (Kauppinen & Laurinen 1988: 64, 82.)

Stotesbury (1993: 48) toteaa, että referointi on erityistä taidokkuutta vaativa laji ja pitkälti riippuvainen referoijan tilannekontekstista. Stotesbury myös lisää (emt.: 43) Harstea mukailleen (1985), että referaatin kirjoittamiseen vaikuttavat selvästi myös kirjoittajan tietämys maailmasta ja hänen taustansa. Kaikki tärkeimmät lukemisen, kirjoittamisen ja referoimisen teoriat korostavat nykyisin kyseisissä prosesseissa kirjoittajan/puhujan intention ja tekstin vastaanottajayleisön merkitystä, diskurssin eli keskustelun tilannekontekstia ja laajempaa sosiokulttuurista ja poliittista kontekstia (Stotesbury 1993: 49).

Tämän mukaan referointi ei ole vain mekaanista toimintaa, jossa osa tekstistä karsitaan pois, vaan se on monisyistä tilanteeseen, aikaan ja paikkaan sidottua toimintaa. Stotesbury toteaaakin, että referaatin voi katsoa olevan onnistunut, jos se täyttää kommunikatiivisen tarkoituksensa (emt.: 29). Euroopan parlamentin täysistuntopuheenvuoroilla on selvä kommunikatiivinen tarkoitus: parlamentaarikoille puheenvuorot ovat tilaisuus ilmaista julkisesti mielipiteensä, tukea tai vastustaa toisten mielipiteitä ja vedota eri kohderyhmiin. Puhujilla on erilaisia intentioita, esimerkiksi pyrkimys vaikuttaa kollegoiden, äänestäjien tai oman poliittisen ryhmän jäsenten mielipiteisiin tai ylipäänsä esilläolo ja tietynlaiseksi meriitiksi luettu puheajan saaminen. Vastaanottajayleisön voidaan katsoa olevan niin salissa istuvat kollegat, potentiaaliset äänestäjät puhujan kotimaassa kuin muiden poliittisten ryhmien edustajatkin. Itse täysistuntotilanne on erittäin kontekstisidonnainen ja sitä säätelevät monet säännökset ja traditiot. On kuitenkin selvää, että Viikkokatsauksen referaattien laatiminen on erittäin kontekstisidonnainen prosessi, eikä sen keinoista tai tuloksista voida tehdä yleistäviä johtopäätöksiä. Voimme kuitenkin tarkastella kontekstisidonnaisuuden vaikutusta koko prosessiin ja sen lopputulokseen.

4.3 Kääntämisen ja referoivan kääntämisen määrittelyä

Referoivaa kääntämistä tehdään melko paljon esimerkiksi eri tiedotustoimistoissa, ulkomaan edustustoissa ja tiedotusvälineissä. Varsinkin lehdistö tarvitsee usein nopeasti ytimekästä tietoa, jolloin tiivistetty informaatio on paikallaan. On mahdotonta kartoittaa tarkasti, kuinka paljon referoivaa kääntämistä tehdään, koska usein tekstien kääntäjät eivät ole koulutukseltaan kääntäjiä, eikä lyhennettyjen käännösten tuottamista välttämättä edes mielletä kääntämiseksi. Tutkielmani tuloksia ei voida yleistää koskemaan referoivaa kääntämistä, koska Viikkokatsauksen referaatit syntyvät ainutlaatuisen prosessin tuloksena. Viikkokatsaus tarjoaa kuitenkin oivaa materiaalia tutkia tekstin referoimista yleensä, sen ominaispiirteitä ja viestin välittymisen onnistuneisuutta vastaanottajan näkökulmasta. Lähtöteksti eli parlamentaarikon puheenvuoro muuttaa ulkoista muotoaan melko lailla muotoutuessaan referaatiksi, ja aionkin pohtia tutkielmassani, täyttävätkö referaatit niille asetetun tehtävän parlamentin viestinnässä.

Referoivaa kääntämistä on tutkittu hyvin vähän käännöstieteessä. Ingon lisäksi sitä on käsitelty lähinnä muutamassa pro gradu -tutkielmassa. Päivi Linnanton pro gradu -tutkielma käsitteli aihetta referaattitutkimuksen ja funktionaalisen käännösteorian näkökulmasta. Tutkielmassa pääteltiin, että funktionaalinen käännösteoria on hyvä lähtökohta referoivalle kääntämiselle, sillä referoiva kääntäminen vaatii kääntäjältä tilannetekijöiden laajaa analysointia (Linnanto 2002: 61).

Suurin osa referointiin liittyvästä tutkimuksesta keskittyy tieteellisten artikkelien abstract-osioiden kääntämiseen. Stotesbury (1993) on tutkinut väitöskirjassaan tiivistämistä oppimisen apuvälineenä ja tiivistelmän teon eri strategioita, ja samasta aiheesta löytyy tutkimuksia psykologian ja kasvatustieteiden kirjallisuudessa. Aihe on saattanut jäädä vähäiselle huomiolle, koska itse prosessia ei välttämättä mielletä kääntämiseksi, vaikka lähtöteksti olisikin erikielinen kuin itse kohdeteksti. Viikkokatsauksen referaattien tutkiminen tarjoaa ainutlaatuisen tilaisuuden nähdä, miten referointi vaikuttaa itse parlamentin jäsenen sanoman välittymiseen. Täysistunnon puheenvuorojen ja tulkauksen kuunteleminen sekä sanatarikkojen istuntoselostuksien ja Viikkokatsauksen lukeminen mahdollistaa koko prosessin analysoinnin tavalla, joka vain harvoin on mahdollista, ja antaa uutta tietoa kontekstisidonnaisesta viestinnästä ja referaatteihin johtavasta prosessista.

Voimme aloittaa referoivan kääntämisen tarkastelun pohtimalla sen sijoittumista käänntieteeseen. Eleanor Roschin tunnetuksi tekemä prototyypisemantiikka esitteli klassisen tavan kategorisoida asioita: jos meitä pyydetään nimeämään lintu, nimeämme mitä todennäköisimmin varpusen tai muun yleisen lintulajin pingviinin tai muun harvinaisemman linnun sijaan. Pingviiniä ei siis pidetä linnun prototyypinä. Prototyyppien määrittely on luonnollisesti kulttuurisidonnaista: eri kulttuureissa käsitetään eri asiat jonkun asian prototyypeiksi. (Snell-Hornby, Höning, Kussmaul & Schmitt 1999: 50.) Kun puhumme kääntämisestä, ajattelemme ehkä ensiksi kääntämistä, jossa käänntöksen ulkoinen ja sisäinen muoto muistuttavat suurella määrällä lähtötekstiä. Kääntämisen prototyyppistäkin on luonnollisesti olemassa monia eri variaatioita, eritoten alan ammattilaisten keskuudessa, mutta selvää on, että referoiva kääntäminen sijoittuisi epäilemättä kääntämiskategorian prototyypin uloimmalle laidalle. Tarkastelenkin seuraavaksi lähemmin, miten käänntötieteessä arvioidaan referoivaa kääntämistä ja mihin sen koetaan kuuluvan kääntämisen kategoriassa.

Hans J. Vermeerin skopos-teoriassa kaiken kääntämisen ratkaiseva tekijä on käänntöksen tarkoitus. Kaikki tekstit laaditaan tiettyä tarkoitusta varten, ja niinpä tekstin tulee myös toimia sille asetetussa, mahdollisesti uudessa tarkoituksessa. Oleellisinta on, kuka tekstin vastaanottaja on ja mihin tarkoitukseen teksti käänntetään. Kohdetekstillä voi olla täysin eri tehtävä kuin lähtötekstillä, ja skopos määrittää, mitä ja miten käänntetään sekä miten pitkälle ja missä muodossa lähtötekstiä käytetään kohdetekstin laatimisessa. (Vermeer 1989: 20–21, 31.) Käänntäjän tehtävä on tulkita lähtötekstin funktio saamansa käänntöstehtävän perusteella (mahdollisesti yhteistyössä lähtötekstin laatijan kanssa) ja laatia oman näkemyksensä mukaan mahdollisimman optimaalisesti toimiva käänntös (emt.: 64). Ideaalista Vermeerin mukaan olisi tilanne, jossa poikkeama lähtötekstistä olisi mahdollisimman vähäinen sekä muodollisella, sisällöllisellä että toiminnallisella eli funktionaali-

sella tasolla (emt.: 47). Vermeer määrittelee skopos-teorian yleiseksi teoriaksi, joka pätee kaikkiin kääntämisen muotoihin (emt.: 31), näin ollen myös referoivaan kääntämiseen.

Skopos-teoria ei tue perinteistä käännosteoriaa, joka vaatii maksimaalista lähtötekstiin orientoitumista ja uskollisuutta sitä kohtaan (Vermeer 1989: 48). Teorian lähtökohtana on kommunikaatio. Kaikki kommunikaatio tähtää johonkin tavoitteeseen. Voidaan olettaa, että tekstin tai puheen tuottaja pyrkii välittämään informaatiossa eli sanomansa mahdollisimman optimaalisesti. Sama pätee myös kääntämiseen, joka myös pyrkii ensisijaisesti tiedonvälityksen optimaaliseen toteuttamiseen, ei niinkään täydelliseen uskollisuuteen lähtökieltä kohtaan. Sen sijaan, että kääntäjä kääntäisi uskollisesti kaiken lähtötekstin, hän voi myös tehdä muunlaisen ratkaisun, jos ei katso sen palvelevan tekstin funktiota. (emt.: 67–68.) Näin ollen käänнос ja sen lähtöteksti voivat poiketa toisistaan hyvinkin paljon niin muotoilun ja sisällön kuin sille asetetun tavoitteen suhteen. Huomioitavaa kuitenkin on, että Vermeerin mukaan ei ole enää kyse käännoksestä (*Translat*) tai kääntämisestä (*Translation*), jos kääntäjä hylkää lähtötekstin kokonaan ja laatii oman kohdetekstin, vaan tällöin kyse on pikemminkin translatorisesta toiminnasta (*translatorisches Handeln*). Vermeer jättää kuitenkin avoimeksi, missä kulkee kääntämisen ja ei-kääntämisen raja. (emt.: 79–80.) Jos esimerkiksi kääntäjän toimeksianto on kääntää matkailuesite suomesta saksaan ja hän päätyy luomaan esitteeseen kokonaan uudet, kenties vetävämmät mainoslauseet lisäten siihen ulkomaalaisille relevanttia informaatiota, hän on silloin suorittanut translatorista toimintaa, joka sisältää kääntämisen lisäksi myös kattavampaa tekstin uudelleenmuokkausta kuin ns. prototyypikääntämisessä.

Kääntämisen ja ei-kääntämisen rajaa ovat määritelleet myös Höning & Kussmaul sekä Nord. He (1984) määrittelevät kääntämiseksi myös toiminnan, jossa lähtötekstistä ei jää välttämättä mitään jäljelle laadittaessa kohdetekstiä. Gutt kritisoikin, etteivät Höning & Kussmaul onnistu erottamaan kääntämistä muusta kahden kielen välisestä kommunikaatiosta jättäessään kääntämisen määrittelyn näin avoimeksi. (Gutt 1991: 53–54.) Nord puolestaan toteaa, että tekstin työstäminen (*Bearbeitung*) kuuluu kääntäjän arkipäivään. Hänen mukaansa "työstäminen ja kääntäminen voidaan erottaa metodisesti [...], mutta voidaan perustellusti epäillä, saavutetaanko jaottelulla jotain"¹. Hedelmällisempää olisikin sisällyttää työstäminen kääntämisen käsitteeseen, jotta kääntämisen todellinen luonne tulisi selväksi. Jos kääntäjä muotoilee kokonaan uuden tekstin esimerkiksi puutteellisen tai virheellisen lähtötekstin tilalle, kyse ei enää ole kääntämisestä vaan muusta kulttuurien välisestä viestinnästä, joka tosin vaatii molempien kulttuurin tuntemusta muttei välttämättä translatorista pätevyyttä. (Nord 1991: 28, 30–31.)

¹ Oma käänнос

Die Produktion eines bestimmten (Ziel)Textes unter translationsähnlichen oder nicht-translatorischen Bedingungen, aber ohne Anbindung an einen vorgegebenen Ausgangstext, ist jedoch nach meinem (durch den in unserer Kultur geltenden Übersetzungsbegriff zweifellos geprägten) Verständnis nicht als „Translation“ zu bezeichnen.

(Nord 1991: 31.)

Kääntämisen äärimmäisiksi rajapuuksi Nord asettaa yhtäältä sataprosenttisen lähtötekstin muodollisten tunnuspiirteiden säilyttämisen sekä toisaalta vapaan tekstintuottamisen. Sen, mitkä lähtötekstin elementit pitää tai voidaan säilyttää kohdetekstissä, määräytyvät Nordin mukaan lähtötekstin analyysissä. Lojaaliutta tekstiä kohtaan vaaditaan ainakin silloin, kun lähtötekstin alkuperäisen kirjoittajan ilmaistaan olevan myös käännöksen eli kohdetekstin tuottaja. Tällöin kääntäjältä odotetaan myös, ettei hän vääristä alkuperäisen kirjoittajan pyrkimystä. Kääntäjä on siis sidottu sekä lähtötekstiin että kohde(teksti)tilanteeseen (*Ziel(text)situation*) ja kantaa vastuun sekä lähtötekstin kirjoittajaa että kohdetekstin lukijaa kohtaan. (Nord 1991: 32–33.) Nordin vaatima lojaalius on erityisen tärkeää täysistuntopuheiden kääntämis- ja referoimistyössä ja korostuu tässä tutkimuksessa, sillä puheenvuorot ovat henkilökohtaisia tai poliittisen ryhmän puolesta esitettyjä vetoomuksia, jotka ilmaisevat selvää henkilökohtaista pyrkimystä. Sanatarkkojen istuntoselostusten ja tiedotteiden yhteydessä mainitaan selvästi puheenvuoron alkuperäinen esittäjä, jonka siis ilmaistaan olevan niissä esiteltyjen ajatusten takana. Istuntoselostusten tai referaatin laatineen ihmisen nimeä ei mainita tekstin yhteydessä. Poliittinen puhe identifioituu myös voimakkaasti nimenomaan sen kirjoittajan/puheen pitäjän persoonaan, jolloin vääristynyt viesti puheenvuorosta leimaa heti hänen koko personansa.

House (1981: 188–189) on tutkinut käännösten laadun arviointia ja jakaa käännöstyypit kahteen kategoriaan: avoimeen eli näkyvään käännökseen (*overt translation*) ja piilokäännökseen (*covert translation*). Avoin kääntäminen tarkoittaa kääntämistä, jossa lähtöteksti on sidottu erityisellä tavalla lähtökulttuuriin tai -yhteisöön. Piilokäännöksellä sen sijaan on sama asema kohdekulttuurissa kuin alkuperäisellä lähtötekstillä. Lähtöteksti ei ole tässä tapauksessa sidottu lähtökulttuuriin, vaan lähtöteksti ja sen piilokäännös ovat samanarvoisia sekä lähtö- että kohdekieliryhmän vastaanottajille. Eurotekstit olisivat tämän määrittelyn mukaan siis piilokäännöksiä, pidetäänhän unionissa käännöksiä lähtötekstien rinnakkaisina toisintoina. Housen mukaan poliittinen puheenvuoro on kuitenkin yksi esimerkki avoimesta käännöksestä: lähtöteksti on osoitettu nimenomaan lähtökielen kohderyhmälle. House toteaa avoimesta käännöksestä seuraavaa:

...a direct match of the original function of ST (=source text) is not possible either because of ST's being tied to a specific (non-repeatable) historic event in the source language community or because of the unique status (as fictional text) that a given ST has in the source culture (House 1981: 190).

Kääntäjä ei voi siis pyrkiä tässä tapauksessa saavuttamaan identtistä funktiota alkuperäisen tekstin kanssa, vaan hänen täytyy yrittää saavuttaa niin sanottu toisen tason funktio (*second level function*) (House 1981: 191). Poliittinen puheenvuoro on yleensä suunnattu ensisijaisesti vain yhden maan rajojen sisäpuolella asuville ja samaan kieliryhmään kuuluville jäsenille. Poliitikko pyrkii usein vaikuttamaan puheellaan joko kollegoiden tai äänestäjien mielipiteeseen tai käyttäytymiseen. Tutkimusaineistoni puheenvuorot eroavat tavallisesta poliittisesta puheenvuorosta, koska ne osoitetaan kuulijaryhmälle, jossa on jäseniä yli kahdestakymmenestä eri kieliryhmästä. Europarlamentaarikko joutuu kohdistamaan puheensa monikulttuuriselle yleisölle, josta suurin osa kuulee puheen tulkittuna. Vaikka europarlamentaarikko pyrkisikin vaikuttamaan suoraan yksittäisen äänestäjän käyttäytymiseen, hän kohdistaa puheensa kuitenkin ensisijaisesti täysistuntosalissa olevalle, monikulttuuriselle kuulijakunnalle. Puheenvuoro ei siis voi olla suunnattu vain lähtökielen kohderyhmälle eikä täyty näin ollen täysin Housen poliittiselle puheelle ja sen avoimelle käännöksele asettamia kriteerejä. Poliittisesta puheenvuorosta laadittu referaatti puolestaan on suunnattu vain yhden maan EU-asioita seuraaville tahoille.

Housen mukaan avoimen ja piilokäännöksen lisäksi käännösvariantit voidaan jakaa avoimiin ja piiloversioihin. *Versio* tarkoittaa tässä yhteydessä kohdekielistä varianttia lähtökielisestä tekstistä, joka on sen verran vapaamuotoinen, ettei sitä voida kutsua käännökseksi, vaan se on pikemminkin mukautettu versio (adaptaatio). Avointa adaptaatiotapaa käytetään, kun kohdetekstiin lisätään uusi, erityinen funktio, jota lähtötekstissä ei ole. Esimerkkinä House mainitsee tietyn teoksen tai tekstin erityispainoksen tuottamisen tietylle uudelle lukijaryhmälle, esimerkiksi yksinkertaistettu versio lapsille tai tiivistelmäkäännös. (House 1989: 160.) House ei siis pidä tiivistelmäkäännöstä enää käännöksenä vaan eräänlaisena mukautettuna käännösversiona, johon on lisätty sellainen ominaispiirre, jota alkuperäisessä lähtökielisessä tekstissä ei ole.

Se, miten kääntäminen määritellään ja missä on kääntämisen ja ei-kääntämisen raja, on oleellinen kysymys tutkittaessa referoivaa kääntämistä tai translatorista prosessia, jossa kohdeteksti on vain lyhennetty kooste alkuperäisestä lähtötekstistä. Perinteisessä käännöstieteellisessä ajattelussa muodollisella vastaavuudella eli lähtötekstin muodon säilyttämisellä on ollut suuri merkitys. Näiden käännösteorioiden mukaan referoiva kääntäminen tuskin ansaitsisi tulla kutsutuksi kääntämiseksi.

Niin sanottu vapaa kääntäminen puolestaan sallii lähtötekstin muodosta poikkeamisen esimerkiksi siten, että kuvaannolliset sanonnat tai sananlaskut käännetään vastaamaan kohdekielen sanontoja, jottei kohdekielinen teksti viljele vieraskielisiä rakenteita (Ingo 1990: 80). Vapaa kääntäminen kuitenkin välittää lähtötekstin sisällön tarkasti, ja näin ollen se poikkeaa vielä melkoisesti referoivasta kääntämisestä.

Niin sanotut funktionaaliset ekvivalenssiteoriat korostavat tekstin funktiota eli käyttötarkoitusta käännösprosessissa ja lähtötekstin ja käännöksen funktioiden samankaltaisuutta. Skopos-teoria eroaa funktionaalisista ekvivalenssiteorioista siinä määrin, että se toteaa lähtötekstin ja kohdetekstin funktion eroavan suurimmassa osassa tapauksista toisistaan, jolloin niiden välillä ei voi vallita funktionaalinen ekvivalenssi. Kääntämisen tärkeimpänä lähtökohtana skopos-teorian mukaan on nimenomaan kohdetekstin eli käännöksen tarkoitus.

Referoivan kääntämisen voidaan kuitenkin katsoa täyttävän tiettyyn asteeseen ne kriteerit, joita edellä mainitut Hönl & Kussmaul, Vermeer ja Nord asettavat kääntämiselle. Referoivassa kääntämisessä lähtötekstillä on huomattava merkitys: kohdetekstiin ei siirretä mitään sellaista, jota lähtötekstissä ei jo olisi. Referaattikäänös on lyhyempi versio lähtötekstistä, mutta se ei ole kääntäjän luoma täysin uusi teksti vaan nivoutuu tiukasti lähtötekstin sisältöön, vaikka sen ulkoinen muoto eroaisi hyvinkin dramaattisesti lähtötekstistä. Kyse ei siis ole vain Nordin määrittelemästä kulttuurien välisestä viestinnästä (Nord 1991: 30), jossa kääntäjä loisi kokonaan uuden kohdetekstin, eikä translatorisesta toiminnasta (Vermeer 1989: 79–81), jossa kääntäjä hylkäisi koko alkuperäisen lähtötekstin, vaan kääntämisestä tai ainakin käännösviestinnästä. Käännöstyöhön luonnollisena osana kuuluva uudelleentyöstäminen ja tekstin muokkaus viedään referoivassa kääntämisessä pidemmälle tarkoituksena lyhentää tekstin pituutta, muttei välttämättä jättää siitä mitään sisällön kannalta oleellista pois. Sen, mikä tekstissä on oleellista ja mikä ei eli mikä siirretään kohdetekstiin ja mikä jätetään pois, päättää kääntäjä suoritettuaan lähtötekstin ja tilannekontekstin huolellisen analyysin. Tähän kääntäjälle antaa pätevyyden hänen asemansa translatorisen toiminnan asiantuntijana.

5 AINEISTOANALYYSI

5.1 Tutkimusongelma ja -menetelmä

Tutkimukseni kartoittaa, minkälaiset tekijät vaikuttavat täysistuntopuheenvuoroista laadittujen referaattien syntyyn. Tutkin, miten puheenvuorossa esitetyt väitteet siirtyvät referaatteihin ja miten puheenvuoron simultaanitulkkaus ja siinä mahdollisesti esiintyvät virheet vaikuttavat lopputulokseen eli referaattitekstiin. Analysoin, miten ja missä määrin prosessiin osallistuvat osapuolet, puhuja, tulkki ja referoija, vaikuttavat viestin välittymiseen ja miten onnistunut viestiketju kaiken kaikkiaan on. Arvioin johtopäätelmissäni, täyttävätkö Viikkokatsauksen referaattitekstit niille asetetun tarkoituksen eli voidaanko niiden katsoa olevan onnistuneita Vermeerin skopos-teorian valossa.

Tutkimukseni tavoite on selvittää, siirtyvätkö tärkeimmät täysistuntopuheenvuorossa esitetyt väitteet Viikkokatsaus-referaatteihin ja jos eivät, mistä tämä johtuu tai onko niiden edes ollut tarkoitus siirtyä. Tutkin, mitä puheenvuoroissa esiintyneitä elementtejä referaateista on jäänyt tai jätetty pois ja mikä voi olla syynä mahdollisiin poisjättöihin. Analysoin myös, onko referaateissa merkkejä siitä, että tulkkeessa esiintyvät asia- tai tyylivirheet, sanasto tai termit olisivat siirtyneet referaatteihin.

Pohdin loppupäätelmissäni tarkasteltavana olevan viestiketjun onnistuneisuutta. Arvioin väitteiden välittymistä referaattien kautta niiden kohderyhmälle Hans J. Vermeerin skopos-teorian valossa: tehdyt päätelmät perustuvat siihen, miten viesti välittyy siinä tarkoituksessa, jota varten kohdeteksti eli referaatit on laadittu. Skopos-teorian mukaan kaikki tekstit laaditaan tiettyä tarkoitusta varten. Lähtö- ja kohdetekstin tarkoitus voi olla erilainen, jolloin myös niiden käänösstrategiat voivat erota toisistaan. Skopos-teorian mukaan kääntäjä voi jättää kääntämättä osan tekstistä, jos ei katso sen palvelevan tekstin funktiota. (Vermeer 1989: 21.) Referaatit syntyvät translatorisen toiminnan tuotoksena, ja niillä on eri funktio kuin niiden lähtötekstillä tai lähtötekstin tulkkeella. Aiemmin tässä tutkielmassa määriteltiin kohderyhmät niin alkuperäisille puheenvuoroille kuin Viikkokatsauksen referaateillekin (ks. luku 3) ja todettiin, että Viikkokatsauksen referaattien tarkoitus on informoida rajattua kohderyhmää nopeasti ja tiivistetyssä muodossa siitä, mitä parlamentissa on puhuttu täysistunnon aikana. Tulkkeen tarkoitus on helpottaa parlamentin jäsenten kommunikointia ja välittää parlamentaarikon puheen oleellinen sisältö kuulijoille välittömästi. Viikkokatsauksen referaatilla on täysin eri tarkoitus kuin tulkkeella, jolloin sen laatimisessa käytettävä strategia voi skopos-teorian mukaan poiketa huomattavasti tulkkauksen strategiasta.

Lisäksi esitän loppupäätelmissäni ajatuksia Viikkokatsaus-referaattien tarpeellisuudesta ja toimivuudesta Euroopan unionin viestinnässä ja globaalissa toimintaympäristössämme.

Tutkimusmenetelmäni on kvalitatiivinen aineistoanalyysi. Käsittelen tutkimusaineistoa deskriptiivisen eli kuvailevan tutkimuksen keinoin. Tutkimukseni on vahvasti aineistoon pohjautuva. Kuten kuvailevalle tutkimukselle on tyypillistä, yritän etsiä tutkimusaineistossa esiintyviä keskeisiä piirteitä ja tehdä niiden pohjalta johtopäätöksiä niiden merkittävydestä koko prosessin kannalta (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2004: 130). Pysin kuvailemaan todellisessa tilanteessa syntynyttä aineistoa mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja sen ainutlaatuisuuden mutta myös rajallisuuden huomioon ottaen. Tutkimusaineistoni on valittu tietyin kriteerein, joten kyseessä ei ole sattumanvarainen otos. Näin ollen tutkimukseni täyttää kvalitatiivisen tutkimuksen kriteerit. (Emt.: 155.)

Hahmotellessani tutkimusongelmaa tarkoitukseni oli alun perin kuvailla, miten Viikkokatsauksen toimittajat muotoilevat referaatit sanatarkkojen istuntopöytäkirjojen pohjalta ja mitkä käänösstrategiat heillä on käytössään. Tarkastelun kohteena olisi ollut referoiva käänttäminen, jossa hyvinkin pitkistä istuntopöytäkirjoista muokataan lyhyet ja ytimekkäät, muutaman rivin pituiset referaatit. Hyvin pian kuitenkin selvisi, että muistiinpanot referaatteja varten tehdään täysistunnon aikana *tulkkeen* pohjalta eikä sanatarkkoja istuntopöytäkirjoista käytetä referaattien laatimisprosessissa: poikkeuksen muodostavat ainoastaan vaikeimmat nimet tai luvut, jotka saatetaan tarkistaa sanatarkkoista istuntopöytäkirjoista (Köykkä 2001). Samalla teknologia kehittyi: Euroopan parlamentti siirtyi huhtikuussa 2006 uuteen aikakauteen ja alkoi tallentaa verkkopalveluunsa audiovisuaalisia tallenteita täysistunnoista ja niiden tulkkauksista. Koska tulkkauksesta tulikin nyt yksi oleellinen ja tutkittavissa oleva osa referaattien syntyprosessia, päätin ottaa se mukaan tutkimukseen ja tarkastella sen vaikutusta prosessin lopputulokseen eli Viikkokatsauksen referaattiteksteihin.

Olen esitellyt tutkielmassani Euroopan parlamentin toimintaa ja sitä tilannekontekstia, jossa täysistuntojen puheenvuorot syntyvät ja vaikuttavat. Lisäksi olen pohtinut käänöstieteellisessä kirjallisuudessa esitettyjä näkemyksiä käänntämisen ja ei-käänntämisen rajoista, siitä miten käänntäminen voidaan määritellä ja mihin käänntämisen rajoja voidaan ylipäätään venyttää. Tutkielmassani ei syvennyt tarkastelemaan simultaanitulkkauksia ja sen teoriaa tarkemmin, koska se olisi oman tutkimuksensa arvoinen aihe. Vaikka tutkielmani onkin kvalitatiivinen eikä sen lähtökohtana ole olemassa olevan teorian tai hypoteesien testaaminen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004: 155), pyrin kuitenkin löytämään aineistostani vastauksen jo tutkimuksen alkuvaiheessa heränneeseen kysymykseen, voivatko mahdolliset asia- tai tyylivirheet tulkkauksessa aiheuttaa samojen virheiden

siirtymisen Viikkokatsauksen referaatteihin ja siirtyvätkö tulkkeessa käytetty sanasto tai termit referaatteihin.

Tutkimukseni ei pyri yleistämään tekemiäni havaintoja, mutta sen voidaan katsoa antavan viitteitä siitä, miten viesti välittyy ja mahdollisesti muuttuu tämänkaltaisessa viestintäprosessissa. Yleistettävissä olevien tutkimustulosten saamiseksi tutkimusaineiston pitäisi olla laajempi ja tutkimustavan tulisi olla ainakin osittain kvantitatiivinen. Toisaalta analysoin aineistoani kattavasti ottaessani mukaan lähes kaikki prosessin aikana syntyneet kirjalliset ja suulliset tekstit, minkä johdosta tulokset kertovat prosessista enemmän kuin pelkän lähtö- ja kohdetekstin tarkastelu kertoisi. Samankaltaisia translatorista toimintaa ja toimittamista sekoittavia viestintäketjuja on koko ajan käynnissä Euroopan parlamentin viestinnässä, ja toivonkin, että tutkimukseni valottaa tämänkaltaisten viestintäketjujen kompleksisuutta ja niille tyypillisiä ominaispiirteitä.

5.2 Tutkimusaineisto

Valitsin tutkimusaineistoksi kaksi puheenvuoroa täysistuntoviikolta, joka pidettiin Strasbourgissa 3.-6. heinäkuuta 2006. Molemmat puheenvuorot pidettiin 5. heinäkuuta 2006, jolloin pääministeri Matti Vanhanen esitteli parlamentille 1.7.2006 alkaneen Suomen Euroopan puheenjohtajakauden ohjelman. Pääministeri aloitti täysistuntokeskustelun kertomalla Suomen puolivuotisen puheenjohtajuuskauden painopisteistä, jonka jälkeen parlamentit jäsenet keskustelivat aiheesta ja kommentoivat Vanhasen puhetta.

Valitsin puheenvuorot seuraavin kriteerein: puheenvuoron täytyi olla pidetty saksan kielellä ja puheenvuorosta täytyi löytyä suomenkielinen referaatti Viikkokatsauksesta. Koska Viikkokatsauksen referoidaan kaikkien poliittisten ryhmien ryhmäpuheenvuorot, poliittisten ryhmien puheenvuorot käyttäneet Hans-Gert Poettering ja Martin Schulz olivat luonteva valinta.

Tutkimusaineistoni sisältää:

1. kaksi lähtökielistä täysistuntopuheenvuoroa siinä muodossa kuin ne on kirjattu sanatarkkaan istuntoselostukseen saksaksi ja julkaistu Euroopan parlamentin verkkopalvelussa (käytän edempänä istuntoselostuksista lyhennettä **STIS**), ks. liite 1;
2. näiden kahden puheenvuoron suomenkielisestä tulkkeesta tehdyn litteraatin, jonka laadin parlamentin verkkosivuilla löytyvän audiovisuaalisen nauhoitteen pohjalta (käytän edempänä litteraatista lyhennettä **LIT**), ks. liite 3;

3. Viikkokatsauksessa julkaistun suomenkielisen referaatin puheenvuoroista (käytän edempänä referaateista lyhennettä **VK**), ks. liite 4.

Europarlamentin verkkopalvelun kautta saatavana oleva audiomateriaali mahdollistaa koko prosessin tarkastelun uudella tavalla, kun käytettävissä on sanatarkan istuntoselostuksen ja Viikkokatsaus-referaatista lisäksi myös puheenvuoron tulke. Myös alkuperäiset lähtökieliset puheenvuorot löytyvät Euroopan parlamentin verkkopalvelusta audionauhoitteena. Päätin kuitenkin olla litteroimatta lähtökielisiä puheenvuoroja enkä näin ollen käsittele mahdollisia eroja, joita lähtökielisen puheenvuoron ja siitä laaditun sanatarkan istuntoselostuksen välillä on. Koska parlamentaari-koilla on Työjärjestyksen takaama mahdollisuus tarkistaa sanatarkka istuntoselostus ennen sen julkaisua (Euroopan parlamentin Työjärjestys 2008), päätin, että sanatarkan istuntoselostuksen voidaan katsoa olevan tarpeeksi luotettava toisinto puheenvuorosta.

5.2.1 Täysistuntopuheenvuorot

Täysistuntopuheenvuoroista laaditut sanatarkat istuntoselostukset on otettu Euroopan parlamentin verkkopalvelusta osoitteesta <http://www.europarl.europa.eu>. Puheenvuorot pidettiin Strasbourgin täysistuntoviikolla 5. heinäkuuta 2006. Puhujina olivat Hans-Gert Poettering ja Martin Schulz. Poettering toimi heinäkuussa 2006 Euroopan kansanpuolueen (kristillisdemokraatit) ja Euroopan demokraattien ryhmän puheenjohtajana. Sittemmin hänet valittiin Euroopan parlamentin puhemieheksi. Martin Schulz oli ja on edelleen Euroopan parlamentin sosialidemokraattisen ryhmän puheenjohtaja.

Puheenvuorojen pitopäivänä parlamentin vieraana oli silloinen Euroopan neuvoston puheenjohtaja Matti Vanhanen, joka esitteli Suomen puheenjohtajakauden toimintaohjelman. Poettering ja Schulz pitivät puheenvuoronsa heti pääministeri Vanhasen puheenvuoron ja sitä seuranneen Euroopan komission puheenjohtajan José Manuel Barroson puheenvuoron jälkeen. Tämän jälkeen puheenvuoron saivat muiden poliittisten ryhmien puheenjohtajat.

Poetteringin puheenvuoro kestää 5 minuuttia 25 sekuntia, Schulzin 6 minuuttia. Poetteringin puheenvuoron sanatarkka istuntoselostus on 56 riviä pitkä, Schulzin 62 riviä. Poetteringin puheenvuorosta tehty referaatti on kuuden rivin pituinen, Schulzin kahdeksan.

Poetteringin puhe jakaantuu kymmeneen kappaleeseen, joiden sisältö rakenne on seuraavanlainen:

1. kappale: paikalla olijoiden puhuttelu, viittaus ajankohtaiseen jalkapalloteemaan²
2. kappale: kehoitus jalkapallon "reilu peli" -käsitteen mukaiseen toimintaperiaatteeseen Euroopassakin
3. kappale: poliittisten ryhmien Helsingin tapaamisen muistelua positiivisessa mielessä
4. kappale: katsaus puheenjohtajuuskausiin ja niiden jatkuvuuden korostaminen, maininta pienten puheenjohtajamaiden menestyksestä puheenjohtajina
5. kappale: tulevan Rooman sopimusten muistopäivän maininta, yhteisen julkilausuman kannattaminen, julkilausumaa valmisteleavan työryhmän perustamisedotus
6. kappale: ehdotus järjestää Berliinin lisäksi tilaisuus myös Roomassa, johon katolinen kirkko-kin haluaa osallistua
7. kappale: vastaus Daniel Cohn-Benditin välihuutoon, kehoitus vihreälle ryhmälle osallistua juhlintaan muiden muassa
8. kappale: Martin Schulzin välihuudon kommentoiminen
9. kappale: Venäjän suhteiden tärkeyden korostaminen, ihmisoikeuskysymyksen esille nosto
10. kappale: tuen ilmaiseminen Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien jäsenten väliselle kokoukselle, menestyksen toivotus Suomen puheenjohtajakaudelle.

Schulzin puhe jakaantuu 12 kappaleeseen, joiden rakenne on seuraavanlainen:

1. kappale: (*italiaksi*) yleisön puhuttelu
2. kappale: (*jatkuu saksaksi*) viittaus ajankohtaiseen jalkapalloteemaan
3. kappale: tuen ilmaiseminen Vanhasen Eurooppa-keskeisyydelle
4. kappale: kehoitus syventää ja kehittää EU:n toimintaa edelleen, viittaus toimivan toimintakehyksen tarpeellisuuteen
5. kappale: tuen ilmaiseminen Suomen päätökselle ratifioida perustuslaki
6. kappale: tuen ilmaiseminen perustuslain ratifioinnille sosiaalidemokraattisen puoleen nimissä
7. kappale: komission puheenjohtajan puhuttelu
8. kappale: (*englanniksi*) sitaatti Vanhasen puheenvuorosta koskien perustuslakia
9. kappale (*jatkuu saksaksi*) pyyntö komission puheenjohtajalle selventää aiempaa lausuntoa koskien EU:n laajentumista Nizzan sopimuksen perusteella
10. kappale: kolmannen pilarin yhteistyöstä puhumista, unionin arvostelua koskien järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa, siirtymäväylälausekkeen tärkeyden korostaminen
11. kappale: EU-kansalaisten vapauksien ja oikeuksien esille nosto, kehoitus puheenjohtajille kitkeä populismi parlamentista
12. kappale: toistettu pyyntö neuvoston puheenjohtajalle suhtautua populismiin vakavammin.

Molemmat puheenvuorot ovat poliittisen puolueen ryhmäpuheenvuoroja, minkä takia sekä Poettering että Schulz puhuvat paljon monikon 1. muodossa. Ryhmät ovat todennäköisesti saaneet Vanhasen puheenvuoron etukäteen luettavaksi, jonka pohjalta ne ovat valmistelleet ryhmäpuheenvuoronsa täysistuntoon. Molemmat puhujat ovat kokeneita esiintyjä ja luontevia yleisönsä edessä: heidän puheenvuoronsa eivät typisty paperista luetuksi monologiksi, vaan molemmat seuraavat samalla salin muita tapahtumia, kommentoivat niitä ja puhuvat muutenkin kirjoitetun puheensa

² Keskustelua edeltävänä päivänä Italia oli voittanut Saksan jalkapallon maailmanmestaruuskisojen välierissä ja edennyt finaaliin.

ulkupuolelta suhteellisen rennosti. Vaikka puheenvuoroissa on pitkiä lauseita ja lauserakenteita, ne ovat hyvin jäsennellyjä ja selkeitä kokonaisuuksia.

Aineistoanalyysissä on käytetty apuna myös suomenkielistä versiota sanatarkoista istunteselostuksista, ks. liite 2.

5.2.2 Tulke ja litteraatti

Suomenkielinen tulke täysistuntopuheenvuoroista on ladattu audiovisuaalisena tallenteena Euroopan parlamentin verkkopalvelun Multimediakirjastosta osoitteessa <http://www.europarl.europa.eu/wps-europarl-internet/faces/vod/player.jsp>. Tallenne sisältää ääninauhan lisäksi videotallenteen täysistunnosta. Litteroin tulkkeen ääninauhan avulla ilman erityisiä teknisiä apulaitteita. Sovelsin litteroinnissa Tiittulan (2001: 15) artikkelista löytämäni litterointimerkistöä:

(.) = lyhyt tauko

(..) = pitkä tauko

#teksti# = nariseva ääni

teksti = painotus

↑ = sävelkorkeuden nousu

.hhh = sisäänhengitys

<teksti> = hidastettu puheen jakso

>teksti< = nopeutettu puheen jakso

[*teksti*] = lähtökielinen puhe, joka kuuluu tulkkaustaukojen aikana

Suomenkielinen litteraatti puheenvuoroista löytyy kokonaisuudessaan tämän tutkielman liitteestä.

5.2.3 Referaatit

Suomenkielinen Viikkokatsaus heinäkuun 2006 täysistuntoviikolta on otettu Euroopan parlamentin verkkopalvelusta osoitteessa http://www.europarl.europa.eu/news/public/default_fi.htm. Referaattien syntyprosessia kuvaillaan tarkemmin luvussa **3.2 Viikkokatsauksen referaattien syntyprosessi**.

5.3 Sisällön välittyminen

5.3.1 Puheenvuorojen väitteet

Aloitan analyysini etsimällä alkuperäisistä puheenvuoroista puhujan esittämät pääväitteet sekä mahdolliset muut väitteet ja tutkimalla, ovatko ne siirtyneet Viikkokatsauksen referaatteihin. Retoriikassa sovelletaan yhä Aristoteleen yli 2000 vuotta sitten esittelemää puheiden vaikutuskeinojen kolmijakoa. Siinä *logos* edustaa argumentin asiasisältöä eli itse argumenttia, *ethos* tapoja, joilla puhuja ilmentää omaa luonnettaan tai uskottavuuttaan, ja *pathos* yleisön vastaanottokykyä tai mielentilaa, joka vaikuttaa argumentin vastaanottamisen tapaan. Tämä tunnettu retoriikan kolmijako pyrkii vahvistamaan niin kutsutun pääväitteen sanoman uskottavuutta. (Kakkuri-Knuuttila 2004: 233.) Puheen pääväite on tekstin tärkein sanoma tai väite. Poliittisen puheen pääväite on yleensä joko toimenpidesuositus tai tehdyn toimenpiteen arviointi. (Kakkuri-Knuuttila & Halonen 2004: 101.) Aristoteleen mukaan poliittisen puheen pääväitteen funktio on aina joko kehoitus tehdä tai pidättäytyä tekemästä jotain (Kakkuri-Knuuttila 2004: 243).

Argumentin perustavoite kommunikaatiossa on "järkiperäinen mielipiteenmuodostus" (Ylikoski 2004: 161). Argumentti koostuu yhtäältä väitteestä ja toisaalta sen tueksi esitetystä perustelusta. Argumentti on olemassa vain, jos on olemassa sekä väite että väitettä tukeva perustelu. Argumentin esittäjän täytyy toisinaan vedota kuulijoidensa tunteisiin, jotta hän saisi heidät motivoitua osallistumaan argumentaatiotilanteeseen. Tästä hyvä esimerkki on poliittinen puhe, jonka tavoite on usein vaikuttaa kuulijoidensa uskomuksiin ja tunteisiin. (Kakkuri-Knuuttila & Halonen 2004: 63; Ylikoski 2004: 161–162.)

Argumentoiva puhe voidaan jäsenellä seuraaviin osiin: johdanto (sisältäen aiheen esittelyn), pääväitteen esittäminen, tärkeimmät perustelut pääväitteen tueksi, vasta-argumenttien tarkastelu, lisäperustelujen esittäminen ja lopuksi yhteenveto aiheesta (Kakkuri-Knuuttila 2004: 236). Vuorikoski (2004: 233) löytää samankaltaisen rakenteen Euroopan parlamentissa pidetyistä puheenvuoroista todetessaan, että rakenne sisältää tyypillisesti pääargumentin esittelyn, tämän jälkeen argumentin perustelun ja oikeutuksen ja lopuksi argumentin vahvistamisen retorisisilla keinoilla.

Argumentin väitettä tai selitettävää asiaa ilmaisevat muun muassa sanat *joten, siksi, siten, niinpä* tai lauseet *tästä seuraa että* tai *mistä voi päätellä että*. Perustelua tai selitystä kuvaamaan käytetään ilmaisuja *koska, sillä, siksi että, siitä syystä että* tai *sen perusteella että*. Molemmat edellä kuvatut ilmaisut ovat niin sanottuja argumentin ja selityksen *indikaattoreita*, joiden käyttö ja määrä

riippuvat tekstilajista ja -tyylistä. (Kakkuri-Knuutila & Halonen 2004: 66.) Kun puhuja haluaa perustella tai havainnollistaa väitettään (Kakkuri-Knuutila 2004: 251–253), hän voi käyttää tehokeinona *esimerkkejä*, *rinnastuksia* eli vertailua, *analogioita* eli yhtäläisyyksien etsimistä erityyppisistä asioista tai *maksiimeja*, jotka ovat moraalisia periaatteita tai sananparsia. Lisäksi argumentaatiota voidaan vahvistaa tai heikentää käyttämällä joko argumenttia vahvistavia, heikentäviä tai värittäviä ilmaisuja: *Takaus* on viittaus "terveeseen järkeen" tai auktoriteettiin, jota voidaan ilmaista esimerkiksi sanonnoilla *on varmaa, jokainen tietää* tai *ei ole epäilystä*. Takausta käytetään usein, kun perustelu puuttuu tai kun perustelu on heikko. *Suojaus* puolustaa argumenttia jo etukäteen vastaanottajan mahdolliselta kritiikiltä, ja se voidaan ilmaista esimerkiksi sanonnoilla *useimmissa tapauksissa, on todennäköistä että* tai *saattaa olla että*. *Vahvistus* pyrkii korostamaan perustelujen painoa vahvistamalla asiasisältöä. Vahvistusta osoittamaan voidaan käyttää sanoja *hyvin* (hyvin suuri), *erittäin* (erittäin moni) tai *varmasti* (varmasti on). Konjunktioilla (*mutta, vaikka, huolimatta*) voidaan pyrkiä vähentämään vastaväitteen painoa. *Argumentatiivinen performatiivi* tarkoittaa ilmaisua, joka osoittaa puhujan argumentatiivisia siirtoja (*hyväksyä, kieltää*). *Värittäväillä ilmaisuilla* voidaan luoda kielteinen tai myönteinen arvo- tai tunnelataus (*nekru, ryssä, hurri*). *Metafora* on kielikuva, joka voi tehdä uuden asian ymmärrettäväksi jo tunnetun avulla: se on ikään kuin vertaus ilman kuin-sanaa. Metaforat ovat kulttuurisidonnaisia, joten niiden tehokkuus monikulttuurisessa ympäristössä vaatii hyvää kulttuurintuntemusta. (Kakkuri-Knuutila 2004: 256–260.) Kaikki nämä piirteet auttavat pääväitteen löytämisessä aineistosta.

Aineistoni puheenvuoroista voidaan löytää useita väitteitä ja niiden perusteluja sekä retorisia tehokeinoja, joita analysoin seuraavaksi mukailen edellä kuvailemaani Kakkuri-Knuutilan jaottelua. Väitteet on lihavoitu ja alleviivattu, ja väitettä tukevat perustelut tai retoriset tehokeinot on alleviivattu, numeroitu ja merkitty lyhenteellä **PR**. Aineistossa käytetään lisäksi seuraavia lyhenteitä:

POET = Hans-Gert Poettering
SCHU = Martin Schulz
STIS = sanatarkka istuntoselostus
LIT = tulkkeen litterointi
VK = Viikkokatsaus-referaatti

Analyysissä pyritään löytämään väitteiden joukosta kunkin puheenvuoron pääväitteet eli tärkeimmät argumentit. Pääväitteeksi tässä analyysissä nostetaan ne väitteet, jotka ovat poliittisia kehotuksia tehdä jotain (tai olla tekemättä jotain) ja jotka erottuvat muista väitteistä huolellisen perustelun ja/tai vahvojen retoristen tehokeinojen johdosta.

5.3.1.1 Hans-Gert Poetteringin puheenvuoro

Esimerkki 1

STIS/POET1: Herr Präsident, Herr Präsident des Europäischen Rates, Herr Kommissionspräsident, liebe Kolleginnen und Kollegen! Die Welt befindet sich im Fußballfieber, **aber Europa hat schon gewonnen: Der Weltmeister wird aus der Europäischen Union kommen (PR1), und die vier besten Mannschaften kommen aus Mitgliedstaaten der Europäischen Union (PR2).** Der Präsident der Kommission hat vom Selbstbewusstsein gesprochen.

Väite 1: Eurooppa on voittanut (jalkapallon MM-kilpailut).

Ensimmäisen väitteen esittelyläuse alkaa argumenttia vahvistavalla rinnastuskonjunktioilla *aber*, jonka jälkeen esitetään kaksi esimerkkiä väitteen perusteluksi.

Esimerkki 2

STIS/POET2: Deswegen sage ich: Lasst uns selbstbewusst sein, aber nicht übermütig! **Was die Fußballer uns jetzt lehren — der friedliche Wettbewerb —, ist eine wunderbare Sache (PR1). So soll es in Europa und in der Welt sein, friedlicher Wettbewerb, fair play. Wenn das die Grundlage ist, werden wir auch erfolgreich sein.** Wer könnte das besser repräsentieren als Finnland (PR2).

Väite 2: Eurooppa menestyy, kun perustana on reilu peli, "fair play".

Ennen toisen väitteen esittämistä puhuja esittää retorisenä tehokeinona vahvistuksen asiasisällön tueksi (joku *on* jotain), ja heti väitteen jälkeen puhuja perustelee väitettä rinnastuksella Suomeen.

Puhujan logiikka on seuraavanlainen: Suomessa vallitsee reilu peli → Suomi menestyy → jos Eurooppa toimii kuten Suomi, Eurooppakin menestyy.

Esimerkki 3

STIS/POET3: Herr Ministerpräsident, es war eine gute Begegnung, die wir als Fraktionsvorsitzende mit Ihnen in Helsinki hatten: effektiv, professionell, transparent, nicht spektakulär — denn es ist meistens so, dass diejenigen, die etwas Spektakuläres ankündigen oder wollen, scheitern, weil sie es nicht erfüllen können.

STIS/POET4: **Europa ist wie eine Kette (PR1). So ist es auch mit den Präsidentschaften (PR2).** Wir hatten die österreichische Präsidentschaft. Jetzt haben wir die finnische Präsidentschaft, danach die deutsche, die portugiesische, die slowenische und anschließend die französische Präsidentschaft. **Jedes Glied dieser Kette muss stark sein (PR3). Wenn wir diese Kontinuität sehen, werden alle Präsidentschaften erfolgreich sein.**

STIS/POET5: **Die Erfahrung zeigt (PR1), dass nicht nur die Präsidentschaften der so genannten großen Länder erfolgreich sind, sondern sehr oft waren es gerade**

die Präsidentschaften der kleineren Länder. Wir wünschen Finnland viel Erfolg und stehen an Ihrer Seite!

Väite 3: Jos näemme puheenjohtajuuksissa jatkuvuutta, ovat kaikkien maiden puheenjohtajuudet menestyksekkäitä.

Väite 4: Usein juuri pienten maiden puheenjohtajuudet ovat olleet menestyksekkäitä.

Esimerkistä 3 löytyy kaksi väitettä, joista molemmat ovat oleellisia puheenvuoron sisällön kannalta ja joille molemmille löytyy Kakkuri-Knuutilan analyysimallin mukaiset perustelut. Väitteen 3 tueksi esitetään retorisenä tehokeinona metafora Euroopasta, joka on kuin "ketju, jonka jokaisen lenkin tulee olla vahva". Ketjun osat edustavat jatkuvuutta, joka rinnastetaan EU:n puheenjohtajuuksien jatkuvuuteen: "Europa ist wie eine Kette. So ist es auch mit den Präsidentschaften".

Väitettä 4 vahvistetaan takauksella, joka viittaa unionin yhdessä keräämään kokemukseen siitä, että etenkin pienten maiden puheenjohtajuudet ovat olleet menestyksekkäitä: "Die Erfahrung zeigt, dass nicht nur die Präsidentschaften der so genannten großen Länder erfolgreich sind".

Esimerkki 4

STIS/POET6: Der 25. März 2007, der Tag der Erinnerung an 50 Jahre Römische Verträge, fällt nicht in die finnische, sondern in die deutsche Präsidentschaft. Wir begrüßen ausdrücklich, dass die Kommission vorgeschlagen hat, dass es eine gemeinsame Erklärung von Europäischem Rat, Kommission und Parlament geben soll.

STIS/POET7: **Unsere Fraktion schlägt vor, dass wir schon unter finnischer Präsidentschaft die Vorbereitung inhaltlicher und organisatorischer Art beginnen, und wir schlagen die Einsetzung einer Arbeitsgruppe vor, die sich auf politischer Ebene mit den Vorbereitungen befasst.** Daran muss natürlich auch die nächste Präsidentschaft beteiligt werden (PR1), aber die Arbeiten müssen jetzt unter finnischer Präsidentschaft beginnen (PR2).

Väite 5: Valmistelut Rooman sopimusten muistopäivää varten tulee aloittaa jo Suomen puheenjohtajuuskaudella.

Viides väite on yksi puheen keskeisimmistä kohdista sisältäen Poetteringin poliittisen ryhmän ehdotuksen tehdä jotain. Ehdotusta tukemaan luetellaan useita perusteluja. Väitteen vahvistamiseksi puhuja käyttää retorisenä tehokeinona takausta adverbien *natürlich* muodossa: "Daran muss natürlich auch die nächste Präsidentschaft beteiligt werden...". Lisäksi väitettä vahvistetaan käyttämällä lauseen alussa rinnastuskonjunktioita *aber* sekä toistamalla ehdotus työn aloittamisesta jo Suomen puheenjohtajuuskauden aikana: "aber die Arbeiten müssen jetzt unter finnischer Präsidentschaft beginnen".

Väitteen voidaan katsoa olevan yksi puheen pääväitteistä, koska se sisältää poliittiselle puheelle ominaisen kehotuksen tehdä jotain perusteluineen.

Esimerkki 5

STIS/POET8: Am 25. März sollte nicht nur der Gipfel stattfinden, der natürlich wichtig ist und zu dem die deutsche Bundeskanzlerin nach Berlin eingeladen hat, sondern es sollte auch etwas in Rom veranstaltet werden. Dort wurden die Römischen Verträge vor fünfzig Jahren unterzeichnet, und ich höre, dass die katholische Kirche etwas vorbereiten will.

STIS/POET9: **Ich würde es sehr begrüßen**, lieber Kollege Cohn-Bendit, **wenn sich auch die Grünen**, mit denen wir ja in einem friedlichen Wettbewerb um die Einigung Europas stehen, **ebenso wie die Wirtschaft und die Gewerkschaften daran beteiligen würden**, denn dies ist unser gemeinsames Europa, das nicht nur einer Parteienfamilie gehört (PR1). Darum sollten sich alle daran beteiligen (PR2).

Väite 6: Olisi hyvä, jos kaikki osapuolet osallistuisivat juhlallisuuksiin.

Väite 6 on edelleen perustelua edellisessä esimerkissä esitetylle pääväitteelle. Tämän väitteen retorisina tehokeinoina käytetään vahvistusta, joka korostaa yhteisen Euroopan merkitystä ja olemassaoloa, ja käyttämällä perustelua ilmaisevia adverbejä *denn* ja *darum*: "denn dies ist unser gemeinsames Europa, das nicht nur einer Parteienfamilie gehört. Darum sollten sich alle daran beteiligen".

Esimerkki 6

STIS/POET10: Es wird Inhalt der Rede des Kollegen Schulz sein, wie die Grünen sich verhalten wollen. Ich bin mit Ratschlägen immer zurückhaltend und will meine Zeit nicht dazu nutzen, dem Kollegen Schulz auf seine Zwischenrufe zu antworten.

STIS/POET11: Ein Thema bei Ihnen, Herr Präsident des Europäischen Rates, werden die Beziehungen zu Russland sein. Wir begrüßen das natürlich sehr, **wir sagen auch, dass wir Russland als einen soliden, stabilen und hoffentlich demokratischen Partner brauchen. Aber mit dieser Politik der Umarmungen und des Schulterklopfens muss Schluss sein!**

STIS/POET12: Wir sagen Ja zu gemeinsamen Interessen, auch bei der Energieversorgung, **aber wir müssen Russland auch sagen, dass die Menschenrechte gewahrt bleiben müssen.** Vor einigen Tagen war der Anwalt des Industriellen Herrn Chodorkowski bei mir (PR1). Es ist nicht akzeptabel, wie man diesen Mann in den russischen Gefängnissen behandelt (PR2) — und das ist ja nur eines von vielen Beispielen (PR3). Hier müssen wir unsere Stimme erheben (PR4)!

Väite 7: Tarvitsemme Venäjää, mutta sille on tehtävä selväksi, että ihmisoikeuksista on pidettävä kiinni.

Väite 7 esitetään käyttäen ensin retorisenä tehokeinona *metaforaa*: "Aber mit dieser Politik der Umarmungen und des Schulterklopfens muss Schluss sein!" Sen jälkeen väite toistetaan eksplisiitti-

semmässä muodossa: "aber wir müssen Russland auch sagen, dass die Menschenrechte gewahrt bleiben müssen".

Puhuja havainnollistaa väitettään Venäjän ihmisoikeustilanteesta henkilökohtaisella esimerkillä kertoessaan vankilassa istuvan teollisuusjohtaja Hodorkovskin asianajajan vierailusta luonaan: "Vor einigen Tagen war der Anwalt des Industriellen Herrn Chodorkowski bei mir". Tämän pohjalta puhuja vahvistaa argumenttinsa asiasisältöä ja käyttää suojausta mahdollista kritiikkiä vastaan: "Es ist nicht akzeptabel, wie man diesen Mann in den russischen Gefängnissen behandelt — und das ist ja nur eines von vielen Beispielen".

Väite 7 on voimakas poliittinen kannanotto Venäjän ihmisoikeustilanteeseen sekä unionin Venäjä-suhteisiin. Väite on jälleen kehotus tehdä jotain, ja sitä perustellaan lukuisilla esimerkeillä, joten sen voidaan katsoa olevan toinen puheen pääväitteistä.

Esimerkki 7

STIS/POET13: Herr Präsident des Europäischen Rates, der Präsident des finnischen Parlaments, Herr Lipponen, hat auf der Parlamentarierkonferenz angekündigt, die wir unter Beteiligung des österreichischen Vorsitzes und der Kommission in Brüssel hatten, **dass es auch eine Parlamentarierkonferenz des Europaparlaments und der nationalen Parlamente geben soll.**

STIS/POET14: **Wir unterstützen das sehr**, weil wir der Meinung sind, dass die nationalen Parlamente und das Europäische Parlament sehr viel enger zusammenarbeiten müssen (PR1). Wenn wir dies tun und gewisse Vorurteile abbauen sowie gemeinsam am Projekt Europa arbeiten, werden wir erfolgreich sein (PR2). Ich wünsche Ihrer Präsidentschaft im Namen der EVP-ED-Fraktion viel Erfolg! Sie haben uns an Ihrer Seite, wenn es um unsere gemeinsame Zukunft in Europa und in der Welt geht!

Väite 8: Kannatamme Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien välistä kokousta.

Puheenvuoron viimeisen väitteen tueksi Poettering käyttää jälleen usein perusteluja ja asiasisällön vahvistusta, jota ilmaistaan partikkelilla *sehr*: "sehr viel enger zusammenarbeiten müssen". Viimeinen väite voisi olla yksi puheen pääväitteistä, mutta se ei sisällä kehotusta tehdä jotain vaan on pelkkä kannatuksen ilmaisu aiemmin mainitulle asialle, minkä takia sitä ei luokitella pääväitteeksi.

5.3.1.2 Martin Schulzin puheenvuoro

Esimerkki 8

STIS/SCHU1: (IT) Herr Präsident, verehrte Kolleginnen und Kollegen! Um der italienischen Fußballmannschaft Anerkennung zu zollen, möchte ich meine Rede in italienischer Sprache beginnen.

STIS/SCHU2: Herr Präsident! Hier steht ein trauriger deutscher Fraktionsvorsitzender, aber ein glücklicher sozialistischer Vorsitzender. Die meisten meiner Kollegen aus Italien sind heute Morgen nicht hier. Es sei ihnen verziehen.

Schulzin puheen ensimmäiset lauseet ovat pohjustusta ja sisältävät viittauksia senhetkiseen tilanteeseen, eikä niistä nouse mitään oleellista väitteeksi.

Esimerkki 9

STIS/SCHU3: **„Wir brauchen mehr Europa“, das sagte Herr Vanhanen in seiner Rede. Sie haben Recht!** Das, was Sie an Kapitelüberschriften zu Ihrem Programm genannt haben, also globale Herausforderung, neue Lissabonner Strategie, Energie, Partnerschaft, all diese Dinge sind ja im Rahmen des nationalen Staates nicht mehr zu lösen. (PR1)

Väite 1: Tarvitsemme enemmän Eurooppaa.

Schulzin puheenvuoro eroaa Poetteringin puheenvuorosta siten, että koko puheen alkuosa pohjustaa puheen keskiosassa esitettävää pääväitettä. Kaikki ennen pääväitettä esitetyt väitteet ovat itsenäisiä ja niille löytyy perustelut, mutta tarkasteltaessa kokonaisuutta nämä väitteet ovatkin samalla perusteluja ensimmäiselle pääväitteelle. Tähän palataan esimerkissä 12, jossa esitellään puheen ensimmäinen pääväite.

Schulzin ensimmäistä väitettä seuraa perustelu sekä takaus, joka antaa ymmärtää, että asia on itsestäänselvyys ja yleisesti tiedossa: "all diese Dinge sind ja im Rahmen des nationalen Staates nicht mehr zu lösen".

Esimerkki 10

STIS/SCHU4: Kein einzelnes Land der Europäischen Union — kein großes und kein kleines — kann diese Herausforderungen ökonomischer, ökologischer und sozialer Natur heute noch bewältigen. (PR2) **Das ist ja der Grund, warum wir die Europäische Union weiterentwickeln müssen, warum wir sie vertiefen müssen.**

Väite 2: Euroopan unionin toimintaa on kehitettävä ja syvennettävä.

Väite 2 nivoutuu tiukasti väitteeseen 1 ja on lähes samansisältöinen. Perustelut vahvistavat molempia väitteitä. Väitteen 2 tueksi Schulz esittää rinnastuksen eli vertailun: "kein einzelnes Land der Europäischen Union - kein grosses und kein kleines". Perustelua ja selitystä vahvistaa lisäksi lause "das ist ja der Grund, warum".

Esimerkki 11

STIS/SCHU5: Ja, wer sagt, wir wollen unseren Bürgerinnen und Bürgern in dieser globalen Herausforderung den Rahmen bieten, den Europa braucht, um im interkontinentalen Wettbewerb bestehen zu können, der braucht mehr Europa. (PR1) **Der muss dann aber auch konsequenterweise diesem Mehr Europa den Rahmen geben, den dieses Europa braucht.**

Väite 3: Euroopalle on annettava tarvittava toimintakehys.

Kolmas väite nivoutuu aiemmin esitettyihin kahteen ensimmäiseen väitteeseen ja tukee niitä edelleen. Samalla se kuitenkin esittää uuden ehdotuksen, toimintakehysten antamisen Euroopalle, joten sen voidaan katsoa olevan itsenäinen väite eikä pelkkä perustelu.

Esimerkki 12

STIS/SCHU6: Wir können in dieser Union der 25 — bald Union der 27 — die von Ihnen richtigerweise beschriebenen Herausforderungen mit dem Instrumentarium, das wir haben, nicht lösen. (PR1) Das ist nicht möglich! (PR2) **Deshalb ist Ihre Entscheidung**, in der Konsequenz dessen, was Sie beschrieben haben, **die Verfassung zu ratifizieren**, um damit auch symbolisch zu sagen: „Wir brauchen dieses Instrument“ (PR3), **eine logische, richtige und eben auch konsequente Entscheidung.**

Väite 4: On oikea päätös ratifioida perustuslaki.

Seuraavaa väitettä ilmaisevat useat eri perustelut: Ensin Schulz toteaa, etteivät unionin nykyiset välineet riitä ratkaisemaan Vanhasen aiemmin kuvailemia haasteita. Sen jälkeen hän vahvistaa sanottua toistamalla asian ja korostamalla väitteen asiasisältöä vahvistuksella (joku *ei ole* jotakin): "Das ist nicht möglich!". Väitettä ilmaisee lisäksi rinnastuskonjunktio *deshalb*: "Deshalb ist Ihre Entscheidung [...] eine logische, richtige und eben auch konsequente Entscheidung".

Väitteen voidaan katsoa olevan koko puheenvuoron alkuosan pääväite. Schulz esittää yksi kerrallaan perusteluja, miksi unionin toimintaa tulisi syventää ja kehittää, ja perustelut huipentuvat ratkaisumallin esittämiseen: kannanottoon perustuslain ratifioinnin puolesta. Kaikki edellä esitetyt väitteet 1-3 tukevat tai perustelevat tätä pääväitettä.

Schulzin puhe noudattaa poliittisen puheen kaavaa (Kakkuri-Knuutila & Halonen 2004: 101), jossa poliittisen puheen väite on aina joko toimenpidesuositus tai tehdyn toimenpiteen arvio. Schulzin esittämä toimenpidesuositus on perustuslain ratifiointi, jolle hän esittää lukuisia perusteluja sekä poliittisen ryhmänsä tuen.

Esimerkki 13

STIS/SCHU7: Damit haben Sie schon zu Beginn Ihrer Ratspräsidentschaft ein gutes Zeichen gesetzt, und **das können wir als Sozialdemokraten nachdrücklich unterstützen.**

Väite 5: Tuemme Suomen päätöstä ratifioida perustuslaki.

Viides väite käsittelee edelleen samaa aihetta kuin ensimmäiset neljä väitettä, ja se on samankaltainen kuin edellä esitetty pääväite. Se voisikin olla pääväite, ellei se olisi pelkkä tuen ilmaisu vaan uuden asian esittäminen. Nyt väitteen osaksi jää tukea aiemmin sanottua ja välittää Schulzin poliittinen kannanotto Suomen toimintaan. Väitteen vahvistamiseksi puhuja käyttää retorisenä tehokeinona takausta lisätessään lauseeseen adverbien *nachdrücklich*.

Esimerkki 14

STIS/SCHU8: Herr Kommissionspräsident, Sie haben den Satz gesagt: „Wir wollen ein Team mit der finnischen Ratspräsidentschaft sein.“ Das ist toll, das begrüßen wir auch. Jetzt hat aber Herr Vanhanen ausdrücklich Folgendes in seiner Rede gesagt:

STIS/SCHU9: (EN) „Ich bin davon überzeugt, dass der zusammen mit den Mitgliedstaaten verhandelte Verfassungsvertrag für die Erweiterung der Union notwendig ist.“

STIS/SCHU10: Erweiterung und Verfassung sind zwei Seiten einer Medaille. Jetzt lese ich in einer Reuters-Meldung — ich weiß nicht, ob sie falsch ist, Sie können das hier aufklären (PR1) —, dass Sie nach dem Treffen mit Herrn Vanhanen, sozusagen bei der Teambildung in Helsinki, in einer Pressekonferenz gesagt haben: Wir können auch auf der Grundlage des Vertrags von Nizza erweitern. Vielleicht ist die Reuters-Meldung falsch, dann sollten Sie das hier klären. (PR2)

Seuraavan esimerkin alussa Schulz siteeraa sekä Vanhasta että Barrosoa ja pyytää Barrosoa selventämään, onko Schulzin siteeraama Reuters-tiedote totta vai ei. Schulz esittää väitteen siitä, mitä Barroso on kuulemma sanonut lehdistötilaisuudessa, mutta koska kyse on kuulopuheesta, Schulzin esittämää selvennyspyyntöä ei ole syytä nostaa väitteen asemaan.

Esimerkki 15

STIS/SCHU11: Ich will mich, wenn wir über den dritten Pfeiler reden, bedanken. Das Defizit, das Sie beschrieben haben, und auch das, was Sie, Herr Kommissionspräsident, als Beispiele für Nichtumsetzung im Bereich der Sicherheitspolitik und der Kooperation im dritten Pfeiler gebracht haben, muss behoben werden. (PR1)

Nirgendwo stimmen die Bürgerinnen und Bürger Europas mehr einer Kompetenz Europas zu als bei der Bekämpfung der organisierten Kriminalität, einer geordneten Einwanderungspolitik, einer sicheren Asylpolitik und einer vernünftigen Grenzsicherung.

Väite 6: Kansalaiset odottavat unionilta toimenpiteitä etenkin taistelussa rikollisuutta vastaan, maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa ja rajojen turvaamisessa.

Schulzin väite sisältää piilotetun takauksen, kun hän sanoo, etteivät eurooppalaiset odota unionilta millään muulla saralla yhtä paljon toimintaa kuin rikollisuuden torjunnassa, maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa sekä rajojen turvaamisessa. Takaus vihjaa, että jokainen tietää asian olevan näin tai että asia on itsestään selvästi niin. Tätä yleistävää takausta Schulz ilmaisee käyttämällä kielteistä adverbiä *nirgendwo*: "Nirgendwo stimmen die Bürgerinnen und Bürger Europas mehr einer Kompetenz Europas zu". Sama adverbi toistuu heti seuraavan esimerkin alussa, eli Schulz käyttää toistoa retorisenä tehokeinona.

Väite 6 on perustelua seuraavassa esimerkissä esitetylle pääväitteelle.

Esimerkki 16

STIS/SCHU12: Aber nirgendwo ist die Uneffektivität größer als in diesem Bereich, wie Herr Barroso ganz richtig beschrieben hat. **Wir brauchen die Passerelle-Klausel!** Sie haben Recht. Das hat auch nichts mit cherry picking bei der Verfassung zu tun. (PR1) Man muss den Vertrag von Nizza lesen. Darin ist nämlich schon vorgesehen, dass fünf Jahre nach seinem Inkrafttreten unter Vorbehalt der Einstimmigkeit im Rat die Überleitung aus dem dritten in den ersten Pfeiler stattfinden soll. Wir handeln also im Rahmen eines gültigen Vertrags. (PR2)

Väite 7: Tarvitsemme siirtymäväylälauseketta.

Väitteen 7 tueksi Schulz esittää erilaisia perusteluja: siirtymäväylälausekkeen lisääminen olisi toimimista "voimassa olevan sopimuksen puitteissa" eikä lausekkeen lisäämisellä olisi "tekemistä perustuslain valikoivan soveltamisen kanssa"³. Schulz suojaa väitettään etukäteen mahdolliselta kritiikiltä sanoessaan: "Das hat auch nichts mit cherry picking bei der Verfassung zu tun".

Väite 7 on toinen puheen pääväitteistä. Sitä perustelevat sekä yllä näkyvät perustelut että edellisessä esimerkissä esitetty väite kansalaisten odotuksista. Pääväite on voimakas kannanotto ja kehoitus tehdä jotain, tässä tapauksessa hyväksyä siirtymäväylälauseke.

³ Käännös on lainattu suomenkielisestä, sanatarkasta istuntoselostuksesta (CRE - Keski viikko 5. heinäkuuta 2006).

Esimerkki 17

STIS/SCHU13: Ich will in diesem Zusammenhang eine letzte Bemerkung machen. Wenn wir über den dritten Pfeiler reden, reden wir über das Kapitel, das auch die bürgerlichen Freiheiten, die Bürgerrechte in Europa beschreibt. Wir reden auch über die Grundrechtecharta, wenn wir über die Verfassung reden. (PR1) **Aber dann müssen wir jetzt auch anfangen, die Rats- und die Kommissionspräsidenten zu bitten, sich mit der populistischen Entwicklung in Europa stärker zu befassen,** die wir ja in diesem Haus tagtäglich erleben. (PR2)

Väite 8: Neuvoston ja komission puheenjohtajien tulisi puuttua Euroopassa tapahtuvaan populistiseen kehitykseen.

Schulz nostaa esille kansalaisten perusoikeudet ja -vapauden ja kehottaa neuvoston ja komission puheenjohtajia puuttumaan populistiseen kehitykseen Euroopassa. Väitettä indikoi sivulause, joka sisältää liitepartikkelilla *ja* osoitetun takauksen: "die wir ja in diesem Haus tagtäglich erleben". Jälleen takaus sisältää vihjeen siitä, että kaikki tietävät asian olevan itsestään selvästi niin kuin puhuja väittää. Samalla puhuja viittaa henkilökohtaiseen (tai parlamentin kollektiiviseen) kokemukseen asiasta.

Väite 8 on puheenvuoron kolmas pääväite. Sitä tukevat ja perustelevat myös seuraavissa esimerkeissä 18–19 esitetyt väitteet. Pääväite on jälleen kerran suora poliittinen kehoitus toimia eli puuttua populistiseen kehitykseen Euroopassa.

Esimerkki 18

STIS/SCHU14: **Wir haben in der Europäischen Union zwischenzeitlich Regierungen** — das ist schlimm genug (PR1) —, **die von Rechtspopulisten, von zum Teil offen rassistischen und fremdenfeindlichen Parteien getragen werden.** Die sitzen im Europäischen Rat. Die sitzen nicht irgendwo als backbencher in irgendeinem Parlament, das sind aktive Mitglieder der europäischen Institutionen.

Väite 9: Euroopan unionissa on tällä hetkellä oikeistopopulistisia hallituksia.

Schulz esittää seuraavana väitteenä, että Euroopan unionissa on hallituksia, joissa on mukana oikeistopopulistisia, jopa avoimesti rasistisia ja muukalaisiin vihamielisesti suhtautuvia puolueita. Hän vahvistaa argumenttiaan lisäämällä sen keskelle oman henkilökohtaisen mielipiteensä: "das ist schlimm genug". Tämä väite on samalla perustelu kolmannelle pääväitteelle, kuten edellisessä esimerkissä todettiin.

Esimerkki 19

- STIS/SCHU15: Ich habe gestern ein Beispiel bei der Debatte über den Franquismus erlebt. (PR1) Da hat ein Abgeordneter der fraktionslosen Mitglieder geredet, dessen Sohn der Vizepremierminister von Polen ist. Er hat das Franco-Regime im Europäischen Parlament offen verteidigt. Wir reden also nicht von irgendeiner Zufallserscheinung, wir reden davon, dass immer mehr Regierungen in der Europäischen Union beginnen, den Populismus salonfähig zu machen, indem sie nichts dagegen tun. (PR2) **Das ist eine ernste Bedrohung der Grundfreiheiten in Europa!**
- STIS/SCHU16: Ich bitte den Ratspräsidenten, sich auch im Rat ernster mit diesem Thema auseinanderzusetzen. Die Demokratie ist nämlich meistens nicht von außen, sondern von innen bedroht. (PR3)

Väite 10: Oikeistopopulistiset puolueet uhkaavat eurooppalaisten perusoikeuksia.

Schulz jatkaa henkilökohtaisten esimerkkien käyttämistä perusteluna väitteelleen, kun hän kertoo omasta kokemuksestaan oikeistopopulististen kanssa Euroopan parlamentissa. Hän pohjustaa väitettään tällä henkilökohtaisella mielipiteellään, ja itse väite on voimakas kannanotto, jota Schulz korostaa vahvistuksella (joku *on* jotain): "Das ist eine ernste Bedrohung der Grundfreiheiten in Europa". Tämä väite on samalla perustelu kolmannelle pääväitteelle, kuten aiemmin todettiin.

5.3.2 Väitteiden siirtyminen referaattiin

5.3.2.1 *Hans-Gert Poetteringin puheenvuoro*

Kun Poetteringin puheenvuoron väitteet kootaan yhteen, saadaan kooste puheen ydinsisällöstä. Listaa voidaan nyt verrata puheenvuorosta laadittuun Viikkokatsauksen referaattiin ja vertailla, ovatko kaikki väitteet siirtyneet referaattiin.

Esimerkki 20

Väite 1: Eurooppa on voittanut (jalkapallon MM-kilpailut).

Väite 2: Eurooppa menestyy, kun perustana on reilu peli, "fair play".

VK/POET: [ei referoitu]

Väitteitä 1-2 ei löydy Viikkokatsauksen referaatista. Molemmat väitteet viittaavat ajankohtaiseen aiheeseen, joihin viittaukset jätetään yleensä pois Viikkokatsauksen referaateista (Köykkä 2001), mikä onkin todennäköinen selitys poisjätölle, etenkin kun alla olevasta tulkkeesta ei löydy puutteita tai muita viitteitä siitä, miksi väitteitä ei olisi voitu referoida.

LIT/POET1: Arvoisa puhemies (.) hyvä neuvoston puheenjohtaja hyvä komission puheenjohtaja arvoisat kollegat (..) Maailmassa vallitsee jalkapallokuume mutta eurooppa on jo voittanut (.) Maailmanmestari tulee eeuusta ja neljä parasta joukkuetta tulee Euroopan unionin maista (.) komission puheenjohtaja kertoi öö hyvästä itsetunnosta itseluottamuksesta (.) me olkaamme #öö# ilmaiskaamme hyvää itsetuntoa mutta älkäämme olko ylimielisiä ja se mitä jalkapallopelaajat teille opettavat nyt on ↑rauhanomainen kilpailu näin pitäisi olla Euroopassa näin pitäisi olla koko maailmassa jos fair play reilu peli on perustana niin kyllä me pärjäämme kukapa voisi paremmin edustaa tällaisia arvoja kuin ↑Suomi (.)

Esimerkki 21

Väite 3: Jos näemme puheenjohtajuuksissa jatkuvuutta, ovat kaikkien maiden puheenjohtajuudet menestyksekkäitä.

Väite 4: Usein juuri pienten maiden puheenjohtajuudet ovat olleet menestyksekkäitä.

VK/POET1: PPE-DE -ryhmän puheenjohtaja Hans-Gert POETTERING (DE) totesi, että "nimenomaan pienten jäsenmaiden puheenjohtajakaudet ovat olleet usein menestyksekkäitä" ja hän toivotti menestystä Suomen kaudelle.

Väitteet 3 ja 4 esitettiin puheenvuorossa peräkkäin. Referaatissa mainitaan väitteen 4 sisältö lähes sanataarkasti, ja väite on merkitty referaattiin suorana sitaattina. Sitaatit ovat mielenkiintoinen ratkaisu tekstissä, joka on kirjoitettu kuunnellun tulkkeen pohjalta ja jota tuskin on ehditty tarkistaa sanatarkoista istuntoselostuksista ennen sen julkaisua kiireellisen aikataulun takia (ks. **3.2 Viikkokatsauksen referaattien syntyprosessi**). Sitaattien käyttö näyttää kuitenkin olevan yleistä Viikkokatsauksen teksteille: suoria sitaatteja oli käytetty yhtä lukuun ottamatta jokaisessa aineistoni keskustelusta laaditussa referaatissa. Suoria sitaatteja käsittelen tarkemmin luvussa **5.5 Suorat lainaukset referaateissa**.

Väite 4 on nivottu referaatissa yhteen onnentoivotusten kanssa, jotka on osoitettu Suomen puheenjohtajuuskaudelle. Lähes jokainen keskusteluun osallistunut puhuja toivotti onnea Suomen puheenjohtajuuskaudelle, mutta jostain syystä vain Poetteringin onnittelut on referoitu Viikkokatsaukseen. Väitteen 4 esiintyminen referaatissa ei ole yllätys, sillä referaattiin pyritään kokoamaan omaa maata koskevia viittauksia (**vrt. 3.2 Referaattien syntyprosessi**), ja väite 4 on kiinnostava juuri Suomen näkökulmasta: onhan puhumishetkellä edessä pienen maan puheenjohtajuuskausi.

Esimerkki 22

Väite 5: Valmistelut Rooman sopimusten muistopäivää varten tulee aloittaa jo Suomen puheenjohtajuuskaudella.

VK/POET: [ei referoitu]

Väite 5, joka on samalla yksi puheen pääväitteistä, puuttuu referaatista. Normaalisti voisi vain spekuloida, miksi näin on tehty, mutta tässä kohtaa voidaan tarkastella puheenvuoron tulkkeesta laadittua litteraattia ja tutkia, löytyykö sieltä kenties selitys poisjätölle. Seuraavassa on katkelma sanatarkasta istuntoselostuksesta (STIS) sekä tulkkeesta (LIT).

STIS/POET6: Der 25. März 2007, der Tag der Erinnerung an 50 Jahre Römische Verträge, fällt nicht in die finnische, sondern in die deutsche Präsidentschaft. Wir begrüßen ausdrücklich, dass die Kommission vorgeschlagen hat, dass es eine gemeinsame Erklärung von Europäischem Rat, Kommission und Parlament geben soll.

STIS/POET7: Unsere Fraktion schlägt vor, dass wir schon unter finnischer Präsidentschaft die Vorbereitung inhaltlicher und organisatorischer Art beginnen, und wir schlagen die Einsetzung einer Arbeitsgruppe vor, die sich auf politischer Ebene mit den Vorbereitungen befasst. Daran muss natürlich auch die nächste Präsidentschaft beteiligt werden, aber die Arbeiten müssen jetzt unter finnischer Präsidentschaft beginnen.

LIT/POET4: <me> emme tule Suomen vaan seuraavan nimittäin Saksan puheenjohtajakauden aikana kahdeskymmenes (.) viides (.) kolmatta öö kaksituhattaseitsemän [*saksankielistä puhetta*] tulemme viettämään tärkeää muistojuhlaa yhteisistä #nn# yhteisön sopimuksista ja niiden solmimisesta ja meidän öö #öö# valiokuntamme #ee# ehdottaa että aloittaisimme nämä valmistelut jo Suomen >puheenjohtajakaudella ehdotamme työryhmän< perustamista joka poliittisellakin tasolla valmistelisi näitä tapahtumia .hhh ja tietysti seuraavankin puheenjohtajan täytyy olla siinä mukana mutta työ täytyy aloittaa nyt Suomen puheenjohtajakauden aikana .hhh (.)

Verrattaessa litteraattia sanatarkkaan istuntoselostukseen huomataan, että tulkilla on vaikeuksia tulkata Rooman sopimuksia käsittelevää kohtaa puheenvuorosta. Tulkki ei mainitse nimeltä *Rooman* sopimuksia vaan puhuu *tärkeästä muistojuhlasta ja yhteisistä yhteisön sopimuksista*. Samoin tulkkauksessa jää Poetteringin esittämä positiivinen kannanotto neuvoston, komission ja parlamentin yhteiseen julistukseen. Lievä takeltelu Rooman sopimusten yhteydessä voi olla syynä väitteen poisjäämiselle referaatista, tosin voidaan vain spekuloida, ovatko vaikeudet tulkkeessa olleet pääsyy väitteen poisjäämiseen vai onko päätökseen vaikuttanut joku käytännön syy, kuten tilanpuute tai Viikkokatsauksen toimitustiimin tekemä päätös jättää muistojuhlaa koskevat kannanotot vähemmälle huomiolle. Lopputuloksena yksi puheessa esitetyistä pääväitteistä jää referoimatta.

Esimerkki 23

Väite 6: Olisi hyvä, jos kaikki osapuolet osallistuisivat juhlallisuuksiin.

VK/POET: [ei referoitu]

Myös väite 6 puuttuu referaatista, joten tarkasteluun otetaan taas sanatarkka istuntoselostus ja puheenvuoron tulkkeen litterointi.

STIS/POET9: *(Zwischenruf von Herrn Cohn-Bendit)*
Ich würde es sehr begrüßen, lieber Kollege Cohn-Bendit, wenn sich auch die Grünen, mit denen wir ja in einem friedlichen Wettbewerb um die Einigung Europas stehen, ebenso wie die Wirtschaft und die Gewerkschaften daran beteiligen würden, denn dies ist unser gemeinsames Europa, das nicht nur einer Parteienfamilie gehört. Darum sollten sich alle daran beteiligen. *(Beifall und Zwischenruf von Herrn Schulz)*

LIT/POET6: *[saksankielistä puhetta]*
Ja minun mielestäni olisi erittäin mukavaa jos katolinen kirkkokin voisi olla tässä mukana ja toivoisin sydämellisesti että myös ↑vihreät osallistuisivat tähän ee heidän kanssaan me olemme olleet rauhanomaisessa kilpailussa jos mmm ammattiyhdistysliike olisi mukana (.) jos yritykset olisivat mukana se olisi erittäin hienoa kaikkien tulisi osallistua tämän yhteisen Euroopan juhllallisuuksiin
[saksankielistä puhetta]

Väitteen 6 poisjättäminen referaatista voi johtua siitä, että Poettering esittää väitteen spontaanina vastauksena salissa tapahtuvaan (Daniel Cohn-Benditin) välihuutoon. Välihuudon sisältö ei ole tiedossa, mutta sanatarkan istuntoselostuksen perusteella voidaan päätellä, että sitä seuraava Poetteringin lause on vastaus tai kommentti välihuudossa esitettyyn mielipiteeseen. Toisaalta referaattiin on ehkä haluttu sisällyttää enemmän esimerkiksi suomalaisia kiinnostavaa Venäjän tilannetta käsittelevää sisältöä, jolloin tilaa muiden teemojen käsittelylle ei ole jäänyt niin paljon.

Esimerkki 24

Väite 7: Tarvitsemme Venäjää, mutta sille on tehtävä selväksi, että ihmisoikeuksista on pidettävä kiinni.

VK/POET2: Hän piti unionin Venäjä-suhteita tärkeinä. "Tarvitsemme Venäjää vakaana demokraattisena kumppanina", Poettering korosti.

VK/POET3: "Mutta halailujen ja olalle taputtelun politiikka on ohi. Venäjälle tulee sanoa, että ihmisoikeuksista tulee pitää kiinni".

Toisen pääväitteen sisältö välittyy referaatista kokonaisuudessaan. Poetteringin kannanotto Venäjän tilanteeseen on referoitu muita aiheita tarkemmin. Kuten jo aiemmin todettiin, jokaisen jäsenmaan tiedotusyksikkö jäsentee Viikkokatsauksen referaattien sisällön oman maansa kohderyhmälleen sopivaksi ja referaatteihin sisällytetään erityisesti suomalaisia kiinnostavia asioita. Näin ollen on luontevaa, että Poetteringin ponteva kannanotto Suomen naapurimaan ihmisoikeustilanteeseen on referoitu muita käsiteltyjä aiheita huolellisemmin.

Esimerkki 25

Väite 8: Kannatamme Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien välistä kokousta.

VK/POET4: Poettering piti tärkeänä, Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien yhteinen tapaaminen tullaan pitämään Suomen puheenjohtajakaudella.

Viimeinen Poetteringin väite on siirtynyt Viikkokatsaukseen kokonaisuudessaan. Lisäksi referaatissa väitettä on tarkennettu lisäämällä siihen ajankohta, jota Poettering toivoo kokouksen järjestämiselle. Lause on ymmärrettävä, vaikka referaatin viimeisessä lauseessa on kirjoitusvirhe: sivulauseen alusta puuttuu rinnastuskonjunktio *että*.

5.3.2.2 *Martin Schulzin puheenvuoro*

Schulzin puheenvuorosta löytyi 10 väitettä, joiden siirtymistä referaattiin tarkastellaan seuraavassa.

Esimerkki 26

Väite 1: Tarvitsemme enemmän Eurooppaa.

Väite 2: Euroopan unionin toimintaa on kehitettävä ja syvennettävä.

VK/SCHU1: PSE -ryhmän puheenjohtaja Martin SCHULZ (DE) yhtyi pääministeri Vanhasen huomautukseen siitä, että "tarvitsemme enemmän Eurooppaa".

VK/SCHU2: Schulzin mukaan globaaleja haasteita ei voida enää ratkaista yksin jäsenvaltioiden tasolla, ja siksi EU:ta tulee kehittää ja syventää.

Väitteet 1-2 on referoitu Viikkokatsaukseen lähes sanatarkasti. Väitteet välittyvät lukijalle lyhyessä ja ytimekkäässä muodossa. Referaattiin on sisällytetty myös väitteiden perustelu (globaaleja haasteita ei voida enää ratkaista jäsenvaltiotasolla).

Esimerkki 27

Väite 3: Euroopalle on annettava tarvittava toimintakehys.

VK/POET: [ei referoitu]

Kolmas väite puuttuu referaatista, minkä takia voidaan tarkistaa tulkkeesta, välittyikö kyseinen väite siellä. Seuraavassa on katkelma sanatarkasta istuntopöytäkirjasta (STIS) sekä tulkkeesta (LIT).

STIS/SCHU5: Ja, wer sagt, wir wollen unseren Bürgerinnen und Bürgern in dieser globalen Herausforderung den Rahmen bieten, den Europa braucht, um im interkontinentalen Wettbewerb bestehen zu können, der braucht mehr Europa. Der muss dann aber auch konsequenterweise diesem Mehr Europa den Rahmen geben, den dieses Europa braucht.

LIT/SCHU4: se joka sanoo että me näiden globaalien haasteiden edessä haluamme tarjota kansalaisillemme puitteet joita Eurooppa tarvitsee ↑voidakseen maa=mannerten välisessä kilpailussa pärjätä se ↑tarvitsee enemmän Eurooppaa mutta joka näin sanoo sen täytyy sitten myös johdonmukaisesti ↑työskennellä ja ↑antaa puitteet tälle enemmän Eurooppaa asialle (.) raamit sille Euroopalle, jota me tarvitsemme

Tulke ei anna selvää syytä väitteen poisjäämiseen, sillä tulkki onnistuu kääntämään Schulzin ajatuksen suhteellisen sanatarkasti. Schulzin käyttämä lauserakenne on kuitenkin hieman monimutkainen eikä kovin "tulkkauksystävällinen". Schulzin käyttämä *wer/der* jättää lauseen subjektin etäiseksi, mikä vaikeuttaisi alkuperäisen ajatuksen välittymistä onnistuneessakin tulkkeessa. Samoin ymmärtämistä hankaloittaa käsitteen "mehr Europa" nominaalistaminen: "Der muss dann aber auch konsequenterweise diese Mehr Europa den Rahmen geben". Tässä esimerkissä väitteen puuttuminen referaatista ei siis johdu ainakaan puutteellisesta tulkkauksesta.

Esimerkki 28

Väite 4: On oikea päätös ratifioida perustuslaki.

Väite 5: Tuemme Suomen päätöstä ratifioida perustuslaki.

VK/SCHU3: "25 jäsenvaltion unioni ei voi toimia niiden välineiden varassa, jotka nyt käytössä. Siksi Suomen päätös ratifioida perustuslaki on oikea päätös", Schulz sanoi.

VK/SCHU4: Hän sanoi ryhmänsä tukevan tätä.

Väitteet 4 (yksi kolmesta pääväitteestä) ja 5 muistuttavat toisiaan, mutta myös referaatissa ne on nostettu omiksi väitteikseen. Referaatti sisältää molempien väitteiden lisäksi perustelun, miksi perustuslain ratifiointi on Schulzin mielestä oikea päätös. Kuten Poetteringin puheenvuorosta laaditussa referaatissa, on tässäkin yksi kirjoitusvirhe: sivulauseesta "jotka nyt käytössä" puuttuu olla-verbi.

Esimerkki 29

Väite 6: Kansalaiset odottavat unionilta toimenpiteitä etenkin taistelussa rikollisuutta vastaan, maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa ja rajojen turvaamisessa.

VK/SCHU5: Schulzin mukaan kansalaiset kannattavat EU:n toimivallan lisäämistä erityisesti terrorismin torjumisessa ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumisessa.

Väite 8 on referoitu vain tyypistetyssä muodossa: referaatista puuttuu maininta maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikasta sekä rajojen turvaamisesta. Lisäksi referaatissa esiintyy sana *terrorismi*, jota ei mainittu väitteessä. Esimerkkiä käsitellään tarkemmin luvussa **5.4 Tulkkeen vaikutus referaatteihin**, jossa verrataan tulketta ja alkuperäistä puheenvuoroa.

Esimerkki 30

Väite 7: Tarvitsemme siirtymäväylälauseketta.

VK/POET: [ei referoitu]

Schulzin esittämä kannanotto siirtymäväylälauseketta kohtaan on jätetty referaatista pois. Kuten alla olevasta sanatarkan istuntoselostuksen ja tulkkeen vertailusta näkee, tulkkeessa ei ole mainittu sanaa *siirtymäväylälauseke* vaan se tulkitaan sanoin: "öö tämän #öö# lausekkeen". Tämän perusteella ei ole ihme, että väite 7 ja samalla yksi puheen pääväitteistä on jäänyt referoimatta.

STIS/SCHU12: Aber nirgendwo ist die Uneffektivität größer als in diesem Bereich, wie Herr Barroso ganz richtig beschrieben hat. Wir brauchen die Passerelle-Klausel! Sie haben Recht. Das hat auch nichts mit cherry picking bei der Verfassung zu tun. [...]

LIT/SCHU8: mutta missä millä alueella tehottomuus on suurempaa kuin tällä kysyisin vaan me tarvitsemme öö tämän #öö# lausekkeen eikä sillä ole mitään tekemistä siitä että otetaan rusinat perustuslain pullasta [...]

Esimerkki 31

Väite 8: Neuvoston ja komission puheenjohtajien tulisi puuttua Euroopassa tapahtuvaan populistiseen kehitykseen.

Väite 9: Euroopan unionissa on tällä hetkellä oikeistopopulistisia hallituksia.

Väite 10: Oikeistopopulistiset puolueet uhkaavat eurooppalaisten perusoikeuksia.

VK/SCHU10: Kansalaisvapauksia ja -oikeuksia ei tulisi unohtaa. "Puhumme perusoikeuskirjasta, kun puhumme perustuslaista", Schulz sanoi.

Referaattiin on otettu mukaan Schulzin esittämä tarkennus perustuslain sisältämistä perusoikeuksista. Viimeiset kolme väitettä, mukaan lukien puheen kolmas pääväite (väite 8), ja niissä ilmaistu oikeistopopulististen puolueiden vastustus puuttuvat referaatista. Tämä on harmillinen puute, sillä Schulz käsittelee aihetta kymmenen lauseen verran ja pitää sitä selvästikin erittäin tärkeänä. Alla olevan litteroinnin perusteella tulke on välittänyt Schulzin pääajatuksia, joten poisjätön taustalla ei voi olla puutteellinen tulkkauk.

LIT/SCHU9: jos puhutaan kolmannelta pilarista (.) puhutaan myös kansalaisvapauksista kansalaisoikeuksista Euroopassa (.) puhumme perusoikeuskirjasta kun puhumme perustuslaista (.) mutta sitten meidän täytyy alkaa (.) myös (.) pyytää neuvoston puheenjohtajaa ja komission puheenjohtajaa (.) puuttumaan Euroopassa #ee# kehittyvään populistiseen liikehdintään ja vastaamaan siihen tässä talossahan me saamme joka päivä kokea näitä asioita Euroopassa on oikeistopopulistisia hallituksia (.) .hh jopa avoimesti rasisia ja muukalaisvihamielisiä hallituksia (.)

LIT/SCHU10: jotka istuvat Eurooppa (.) neuvostossa eivät he istu jossain parlamentin takapenkeillä vaan he ovat hyvin aktiivisia osanottajia (.)
täällä oli esimerkiksi öö Francon ajasta ja Francon ideologisesta ideologiasta keskustelu ee ja eilen täällä yy erittäin avoimesti kannatettiin Francon hallitusta täällä Euroopan parlamentissa joten emme me puhu mistään pikkuilmiöstä tai ohimenevistä ilmiöistä vaan puhumme siitä että Euroopan unionissa on yhä enemmän hallituksia .hhh jotka #öö# alkavat tehdä ↑populismista ikään kuin salonkikelpoista siten että ne ↑eivät tee mitään populismia vastaan ja siksi pyytäisin (.) että neuvoston puheenjohtaja myös neuvostotyöskentelyssä vakavasti pohtisi tätä aihetta (.) usein nämä uhat eivät tule ulkoapäin vaan sisältäpäin kiitoksia

Tässä vaiheessa puheenvuoroa referoijalta on saattanut loppua aika tai tila, mutta poisjätö on voinut myös olla tietoinen ratkaisu. Puheenvuorossa käytetyt lukuisat henkilökohtaisiin kokemuksiin vetoavat esimerkit ovat voineet vaikuttaa poisjätöön, sillä sellaisia on vaikeampi tiivistää yleiseen, ajattomaan ja ei-personoituun muotoon.

5.4 Tulkkeen vaikutus referaatteihin

5.4.1 Yleistä

Euroopan parlamentin täysistuntopuheenvuorot tulkataan simultaanisti kaikille virallisille kielille. Simultaanitulkkauksessa tulkki tuottaa tulketta samaan aikaan puhujan kanssa, jolloin tulkin mahdollisuudet ohjata tulkkauksen tahtia ovat suppeammat kuin esimerkiksi konsekutiivitulkkauksessa, jossa puhe tulkataan taukojen aikana osissa tai puheen päätyttyä kerrallaan (Kalina 1998: 25). Tutkielman tulkeaineisto edustaa perinteistä konferenssi- ja simultaanitulkkausta, jossa tulkki seuraa keskustelua tulkkauskopissa ja tulkkaa suoraan lähtökielestä kohdekieleen.

Parlamentin tulkkien tehtävänä on tulkata parlamentin jäsenten puheenvuorot "täsmällisesti ja reaaliaikaisesti" kaikille unionin virallisille kielille (Monikielisyys - Tulkkaus 2008). Täysistunnot ja puheenvuorojen tulkkeet voi ladata parlamentin palvelimelta, johon on kuitenkin liitetty vastuu- vapauslausekkeet: "Täysistuntokeskustelujen tulkkauksen tarkoituksena on helpottaa viestintää. Vain alkuperäisen puheen tarkistettu kirjallinen toisinto on luotettava versio." (Audiotallenteet täysistuntopuheenvuoroista 2006.) Tulkkauksen funktion voidaan siis katsoa olevan helpottaa kommunikointia ja ymmärtämistä, mutta virallinen versio puheenvuoroista on kuitenkin aina sanatarkka istuntoselostus tai muu kirjallinen toisinto puheenvuorosta.

Tulkki voi valmistautua tulkkaustilanteeseen erilaisien strategioiden avulla, joita ovat analysoineet muun muassa Kalina (1998) ja Pöchhacker (1994). Tulkin valmistautuminen liittyy tiiviisti tulkkeen ongelmakohtien ratkaisuun ja tulkkauksen onnistumiseen. Seuraavassa kappaleessa tutkin aineistossani ilmenneitä tulkkausvirheitä tai epätarkkuuksia. En perehdy etsimään syitä mahdollisten virheiden syntymiseen tai ilmenemiseen kuin pintapuolisesti, koska se vaatisi oman tutkimuksensa. Tarkastelen kuitenkin, miten tunnistettavissa olevat virheet vaikuttavat aineistossani. Tulkkaus on vain yksi tekijä, joka vaikuttaa Viikkokatsauksen referaattien laatuun ja niiden tehtävän täyttymiseen: referaattien onnistumista arvioitaessa on otettava huomioon niin tilannekonteksti, referoijan ammattitaito, referoijan tarkkaavaisuus tulkkaushetkellä, mahdolliset tekniset ongelmat ja muut häiriöt. Tulkkaus on ehdoton edellytys sille, että referoijalla on lähtöteksti, jonka pohjalta hän voi laatia referaatin. Jos puheenvuoroa ei tulkattaisi, referoijan täytyisi osata kääntää ja laatia referoiva käänös lähtökielisen puheenvuoron pohjalta. Referoija on riippuvainen tulkkauksesta ja sen laadusta; onhan tulke referoijan ainoa lähtöteksti. Näin ollen tulkkeessa ilmenevät virheet tai epätarkkuudet ovat sama asia kuin jos kirjallisessa lähtötekstissä oli virheitä tai epätarkkuuksia, joiden käänösratkaisua kääntäjä joutuisi pohtimaan ja jotka saattaisivat vaikuttaa lopputekstin eli käänöksen laatuun. Referoija on ikään kuin kääntäjä, joka saa lähtötekstiksi stilisoimattoman raakaversio, joka voi sisältää vielä paljonkin virheitä ja vaatii muokkausta.

Selvät virheet tai epätarkkuudet tulkkauksessa voivat luoda kuulijalle sekavan kuvan puheenvuorosta tai välittää pahimmassa tapauksessa väärää tietoa tai virheellisen mielipiteen eteenpäin. Kuten aiemmin todettiin, Euroopan parlamentissa tulkkeen ja alkuperäisen puheen ekvivalenssia vähentävät eniten puheen lukeminen suoraan paperista nopealla tahdilla, valmiiksi kirjoitetun puheen vaikea muotoilu (pitkät lauseet, epäselvä syntaksi jne.) ja tulkin huono EU-termien tuntemus (Vuorikoski 2004: 183–184). Asioita, jotka jäävät yleisimmin pois tulkkauksista, ovat kuvaannolliset ilmaukset, ryhmien ja organisaatioiden nimet, huumori, puhujan luettelemat numeroinnit sekä puheenvuoron loppupäätelmät (emt.: 231–234).

Kun kyseessä on poliittinen puheenvuoro, puhujan tavoitteena on yleisön vakuuttaminen. Kun poliittinen puheenvuoro tulkataan, tulkista tulee puhuja. Tulkilta vaaditaan tällöin lojaaliutta puhujalle poliittisen retoriikan kontekstissa. Jos tulkki onnistuu tässä, tulkkaus palvelee myös puhujan eetoksen välittymistä. (Vuorikoski 2004: 107–108, 153.)

Seuraavassa käyn läpi virheitä ja epätarkkuuksia, joita tutkimissani puheenvuorojen tulkkauksissa ilmeni. Tutkin täysistuntopuheenvuoroista syntynyttä simultaanitulketta, joka oli käytössäni

audiovisuaalisena nauhoitteena. Tutkimusaineistona käytän äänitteen pohjalta laatimaani litterointia (LIT), jota vertaan puheenvuoroista laadittuun sanatarkkaan istuntoselostukseen sekä Viikkokatsaus-referaatteihin.

5.4.1.1 Hans-Gert Poetteringin puheenvuoro

Esimerkki 32

STIS/POET1: Herr Präsident, Herr Präsident des Europäischen Rates, Herr Kommissionspräsident, liebe Kolleginnen und Kollegen! Die Welt befindet sich im Fußballfieber, aber Europa hat schon gewonnen: Der Weltmeister wird aus der Europäischen Union kommen, und die vier besten Mannschaften kommen aus Mitgliedstaaten der Europäischen Union. Der Präsident der Kommission hat vom Selbstbewusstsein gesprochen.

STIS/POET2: Deswegen sage ich: Lasst uns selbstbewusst sein, aber nicht übermütig! Was die Fußballer uns jetzt lehren — der friedliche Wettbewerb —, ist eine wunderbare Sache. So soll es in Europa und in der Welt sein, friedlicher Wettbewerb, fair play. Wenn das die Grundlage ist, werden wir auch erfolgreich sein. Wer könnte das besser repräsentieren als Finnland.

LIT/POET1: Arvoisa puhemies (.) hyvä neuvoston puheenjohtaja hyvä komission puheenjohtaja arvoisat kollegat (..) Maailmassa vallitsee jalkapallokuume mutta eurooppa on jo voittanut (.) Maailmanmestari tulee eeuusta ja neljä parasta joukkuetta tulee Euroopan unionin maista (.) komission puheenjohtaja kertoi öö hyvästä itsetunnosta itseluottamuksesta (.) me olkaamme #öö# ilmaiskaamme hyvää itsetuntoa mutta älkäämme olko ylimielisiä ja se mitä jalkapallopelaajat teille opettavat nyt on ↑rauhanomainen kilpailu näin pitäisi olla Euroopassa näin pitäisi olla koko maailmassa jos fair play reilu peli on perustana niin kyllä me pärjäämme kukapa voisi paremmin edustaa tällaisia arvoja kuin ↑Suomi (.)

VK/POET: [ei referoitu]

Poetteringin puheenvuoron ensimmäinen ja toinen kappale on tulkattu lähes sanatarkasti ja mitään pois jättämättä. Ensimmäisen lauseen puhuttelut tulkataan tarkasti ja oikein. Poettering käyttää monikon 1. muotoa tyylikeinona puhuessaan reilusta pelistä (*fair play*) ja menestymisestä Euroopassa. Tulkkikin käyttää monikon 1. muotoa lukuun ottamatta yhtä kohtaa, jossa monikon 1. muoto vaihtuu monikon 2. muotoon. Tulkkeessa kuitenkin palataan takaisin monikon 1. muodon käyttöön välittömästi tämän jälkeen.

Poettering toteaa, että jos Euroopan toiminta perustuu rauhanomaiseen kilpailuun ja reiluun peliin, tulemme *menestymään* (*erfolgreich sein*). Tulkki kääntää lauseen: "jos fair play reilu peli on perustana niin kyllä me pärjäämme kukapa voisi paremmin edustaa tällaisia arvoja kuin ↑Suomi". Sana *pärjätä* ei ole menestymisen synonyymi vaan tarkoittaa 'selviytymistä', 'suoriutumista' tai 'toimeen tulemistä' (Kielitoimiston sanakirja 2006 s.v. pärjätä). Poetteringin sanan merkitys muuttuu

menestymisestä pärjäämiseksi. Merkityksen muutos on tärkeä etenkin, kun lausetta seuraa vertaus Suomeen (*wer könnte das besser repräsentieren als Finnland*). Kun Poettering haluaa ilmaista, että Suomi on menestynyt nojaamalla rauhanomaisen kilpailun keinoihin, tulkkeesta voi saada käsityksen, että rauhanomaisen kilpailun avulla Suomi tulee vain pärjäämään.

Esimerkki 33

STIS/POET3: Herr Ministerpräsident, es war eine gute Begegnung, die wir als Fraktionsvorsitzende mit Ihnen in Helsinki hatten: effektiv, professionell, transparent, nicht spektakulär — denn es ist meistens so, dass diejenigen, die etwas Spektakuläres ankündigen oder wollen, scheitern, weil sie es nicht erfüllen können.

LIT/POET2: arvoisa pääministeri meillä ryhmien puheenjohtajilla oli erittäin hyvä tapaaminen teidän kanssanne Helsingissä se oli tehokas ammattimainen transparentti ei mitenkään näyttävä (.) useimmiten ne jotka pyrkivät spektakuläreihin tapaamisiin öö eivät toimi niin ↑tehokkaasti

VK/POET: [ei referoitu]

Tulkkeessa esiintyy useita vierassanoja kuten *transparentti* (*transparent*), joka tarkoittaa 'läpinäkyvää', ja *spektakulääri* (*spektakulär*), joka vapaasti käännettynä tarkoittaa 'huomiota herättävää', 'näyttävää'. *Spektakulääri* ei ole suomen kielen sana eikä edes yleisesti käytössä oleva sivistyssana, joten se on tulkin käyttämä vieraslaina saksan sanasta *spektakulär*. Tämänkaltaisia lainasanoja viljellään arvatenkin paljon niin sanotussa eurosuomessa, mutta pyrkimys lienee päästä niistä eroon kohti sujuvaa suomen kieltä. Etenkin sana *spektakulääri* on suomen kielessä vieras ja etäännyttävä sana. Lauseen merkitys tullee kuitenkin keskivertokuulijalle selväksi.

Poettering kehuu Helsingissä järjestettyä tapaamista *hyväksi*, minkä tulkki kääntää *erittäin* hyväksi. Tämänkaltainen pieni aste-ero tulkkeessa ei muuta lauseen merkitystä, mutta siitä voi tehdä erilaisen johtopäätöksen puhujan kokemuksesta kuin mitä puhuja on ehkä tarkoittanut.

Samassa kappaleessa Poettering toteaa, että "yleensä ne, jotka julistavat tai pyrkivät julistamaan jotain suurellista, epäonnistuvat, koska he eivät pysty pitämään lupauksiaan"⁴. Tulkki epäröi hetken ennen sanavalintaa ja päättyy hieman epätarkkaan ilmaisuun: "useimmiten ne jotka pyrkivät spektakuläreihin tapaamisiin öö eivät toimi niin ↑tehokkaasti". Poetteringin viesti on, että puheenjohtajakauden aikana suuria asioita tavoittelevat maat eivät usein pystykään pitämään lupauksiaan suurista puheista huolimatta. Tämä ei tarkoita, etteivätkö nämäkin maat pyrkisi toimimaan tai

⁴ Käännös on lainattu suomenkielisestä, sanatarkasta istunteselostuksesta (CRE - Keski viikko 5. heinäkuuta 2006).

toimisi tehokkaasti, mitä tulke viestii. Tulkin sanavalinta osuu yhteen aiemmin lueteltuun tapaa-
mista kuvaavaan adjektiivin *tehokas*, joka kyllä sitoo lauseen sanomaa yhteen ja päättää sen
ymmärrettävästi, mutta kaiken kaikkiaan lauseen merkitys muuttuu.

Esimerkki 34

STIS/POET4: Europa ist wie eine Kette. So ist es auch mit den Präsidentschaften. Wir hatten die
österreichische Präsidentschaft. Jetzt haben wir die finnische Präsidentschaft,
danach die deutsche, die portugiesische, die slowenische und anschließend die
französische Präsidentschaft. Jedes Glied dieser Kette muss stark sein. Wenn wir
diese Kontinuität sehen, werden alle Präsidentschaften erfolgreich sein.

STIS/POET5: Die Erfahrung zeigt, dass nicht nur die Präsidentschaften der so genannten großen
Länder erfolgreich sind, sondern sehr oft waren es gerade die Präsidentschaften
der kleineren Länder. Wir wünschen Finnland viel Erfolg und stehen an Ihrer
Seite!

LIT/POET3: Eurooppa on kuin ↑ketju ja sama koskee ↑puheenjohtajuuksia .hhh meillä oli
Itävallan puheenjohtajuus nyt öö Suomen sitten tulee Saksa ja sen jälkeen
Portugali sitten Slovenia ja sen jälkeen Ranska ja ↑jokainen tämän ketjun lenkki
täytyy olla ↑vahva ja jos ↑tämä jatkuvuus toimii niin silloin kaikki
puheenjohtajakaudet ovat menestyksekkäitä ja <silloin> saamme sen kokemukset
etteivät ainoastaan niin sanottujen ↑suurten maiden puheenjohtajuudet ole menets
tyksekkäitä vaan #nn# nimenomaan pienten maiden puheenjohtajakaudet ovat
monesti olleet erittäin hyviä (.) me toivotamme Suomelle kaikkea menestystä ja
seisomme Suomen rinnalla (.)

VK/POET1: PPE-DE -ryhmän puheenjohtaja Hans-Gert POETTERING (DE) totesi, että
"nimenomaan pienten jäsenmaiden puheenjohtajakaudet ovat olleet usein
menestyksekkäitä" ja hän toivotti menestystä Suomen kaudelle.

Poettering luettelee kuusi eri EU-puheenjohtajuuskautta aikajärjestyksessä. Tulkki suoriutuu hyvin
ja luettelee maiden nimet oikein, mutta hieman sen jälkeen hän joutuu hakemaan oikeaa sanamuotoa
ja takeltelee sanavalinnassa ja lausumisessa. Poettering puhuu jälleen menestymisestä ja toteaa
pienten jäsenmaiden puheenjohtajuuksien olleen *menestyksekkäitä*. Tulkkeessa samassa kohtaa
käytetään sekä adjektiivia *menestysekäs* että *erittäin hyvä*, joista jälkimmäinen eroaa
menestysekkäistä. Koska tulkki käytti sanaa *menestysekäs* jo kahdessa aiemmassa lauseessa, hän
kenties pyrkii välttämään yhden sanan toistamista kolme kertaa peräkkäin. Tulkkeen poikkeamasta
huolimatta referaatti välittää sanotun tarkkaan, ja siihen on valittu adjektiivi *menestysekäs*
kuvaamaan pienten jäsenmaiden puheenjohtajakausia.

Puheenjohtajuuskausien menestyminen on ensimmäinen teema, joka Poetteringin puheenvuorosta
on referoitu Viikkokatsaukseen.

Esimerkki 35

STIS/POET6: Der 25. März 2007, der Tag der Erinnerung an 50 Jahre Römische Verträge, fällt nicht in die finnische, sondern in die deutsche Präsidentschaft. Wir begrüßen ausdrücklich, dass die Kommission vorgeschlagen hat, dass es eine gemeinsame Erklärung von Europäischem Rat, Kommission und Parlament geben soll.

LIT/POET4: <me> emme tule Suomen vaan seuraavan nimittäin Saksan puheenjohtajakauden aikana kahdeskymmenes (.) viides (.) kolmatta öö kaksituhattaseitsemän [*saksan-kielistä puhetta*] tulemme viettämään tärkeää muistojuhlaa yhteisistä #nn# yhteisön sopimuksista ja niiden solmimisesta [...]

VK/POET: [ei referoitu]

Poettering mainitsee Rooman sopimukset ja niiden 50-vuotisjuhlapäivän ja kertoo tyytyväisyydestään siihen, että neuvosto, komissio ja parlamentti tulevat tekemään yhteisen julistuksen t. lausuman asiasta. Tulkki jättää ensinnäkin tulkkeesta pois sopimuksien tarkan nimen ja puhuu yleisellä tasolla "yhteisistä yhteisön sopimuksista ja niiden solmimisen muistojuhlalta". Tulkille voi olla selvää, mistä sopimuksista on kyse, mutta kuulijalle tämä ei välity. Voi olla myös mahdollista, että tulkki ei itsekään tiedä tai kuule alkuperäisestä puheesta Rooman sopimusten nimeä. Toiseksi Poetteringin mainitsema unionin yhteinen julistus jää tulkkaamatta kenties sen takia, että tulkin huomio menee lauseen alussa olleen päivämäärän kääntämiseen: tämä näkyy lukuisina taukoina ja epäröinteinä. Tulkki sulkee myös hetkeksi mikrofoninsa kenties keskittyäkseen kuuntelemaan Poetteringia tai tarkistaakseen jonkin faktan kollegoiltaan.

Esimerkki 36

STIS/POET7: Unsere Fraktion schlägt vor, dass wir schon unter finnischer Präsidentschaft die Vorbereitung inhaltlicher und organisatorischer Art beginnen, und wir schlagen die Einsetzung einer Arbeitsgruppe vor, die sich auf politischer Ebene mit den Vorbereitungen befasst. [...]

LIT/POET4: [...] ja meidän öö #öö# valiokuntamme #ee# ehdottaa että aloittaisimme nämä valmistelut jo Suomen >puheenjohtajakaudella ehdotamme työryhmän< perustamista joka poliittisellakin tasolla valmistelisi näitä tapahtumia [...]

VK/POET: [ei referoitu]

Poettering ehdottaa poliittisen ryhmänsä puolesta, että edellä mainittujen Rooman sopimusten juhlallisuuksien valmistelu aloitetaan jo Suomen puheenjohtajuuskauden aikana. Tulkki on menettänyt edellisessä lauseessa takeltelun takia muutaman sekunnin tärkeää kuunteluaikaa, ja hän tulkaa Poetteringin ehdotuksen virheellisesti *valiokunnan* ehdotukseksi, vaikka Poettering tekee ehdotuksen nimenomaan *poliittisen ryhmänsä* puolesta.

Poettering toivoo puheessaan, että unionin laatimaa julistusta varten aloitettaisiin *sisällölliset* ja *organisatoriset* valmistelut. Tulkkeessa tarkentavat adjektiivit on tiivistetty demonstratiivipronomiiniin *nämä*: "aloittaisimme *nämä* valmistelut".

Seuraavassa käsittelen poikkeuksellisesti kolme esimerkkiä kerrallaan.

Esimerkki 37

STIS/POET8: Am 25. März sollte nicht nur der Gipfel stattfinden, der natürlich wichtig ist und zu dem die deutsche Bundeskanzlerin nach Berlin eingeladen hat, sondern es sollte auch etwas in Rom veranstaltet werden. Dort wurden die Römischen Verträge vor fünfzig Jahren unterzeichnet, und ich höre, dass die katholische Kirche etwas vorbereiten will. (*Zwischenruf von Herrn Cohn-Bendit*)

LIT/POET5: ei pitäisi olla pelkästään huippyko tärkeätä sen kahdeskymmenesviides kolmatta pidettävän huippukokouksen johon meidän liittokanslerimme on jo kutsunut Berliiniin kyllähän ↑Roomassakin täytyisi järjestää jotain siellä missä Rooman sopimus ↑solmittiin 50 vuotta sitten [*saksankielistä puhetta*]

VK/POET: [ei referoitu]

Esimerkki 38

STIS/POET9: Ich würde es sehr begrüßen, lieber Kollege Cohn-Bendit, wenn sich auch die Grünen, mit denen wir ja in einem friedlichen Wettbewerb um die Einigung Europas stehen, ebenso wie die Wirtschaft und die Gewerkschaften daran beteiligen würden, denn dies ist unser gemeinsames Europa, das nicht nur einer Parteienfamilie gehört. Darum sollten sich alle daran beteiligen. (*Beifall und Zwischenruf von Herrn Schulz*)

LIT/POET6: Ja minun mielestäni olisi erittäin mukavaa jos katolinen kirkkokin voisi olla tässä mukana ja toivoisin sydämellisesti että myös ↑vihreät osallistuisivat tähän ee heidän kanssaan me olemme olleet rauhanomaisessa kilpailussa jos mmm ammattiyhdistysliike olisi mukana (.) jos yritykset olisivat mukana se olisi erittäin hienoa kaikkien tulisi osallistua tämän yhteisen Euroopan juhllallisuuksiin [*saksankielistä puhetta*]

VK/POET: [ei referoitu]

Esimerkki 39

STIS/POET10: Es wird Inhalt der Rede des Kollegen Schulz sein, wie die Grünen sich verhalten wollen. Ich bin mit Ratschlägen immer zurückhaltend und will meine Zeit nicht dazu nutzen, dem Kollegen Schulz auf seine Zwischenrufe zu antworten.

LIT/POET7: #ee# Mminä #een# mene tämän pidemmälle ee Herra öö Schulzin puheenvuorossa asia varmaan .hhh ee asia #ee# enkä ryhdy vastaamaan herra Schulzin välihuutoihin (.) [...]

VK/POET: [ei referoitu]

Poetteringin puheenvuoroon tulee useampi keskeytys, kun parlamentaarikot Cohn-Bendit ja Schulz innostuvat huutelemaan Poetteringin puheenvuoron väliin. Poettering kommentoi molempia välihuutoja, mikä vaikeuttaa tulkin työtä, sillä hän tuskin kuulee välihuutoja ainakaan kokonaan. Tulkkeessa tämä näkyy epäröintinä ja epäselväksi jäävänä syntaksina. Sanatarkkoihin istuntoselostuksiin kirjataan maininta välihuudosta ja kuka sen tekee, mutta sisältöä ei kuitenkaan translitteroida. Yllä olevat kolme esimerkkiä osoittavat hyvin, miten spontaanit keskeytykset vaikeuttavat tulkkausta. Toisaalta se herättää kysymyksen, onko välihuutoihin vastaaminen tai muiden salin tapahtumien reagoiminen oleellista tulkattavaa, jos välihuuto tai tapahtuma itsessään jää sekä tulkilta että tulkkeen kuuntelijalta kuulematta.

Esimerkissä 37 Poettering puhuu aiemmin mainitusta huippukokouksesta Rooman sopimusten kunniaksi. Tulkki korjailee lauseen alkuosaa, mikä hankaloittaa lauseen helppotajuisuutta ja katkaisee ajatuksen. Hän onnistuu välittämään kuulijalle Poetteringin ehdotuksen järjestää juhlallisuuksia Berliinin lisäksi myös Roomassa. Poettering toteaa kuitenkin sivulauseessa, että Berliinin kokous on tärkeä ja liittokansleri on esittänyt kutsun sinne. Tulkkeessa asiayhteys kuitenkin hieman häviää: "ei pitäisi olla pelkästään huippyko tärkeätä sen kahdeskymmenesviides kolmatta pidettävän huippukokouksen johon meidän liittokanslerimme on jo kutsunut Berliiniin". Samoin tulkkeesta häviää tarkennus, mistä kilpailusta on kyse Poetteringin todetessa: "wenn sich auch die Grünen, mit denen wir ja in einem friedlichen Wettbewerb um die Einigung Europas stehen...". Tulkki kääntää rauhanomaisen kilpailun mutta ei kerro, että kilpailua käydään nimenomaan Euroopan yhdyntymisestä: "heidän (Vihreiden) kanssaan me olemme olleet rauhanomaisessa kilpailussa". Asiayhteydestä ei myöskään voi päätellä, mistä asianosaiset kilvoittelevat.

Edelleen samassa esimerkissä Poettering toteaa kuulleensa katolisen kirkon *suunnittelevan* jotain (ohjelmaa) huippukokoukseen: "ich höre, dass die katholische Kirche etwas vorbereiten will". Tulkki kääntää tämän virheellisesti *kehotukseksi* kirkolle olla mukana juhlallisuuksien järjestämisessä: "ja minun mielestäni olisi erittäin mukavaa jos katolinen kirkkokin voisi olla tässä mukana".

Esimerkissä 38 Poettering perustelee, miksi eri tahojen tulisi osallistua edellä mainittuihin juhlallisuuksiin, ja mainitsee puoluerajat ylittävän yhteisen Euroopan ajatuksen: "denn dies ist unser gemeinsames Europa, das nicht nur einer Parteienfamilie gehört. Darum sollten sich alle daran beteiligen." Tulkkeesta perustelut jäävät pois, ja siinä todetaan vain, että "kaikkien tulisi osallistua tämän yhteisen Euroopan juhlallisuuksiin".

Esimerkki 40

STIS/POET11: Ein Thema bei Ihnen, Herr Präsident des Europäischen Rates, werden die Beziehungen zu Russland sein. Wir begrüßen das natürlich sehr, wir sagen auch, dass wir Russland als einen soliden, stabilen und hoffentlich demokratischen Partner brauchen. Aber mit dieser Politik der Umarmungen und des Schulterklopfens muss Schluss sein!

LIT/POET7: [...] .hhh yksi tärkeä asia teidän puheenjohtajakautenne aikana tulee olemaan Venäjä-suhteet (.) me olemme tyytyväisiä tästä mutta sanomme samaan hengenvetoon että me tarvitsemme Venäjää vakaana demokraattisena ee kumppanina #mutta# tällaisten halailujen ja olalletaputtelujen politiikan täytyy vihdoinkin olla ohi (.)

VK/POET2: Hän piti unionin Venäjä-suhteita tärkeinä. "Tarvitsemme Venäjää vakaana demokraattisena kumppanina", Poettering korosti.

VK/POET3: "Mutta halailujen ja olalle taputtelun politiikka on ohi. Venäjälle tulee sanoa, että ihmisoikeuksista tulee pitää kiinni".

Poettering etenee puheessaan käsittelemään unionin suhteita Venäjään. Tulke etenee sujuvasti, mutta jälleen tapahtuu lievää merkityksen muuttumista alkuperäisen puheen ja tulkkeen välillä. Kun Poettering toteaa, että hänen puolueensa *sanoo* tarvitsevansa Venäjää kumppaniksi, tulkki lisää verbin perään sanat (*sanomme*) *samaan hengenvetoon*. Tämä lisäys korostaa Poetteringin tekoa ja rinnastaa lisäyksen jälkeen tulevan asian yhtä tärkeäksi kuin sitä ennen sanotun asian: *samaan hengenvetoon* voidaan tulkita niin, että molemmat asiat ovat tasavertaisia ja yhtä tärkeitä. Näin tulkki lisää lauseeseen merkityksen, jota siinä ei alun perin ole.

Samassa lauseessa Poettering luettelee ominaisuuksia, jollaisena kumppanina Eurooppa tarvitsee Venäjää: "vankkana, vakaana ja – toivottavasti – demokraattisena kumppanina"⁵, vrt. "als einen soliden, stabilen und hoffentlich demokratischen Partner". Tulkkeesta jää kuitenkin mainitsematta sana *toivottavasti*, joka on olennainen viesti. Sanan *toivottavasti* käyttö viestittää, ettei Venäjä Poetteringin mielestä ole (vielä) demokraattinen valtio, mutta voi sitä vielä toivottavasti jonain päivänä olla. Yhden sanan pois jättäminen tulkkeesta muuttaa lauseen merkitystä ja vääristää alkuperäisen puhujan sanomaa. Heti perään tulkki lisää lauseeseen sanan *vihdoinkin*: "#mutta# tällaisten halailujen ja olalletaputtelujen politiikan täytyy vihdoinkin olla ohi (.)". Lisäyksen vuoksi lauseen voi tulkita niin, että halailua ja olalle taputtelua on jatkunut jo pitkään ja sen on vihdoinkin loputtava. Jälleen tulkki lisää lauseeseen ylimääräisen merkityksen, jota alkuperäisessä puheenvuorossa ei ole.

⁵ Käännös on lainattu suomenkielisestä, sanatarkasta istuntopöytäkirjasta (CRE - Keskiviikko 5. heinäkuuta 2006).

Mielenkiintoista on huomata, että tulkin pois jättämää sanaa *toivottavasti* ei myöskään ole mainittu referaatissa. Referaatissa on käytetty tässä kohtaa elävöittämiskeinona suoraa sitaattia, jota käsitte-
len tarkemmin luvussa **5.5. Suorat lainaukset referaateissa.**

Tulkkeessa käytetään oikeaa sanamuotoa kohdassa, jossa Poettering vaatii, että olalletaputtelun politiikan täytyy päättyä (*muss Schluss sein* vrt. *täytyy olla ohi*). Referoija on kuitenkin valinnut referaattiin sanamuodon "olalle taputtelun politiikka on ohi". Poetteringin puheessa asiaa ei ilmaista yhtä ehdottomasti vaan puhe sisältää hiljaisen vetoimuksen päättää mainittu aikakausi. Referaatissa sama asia ilmaistaan jo toteutuneena asiana, mikä muuttaa lauseen merkitystä.

Esimerkki 41

STIS/POET12: Wir sagen Ja zu gemeinsamen Interessen, auch bei der Energieversorgung, aber wir müssen Russland auch sagen, dass die Menschenrechte gewahrt bleiben müssen. Vor einigen Tagen war der Anwalt des Industriellen Herrn Chodorkowski bei mir. Es ist nicht akzeptabel, wie man diesen Mann in den russischen Gefängnissen behandelt — und das ist ja nur eines von vielen Beispielen. Hier müssen wir unsere Stimme erheben! (*Beifall*)

LIT/POET8: meillä on yhteisiä intressejä energiahuollon suhteen mutta meidän täytyy myös pystyä sanomaan myös Venäjälle että ihmisoikeuksista täytyy pitää kiinni ja #ee# jos herra Hodorkovski edelleen istuu vankilassa ja häntä kohdellaan siten kuin häntä kohdellaan niin sitä ei voida hyväksyä kyllä tässä eeuunkin täytyy sanoa sanansa tähän asiaan

VK/POET: [ei referoitu]

Seuraavaksi Poettering kertoo puolueensa yhteistyöhalukkuudesta Venäjän kanssa koskien yhteisiä intressejä, kuten esimerkiksi energiahuoltoa. Tulkki ei mainitse energiahuoltoa esimerkkinä yhteisistä intresseistä, kuten lähtötekstissä, vaan nostaa sen pääasiaksi tulkatessaan: "meillä on yhteisiä intressejä energiahuollon suhteen".

Tulkkeesta puuttuu Poettering kertomus Mihail Hodorkovskin asianajajan vierailusta luonaan. Hodorkovski ja hänen vankilassaolonsa mainitaan esimerkkinä ihmisoikeuksien talleamisesta, mutta Hodorkovskin mainitseminen tulkkeessa jää kovin irralliseksi, kun asiayhteys ja taustatieto asianajajan vierailusta puuttuvat. Tässä maininta asianajajan tapaamisesta olisi tuonut tulkkeeseen tarvittavan selityksen.

Esimerkki 42

STIS/POET13: Herr Präsident des Europäischen Rates, der Präsident des finnischen Parlaments, Herr Lipponen, hat auf der Parlamentarierkonferenz angekündigt, die wir unter Beteiligung des österreichischen Vorsitzes und der Kommission in Brüssel hatten, dass es auch eine Parlamentarierkonferenz des Europaparlaments und der nationalen Parlamente geben soll. [...]

LIT/POET9a: hhh (.) <eurooppaneuvoston #ee# puheenjohtaja> #ee# entinen ja #öö# Suomen parlamentin puhemies Paavo Lipponen <on jo sanonutkin> että tullaan pitämään <myös> Eurooppa >Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien yhteinen kokous teidän puheenjohtajakautenne aikana [...]

VK/POET: [ei referoitu]

Seuraavan kappaleen alussa Poettering puhuttelee Vanhasta ja heti perään ottaa puheeksi silloisen eduskunnan puhemiehen Lipposen. Tulkkeessa Vanhasen ja Lipposen tittelit tulkataan peräkkäin eikä Vanhasen puhuttelua eroteta puhuttelusanalla *arvoisa*, mistä syntyy vaikutelma, että molemmat tittelit ovat Lipposen titteleitä. Tulkin epäröinti titteliä kääntämisessä vaikuttaa tulkkeeseen siten, että välistä jää kokonaan pois maininta parlamenttikonferenssista, siihen osallistuneista tahoista (Itävallan puheenjohtajisto ja komissio) sekä kokouspaikasta (Bryssel).

Esimerkki 43

STIS/POET14: Wir unterstützen das sehr, weil wir der Meinung sind, dass die nationalen Parlamente und das Europäische Parlament sehr viel enger zusammenarbeiten müssen. Wenn wir dies tun und gewisse Vorurteile abbauen sowie gemeinsam am Projekt Europa arbeiten, werden wir erfolgreich sein. Ich wünsche Ihrer Präsidentschaft im Namen der EVP-ED-Fraktion viel Erfolg! Sie haben uns an Ihrer Seite, wenn es um unsere gemeinsame Zukunft in Europa und in der Welt geht! (*Beifall*)

LIT/POET9b: [...] ja ↑tätä me tuemme hyvin vahvasti koska me olemme sitä mieltä että kansallisten parlamenttien täytyisi työskennellä paljon tiiviimmässä yhteistyössä eurooppaparlamente eurooppaparlamentin kanssa> näin päästään eroon tietyistä ennakko (.) luuloista minä toivon teidän puheenjohtajakaudellenne kaikkea menestystä (.) me olemme teidän rinnallanne kun on kyse Euroopan tulevaisuudesta kiitoksia

VK/POET4: Poettering piti tärkeänä, Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien yhteinen tapaaminen tullaan pitämään Suomen puheenjohtajakaudella.

Puheenvuoron lopussa Poettering toteaa, että Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien tulisi tehdä "huomattavasti nykyistä tiiviimpää yhteistyötä"⁶. Hän perustelee kantaansa sillä, että "menestymme, jos teemme näin, poistamme tietyt ennakkoluulot ja työskentelemme yhdessä

⁶ Käännös on lainattu suomenkielisestä, sanatarkasta istuntopöytäkirjasta (CRE - Keski- ja itä-Eurooppa 5. heinäkuuta 2006).

Eurooppa-hankkeen parissa." Tulkkeessa perustelut on pelkistetty muotoon: "näin [*yhteistyötä tekemällä*] päästään eroon tietyistä ennako (.) luuloista".

Viikkokatsaukseen referoitu lause VK/POET4 on yhdistelmä esimerkeissä 42–43 esiteltyä lähtötekstiä, joka onkin alkuperäisessä aineistossa yksi yhtenäinen kappale. Litteraatissa LIT/POET9a mainitaan ajankohta, jolloin parlamentin ja kansallisten parlamenttien yhteinen tapaaminen tullaan pitämään, kun taas litteraatissa LIT/POET9b mainitaan, että Poettering tukee suunnitelmaa. Nämä kaksi asiaa yhdistämällä on saatu aikaa Viikkokatsaukseen syntynyt referoitu lause.

5.4.1.2 *Martin Schulzin puheenvuoro*

Esimerkki 44

STIS/SCHU1: (*IT*) Herr Präsident, verehrte Kolleginnen und Kollegen! Um der italienischen Fußballmannschaft Anerkennung zu zollen, möchte ich meine Rede in italienischer Sprache beginnen.

STIS/SCHU2: Herr Präsident! Hier steht ein trauriger deutscher Fraktionsvorsitzender, aber ein glücklicher sozialistischer Vorsitzender. Die meisten meiner Kollegen aus Italien sind heute Morgen nicht hier. Es sei ihnen verziehen.

LIT/SCHU1: <Arvoisa puhe (.) mies> [*italiankielistä puhetta*] Minä aloitan puheeni nyt italiaksi tällä kertaa (.) herra puhemies [*saksankielistä puhetta*] Tässä seisoo .hhh surullinen Saksan ryhmäjohtaja mutta onnellinen ↑sosiaalidemokraattisen ryhmän puheenjohtaja .hhh ee >tiedätte miksi<

VK/POET: [ei referoitu]

Schulz aloittaa puheenvuoronsa italiaksi kunnioittaakseen Italian jalkapallomaajoukkuetta, joka oli puheenvuoroa edeltävänä iltana voittanut Saksan ja edennyt maailmanmestaruuskisojen välieristä finaaliin. Hän kuitenkin palaa saksan kieleen kahden ensimmäisen lauseen jälkeen. Tätä ei ole merkitty erikseen sanatarkkaan istuntopöytäkirjaan, mutta tämän pystyi tarkistamaan täysistunnon audiotallenteesta. Saksasta tulkaava naistulkki kääntää ensimmäiset puhuttelusanat, sen jälkeen puheenvuoron ottaa italiasta kääntävä miestulkki, ja heti tämän jälkeen tulketta jatkaa saksasta tulkannut nainen. Tulkkien vaihdon takia tulkkeesta puuttuu muutama lause, jotka viittaavat lähinnä ajankohtaiseen jalkapalloteemaan. Tulkki ei yritä tulkata viittausta jalkapalloon tai Schulzin tunteisiin sen johdosta vaan tiivistää Schulzin tunteiden kuvailun lyhyesti sanomalla "tiedätte miksi [olen surullinen]".

Esimerkki 45

STIS/SCHU3: „Wir brauchen mehr Europa“, das sagte Herr Vanhanen in seiner Rede. Sie haben Recht! Das, was Sie an Kapitelüberschriften zu Ihrem Programm genannt haben, also globale Herausforderung, neue Lissabonner Strategie, Energie, Partnerschaft, all diese Dinge sind ja im Rahmen des nationalen Staates nicht mehr zu lösen.

LIT/SCHU2: .hhh hyvä puhemies me tarvitsemme enemmän Eurooppaa ja tämän herra Vanhanen sanoi puheessaan erittäin selvästi (.)

LIT/SCHU3: .hhh nämä teidän puheenne otsakkeet jotka koskevat Suomen puheenjohtajakauden ohjelmaa (.) globaalit haasteet Lissabonin strategian uudistaminen <energiakumppanuus> kaikki (.) nämä (.) teemat(.)han eivät näy=ne ovat teemoja joita ei voida enää kansallisvaltion puitteissa ↑ratkaista [...]

VK/SCHU1: PSE -ryhmän puheenjohtaja Martin SCHULZ (DE) yhtyi pääministeri Vanhasen huomautukseen siitä, että "tarvitsemme enemmän Eurooppaa".

Schulz siteeraa Vanhasen puheesta kohdan "wir brauchen mehr Europa" ja toteaa Vanhasen olevan oikeassa. Tulkki kääntää saman kohdan siten, että tulkkeesta voisi ymmärtää sitaatin olevan Schulzin oma mielipide: "me tarvitsemme enemmän Eurooppaa ja tämän herra Vanhanen sanoi puheessaan erittäin selvästi". Tässä olisi voinut lyhyesti mainita, että kyse oli Vanhasen sitaatista, josta Schulz on kuitenkin samaa mieltä, esimerkiksi seuraavalla tavalla: "tarvitsemme enemmän Eurooppaa, sanoi herra Vanhanen, ja on (siinä) oikeassa". Viikkokatsauksen referaatissa asia tulee selvästi esiin, kun asia on muotoiltu niin, että Schulz *yhtyy* Vanhasen *mielipiteeseen*, jonka jälkeen esitetään vielä suora sitaatti Vanhasen puheenvuorosta.

Esimerkki 46

STIS/SCHU4: Kein einzelnes Land der Europäischen Union — kein großes und kein kleines — kann diese Herausforderungen ökonomischer, ökologischer und sozialer Natur heute noch bewältigen. Das ist ja der Grund, warum wir die Europäische Union weiterentwickeln müssen, warum wir sie vertiefen müssen.

LIT/SCHU3: [...] ei pieni eikä suuri maa voi enää yksin vastata näihin taloudellisiin .hhh ekologisiin ja sosiaalisiin haasteisiin ↑yksin ↑omassa varassaan ja juuri ↑sen takiahan meidän täytyy kehittää Euroopan unionia ja syventää sitä (.)

VK/SCHU2: Schulzin mukaan globaaleja haasteita ei voida enää ratkaista yksin jäsenvaltioiden tasolla, ja siksi EU:ta tulee kehittää ja syventää.

Tulke etenee sujuvasti ja ymmärrettävästi. Tästä esimerkistä puuttuu vain maininta Euroopan unionista, kun puhutaan jäsenvaltioiden kohtaamista haasteista: "kein einzelnes Land der Europäischen Union", vrt. "ei pieni eikä suuri maa". Kuulijoille on kuitenkin asiayhteydestä selvää, että puhutaan juuri Euroopan unionin maista. Vaikka kaikki Schulzin luettelemat eri haasteet

(taloudelliset, ekologiset, sosiaaliset) tulkataan tarkasti, Viikkokatsaukseen ne on tiivistetty käsitteeseen *globaalit (haasteet)*.

Esimerkki 47

STIS/SCHU5: Ja, wer sagt, wir wollen unseren Bürgerinnen und Bürgern in dieser globalen Herausforderung den Rahmen bieten, den Europa braucht, um im interkontinentalen Wettbewerb bestehen zu können, der braucht mehr Europa. Der muss dann aber auch konsequenterweise diesem Mehr Europa den Rahmen geben, den dieses Europa braucht.

LIT/SCHU4: se joka sanoo että me näiden globaalien haasteiden edessä haluamme tarjota kansalaisillemme puitteet joita Eurooppa tarvitsee ↑voidakseen maa=mannerten välisessä kilpailussa pärjätä se ↑tarvitsee enemmän Eurooppaa mutta joka näin sanoo sen täytyy sitten myös johdonmukaisesti ↑työskennellä ja ↑antaa puitteet tälle enemmän Eurooppaa asialle (.) raamit sille Euroopalle, jota me tarvitsemme

VK/POET: [ei referoitu]

Seuraavan esimerkin tulke on sanatarkkaa ja välittää puhujan ajatuksen. Schulzin käyttämä *wer/der* jättää lauseen subjektin etäiseksi ja vaikeuttaa tulkkausta, kuten myös käsitteen "mehr Europa" nominaalistaminen: "Der muss dann aber auch konsequenterweise diesem Mehr Europa den Rahmen geben". Tämä tulkataan kuitenkin ymmärrettävästi niissä puitteissa kuin lähtöteksti antaa mahdollisuuden. Ainoastaan esimerkin lopussa tulkki harhautuu kohdassa "diesem Mehr Europa den Rahmen geben, den dieses Europa braucht" tulkatessaan sen seuraavasti: "↑antaa puitteet tälle enemmän Eurooppaa asialle (.) raamit sille Euroopalle, jota me tarvitsemme". Schulz ei suinkaan halua puitteita sille Euroopalle, jota me tarvitsemme, vaan Euroopalle sellaiset puitteet, jota Eurooppa tarvitsee.

Esimerkki 48

STIS/SCHU6: Wir können in dieser Union der 25 — bald Union der 27 — die von Ihnen richtigerweise beschriebenen Herausforderungen mit dem Instrumentarium, das wir haben, nicht lösen. Das ist nicht möglich! Deshalb ist Ihre Entscheidung, in der Konsequenz dessen, was Sie beschrieben haben, die Verfassung zu ratifizieren, um damit auch symbolisch zu sagen: „Wir brauchen dieses Instrument“, eine logische, richtige und eben auch konsequente Entscheidung. (*Beifall*)

STIS/SCHU7: Damit haben Sie schon zu Beginn Ihrer Ratspräsidentschaft ein gutes Zeichen gesetzt, und das können wir als Sozialdemokraten nachdrücklich unterstützen.

LIT/SCHU5: .hhh kahdenkymmenenviiden maan unionissa jossa on kohta kaksikymmentäseitsemän maata joka oikealla tavalla vastaa haasteisiin (.) se ei pysty toimimaan ↑niiden välineiden varassa jotka tällä hetkellä ovat olemassa ja sen (.) takia eeuun päätökset esimerkiksi ee teidän päätöksenne ratifioida kons- öö perustuslaki on oikea päätös koska se on merkki siitä että me ↑tarvitsemme tuota

instrumenttia (.) tämän te jo sanoitte ja tämän te olette jo puheenjohtajakautenne alussa antaneet hyvänä merkinä ja tätä me sosiaalidemokraatteina voimme erittäin (.) pontevasti tukea (.)

VK/SCHU3: "25 jäsenvaltion unioni ei voi toimia niiden välineiden varassa, jotka nyt käytössä. Siksi Suomen päätös ratifioida perustuslaki on oikea päätös", Schulz sanoi.

VK/SCHU4: Hän sanoi ryhmänsä tukevan tätä.

Esimerkin alussa Schulz toteaa, ettei unioni pysty ratkomaan Vanhasen edellä "aivan oikein kuvailemia"⁷ haasteita: "wir können [...] die von Ihnen richtigerweise beschriebenen Herausforderungen [...] nicht lösen". Tulkki ymmärtää viittauksen haasteisiin väärin ja kääntää: "unionissa [...] joka oikealla tavalla vastaa haasteisiin se ei pysty toimimaan". Sivulause jää täysin irralliseksi asiayhteydestä. Sen voi myös tulkita niin, että Schulz tarkoittaisi unionin itse asiassa selviävän hyvin, "oikealla tavalla", nykyisessä tilanteessa, vaikka seuraava lause kumoaaikin kaiken edellä sanotun: "se ei pysty toimimaan niiden välineiden varassa jotka tällä hetkellä ovat olemassa".

Seuraavassa lauseessa Schulz toteaa, että Suomen päätös ratifioida perustuslaki on "oikea, looginen ja johdonmukainen päätös". Tulkkeessa päätöstä kuvaillaan vain yhdellä adjektiivilla kolmen sijaan ("oikea päätös") ja lause menettää jonkin verran painoarvoa. Myös Viikkokatsauksessa päätöstä kuvaillaan vain yhdellä adjektiivilla, joka on sama kuin tulkkeessa.

Kun Schulz mainitsee perustuslain ja toteaa siitä: "Wir brauchen dieses Instrument", tulkki tulkkaa: "me tarvitsemme tuota instrumenttia". Vierassanan käyttö tässä yhteydessä on vieraannuttava ratkaisu, etenkin kun *instrumentti* voi suomen kielessä tarkoittaa myös soitinta tai teknistä laitetta (Kielitoimiston sanakirja 2006 s.v. instrumentti). Tässä yhteydessä olisi ollut selkeämpi ratkaisu käyttää jotain muuta sanaa, vaikkakin lause on täysin ymmärrettävä asiayhteydessä. Viikkokatsaukseen *Instrumentarium* on käännetty käsitteeksi *välineet*.

Esimerkki 49

STIS/SCHU8: Herr Kommissionspräsident, Sie haben den Satz gesagt: „Wir wollen ein Team mit der finnischen Ratspräsidentschaft sein.“ Das ist toll, das begrüßen wir auch. Jetzt hat aber Herr Vanhanen ausdrücklich Folgendes in seiner Rede gesagt:

STIS/SCHU9: (EN) „Ich bin davon überzeugt, dass der zusammen mit den Mitgliedstaaten verhandelte Verfassungsvertrag für die Erweiterung der Union notwendig ist.“

LIT/SCHU6: Haluaisin kuitenkin kysyä seuraavaa asiaa (.) herra komission puheenjohtaja te sanoitte äsken että me haluamme olla tiimi yhdessä Suomen puheenjohtajamaan

⁷ Käännökset on lainattu suomenkielisestä, sanatarkasta istunselostuksesta (CRE - Keskiviikko 5. heinäkuuta 2006).

kanssa ja se on tietysti hieno homma mutta herra Vanhanenhan sanoi aivan selvästi tuossa puheessaan että olen vakuuttunut että laajentunut unioni tarvitsee perustuslaillista sopimusta josta sen jäsenmaat sopivat (.) [...]

VK/POET: [ei referoitu]

Kesken puheensa Schulz siteeraa Vanhasta englanniksi. Tulkkeesta ei huomaa, että lähtökieli vaihtuu kesken kaiken, tulkki ei sulje mikrofonia eikä tulkki vaihdu. Arvatenkin simultaanitulkin työkielenä on saksan lisäksi myös englanti. Sitaatissa Vanhanen toteaa, että jäsenvaltioiden kanssa neuvoteltu perustuslakisopimus on "laajentuvalle unionille tarpeellinen"⁸. Saksankieliseen sanatarkkaan istuntoselostukseen kohta on kirjattu "für die Erweiterung der Union notwendig ist". Tulkkeessa lause on muodossa "laajentunut unioni tarvitsee perustuslaillista sopimusta". Sanatarkasta istuntoselostuksesta ymmärtää, että sopimus olisi tärkeä *laajentuvalle* unionille jo ennen itse laajentumista. Tulkkeen voi tulkita myös niin, että sopimus olisi tärkeä jo *laajentuneelle* unionille eli vasta laajentumisen jälkeen. Oletan loppupuheenvuoron perusteella, että Schulz tarkoittaa laajentuvaa eikä laajentunutta unionia, mutta olipa totuus mikä tahansa, sanoilla on täysin eri merkitys. Viikkokatsaukseen kohtaa ei ole referoitu, joten emme tiedä, minkä tulkinnan sitaatista referoija olisi valinnut.

Esimerkki 50

STIS/SCHU10: Erweiterung und Verfassung sind zwei Seiten einer Medaille. Jetzt lese ich in einer Reuters-Meldung — ich weiß nicht, ob sie falsch ist, Sie können das hier aufklären —, dass Sie nach dem Treffen mit Herrn Vanhanen, sozusagen bei der Teambildung in Helsinki, in einer Pressekonferenz gesagt haben: Wir können auch auf der Grundlage des Vertrags von Nizza erweitern. Vielleicht ist die Reuters-Meldung falsch, dann sollten Sie das hier klären.

LIT/SCHU6: [...] laajentuminen ja perustuslaki ovat mitalin kaksi (.) .hh puolta ja nyt kuulin teidän suustanne että herra Vanhasen (.) tapaamisen jälkeen ikään kuin tiiminmuodostuskokouksessa Helsingissä sanoitte (.) lehdistötilaisuudessa että kyllä ↑Nizza-sopimuksen pohjaltakin voidaan laajentaa unionia (.) ehkä tämä oli väärä lausunto (.) voisitteko kenties selventää asiaa miten tämä nyt oikein on (..)

VK/POET: [ei referoitu]

Schulz siteeraa seuraavaksi komission puheenjohtajaa, jonka kommentin Schulz on lukenut uutistoimisto Reutersin tiedotteesta. Tulkki muotoilee tämän seuraavasti: "nyt kuulin teidän suustanne että herra Vanhasen (.) tapaamisen jälkeen...". Uutistoimisto Reuters jää mainitsematta ja lisäksi "teidän suustanne" ei vastaa tapahtunutta. Schulz mainitsee kaksi kertaa, ettei tiedä uutistoi-

⁸ Käännös on lainattu suomenkielisestä, sanatarkasta istuntoselostuksesta (CRE - Keski viikko 5. heinäkuuta 2006).

mistotiedotteen todenmukaisuutta, ja pyytää Barrosoa selventämään asiaa. Ensimmäistä pyyntöä selvittää asia ei tulkata. Toinen pyyntö tulkataan, mutta Schulzin esittämä epäily, että tiedote voikin olla väärä ("Vielleicht ist die Reuters-Meldung falsch") tulkataan seuraavasti: "ehkä tämä oli väärä lausunto". Tulkkeesta voi ymmärtää, että Schulz epäilee Barroson antaneen väärän lausunnon, vaikka Schulz tarkoittikin, että ehkä Reutersin tiedote oli väärä.

Esimerkki 51

STIS/SCHU11: Ich will mich, wenn wir über den dritten Pfeiler reden, bedanken. Das Defizit, das Sie beschrieben haben, und auch das, was Sie, Herr Kommissionspräsident, als Beispiele für Nichtumsetzung im Bereich der Sicherheitspolitik und der Kooperation im dritten Pfeiler gebracht haben, muss behoben werden. Nirgendwo stimmen die Bürgerinnen und Bürger Europas mehr einer Kompetenz Europas zu als bei der Bekämpfung der organisierten Kriminalität, einer geordneten Einwanderungspolitik, einer sicheren Asylpolitik und einer vernünftigen Grenzsicherung.

LIT/SCHU7: Jos puhutaan kolmannesta pilarista minä haluan esittää kiitoksen (.) se mitä te sanoitte ja se mitä tekin herra komission puheenjohtaja annoitte esimerkkinä sellaisista asioista jotka eivät turvallisuuspolitiikan ja yhteistyön suhteen ole toteutuneet kolmannen pilarin puitteissa tämä vaje täytyy korjata missään Euroopan kansalaiset eivät kannata Euroopan öö lisätoimivaltaa enemmän kuin taistelussa järjestäytyneitä rikollisuutta vastaan turvallisessa (.) öö maahanmuuttopolitiikassa ja pakolaispolitiikassa

VK/SCHU9: Schulzin mukaan kansalaiset kannattavat EU:n toimivallan lisäämistä erityisesti terrorismin torjumisessa ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumisessa.

Schulz luettelee puheessaan neljä asiaa, joissa eurooppalaiset erityisesti kannattavat unionin lisätoimivaltaa: a) taistelu organisoitua rikollisuutta vastaan b) järjestäytynyt maahanmuuttopolitiikka c) turvallinen pakolaispolitiikka ja d) järkevä rajavalvonta. Suomenkielisessä tulkkeessa näistä mainitaan a) *järjestäytynyt rikollisuus* b) *turvallinen* maahanmuuttopolitiikka ja c) (turvallinen) pakolaispolitiikka. Järkevää rajavalvontaa ei tulkkeessa mainita. Viikkokatsauksessa Schulzin puheenvuoroon on kuitenkin ilmestynyt sana *terrorismi*, jota tulkkeessa ei käytetä.

Puheenvuorossa luetellut b) maahanmuutto- ja c) pakolaispolitiikka sekä d) rajavalvonta jätetään referaatissa mainitsematta, ja niiden tilalle on nostettu paljon mielle yhtymiä herättävä sana *terrorismi*. Sana voidaan tulkita monella eri tavalla. Tarkasteltaessa vain Schulzin puheenvuoroa referaatin sanavalinta voi tuntua kovin rohkealta ja jopa hieman harhaanjohtavalta: Schulzin puheenvuorossa vain yksi neljästä kohdasta liittyy suorasti rikollisuuteen eikä yksikään suoranaisesti terrorismiin. *Organisoitu rikollisuus* toki sisältää myös terrorismin käsitteen, mutta se voi tarkoittaa paljon muutakin kuin pelkkää terrorismia. Muut kolme kohtaa liittyvät ihmisten liikku-

vuuden kontrolloimiseen ja valvomiseen, mikä sekin liittyy terrorismiin vain välillisesti. Näin ollen *terrorismin torjuminen* näyttää olevan tyyllisesti lähtötekstistä poikkeava käsite, jolla on korvattu niinkin laaja kokonaisuus kuin Euroopan unionin maahanmuuttopolitiikka ja rajavalvonta ja niiden seurannaisvaikutukset unionin turvallisuuteen. *Terrorismi* saa referaatissa vielä lisäpainoa, kun sen rinnalle on nostettu toiseksi käsitteeksi *järjestäytynyt rikollisuus*: tällöin *terrorismin* ei voida tulkita sisältyvän *järjestäytyneen rikollisuuden* käsitteeseen, vaan se tulkitaan omaksi itsenäiseksi käsitteeksi.

Keskustelun alustaja Matti Vanhanen sekä muutama muu europarlamentaarikko käyttää sanaa *terrorismi* puheenvuoroissaan. Esimerkiksi Vanhanen mainitsee kansalaisten odottavan "Euroopan unionilta tehokkaita toimia kansainvälisen rikollisuuden, ihmiskaupan ja terrorismin torjunnassa". Voi olla, että terrorismi on parlamentissa vakiintunut kielellinen ratkaisu, jolla tarkoitetaan erilaisia turvallisuus- ja rikollisuusasioita, mutta siitä huolimatta sanavalinta on melko rohkea ja tyylliltään lähdetekstistä merkittävästi poikkeava. Negatiivisia assosiaatioita sisältävänä sanana sen ei voida myöskään katsoa käsittävän Schulzin luettelemia positiivisia asioita kuten maahanmuuttopolitiikka ja rajavalvonta. Olisikin ollut hedelmällisempää referoida Schulzin puheenvuorosta lueteltuja teemoja eikä korvata osaa niistä virheellisellä yläkäsitteellä, jonka merkityksen referoija määrittelee itse ja joka vääristää Schulzin puheenvuoron sanomaa.

Esimerkki 52

STIS/SCHU12: Aber nirgendwo ist die Uneffektivität größer als in diesem Bereich, wie Herr Barroso ganz richtig beschrieben hat. Wir brauchen die Passerelle-Klausel! Sie haben Recht. Das hat auch nichts mit cherry picking bei der Verfassung zu tun. Man muss den Vertrag von Nizza lesen. Darin ist nämlich schon vorgesehen, dass fünf Jahre nach seinem Inkrafttreten unter Vorbehalt der Einstimmigkeit im Rat die Überleitung aus dem dritten in den ersten Pfeiler stattfinden soll. Wir handeln also im Rahmen eines gültigen Vertrags.

LIT/SCHU8: mutta missä millä alueella tehottomuus on suurempaa kuin tällä kysyisin vaan me tarvitsemme öö tämän #öö# lausekkeen eikä sillä ole mitään tekemistä siitä että otetaan rusinat perustuslain pullasta (.) yksimielisyys neuvostossa öö siirto yhensimmäisestä pilarista kolmanteen tässä askelia jotka ovat oikeita mutta vielä tämä ei toimi tarpeeksi tehokkaasti (.)

VK/POET: [ei referoitu]

Esimerkin alussa tulkki jättää tulkkaamatta Schulzin viittauksen siihen, mitä komission puheenjohtaja Barroso oli todennut edellisessä esimerkissä luetelluista teemoista. Schulz toteaa lauseen alussa tehottomuuden olevan suurinta tällä alueella, mutta tulkkeessa toteamuksesta on tullut ikään retorinen kysymys: "mutta missä millä alueella tehottomuus on suurempaa kuin tällä kysyisin

vaan". Schulz ilmoittaa unionin tarvitsevan ns. passarelle-lauseketta eli siirtymäväylälauseketta⁹, mutta tulkkeessa ei mainita, mistä lausekkeesta on tarkalleen ottaen kyse ("tämän #öö# lausekkeen").

Myös esimerkin lopussa tulkkaus on epätarkkaa eikä vastaa sisällöllisesti alkuperäistä puheenvuoroa: Ensin tulkki jättää tulkkaamatta lauseen "Man muss den Vertrag von Nizza lesen". Schulzin seuraavat pääteesit ovat, että a) toimimme jo nyt Nizzan sopimuksen puitteissa, b) Nizzan sopimuksessa on määrätty siirtymisestä kolmannesta pilarista ensimmäiseen pilariin ja c) tämä tapahtuu viiden vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta, jos neuvosto on asiasta yksimielinen. Tulkkeen pohjalta yksikään pääteeseistä ei välity, ja tulkatut sanat jäävät irrallisiksi asiayhteydestä. Esimerkin tulkkeen viimeinen lause on täysin epärelevantti eikä perustu lähtötekstiin ("tässä askelia jotka ovat oikeita mutta vielä tämä ei toimi tarpeeksi tehokkaasti").

Esimerkki 53

STIS/SCHU13: Ich will in diesem Zusammenhang eine letzte Bemerkung machen. Wenn wir über den dritten Pfeiler reden, reden wir über das Kapitel, das auch die bürgerlichen Freiheiten, die Bürgerrechte in Europa beschreibt. Wir reden auch über die Grundrechtecharta, wenn wir über die Verfassung reden. Aber dann müssen wir jetzt auch anfangen, die Rats- und die Kommissionspräsidenten zu bitten, sich mit der populistischen Entwicklung in Europa stärker zu befassen, die wir ja in diesem Haus tagtäglich erleben.

LIT/SCHU9: jos puhutaan kolmannesta pilarista (.) puhutaan myös kansalaisvapauksista kansalaisoikeuksista Euroopassa (.) puhumme perusoikeuskirjasta kun puhumme perustuslaista (.) mutta sitten meidän täytyy alkaa (.) myös (.) pyytää neuvoston puheenjohtajaa ja komission puheenjohtajaa puuttumaan Euroopassa #ee# kehittyvään populistiseen liikehdintään ja vastaamaan siihen tässä talossahan me saamme joka päivä kokea näitä asioita [...]

VK/SCHU10: Kansalaisvapauksia ja -oikeuksia ei tulisi unohtaa. "Puhumme perusoikeuskirjasta, kun puhumme perustuslaista", Schulz sanoi.

Esimerkin tulke on melko uskollista lähtötekstille eikä siinä esiinny merkityksen muutoksia tai selviä virheitä. Aiheesta on sisällytetty Viikkokatsauksen referaattiin kaksi lausetta, joista jälkimmäinen on suora sitaatti puheenvuorosta. Ensimmäinen referoitu lause antaa ymmärtää, että Schulz on korostanut puheessaan kansalaisvapauksien ja -oikeuksien tärkeyttä: "Kansalaisvapauksia ja -oikeuksia ei tulisi unohtaa". Schulz kuitenkin toteaa puheessaan yksinkertaisesti, että kun puhutaan kolmannesta pilarista, puhutaan myös kansalaisvapauksista ja -oikeuksista Euroopassa. Schulzin

⁹ Sanatarkassa istuntopöytäkirjassa "Passarelle-Klausel" on käännetty "siirtymäväylälausekkeeksi".

toteamus ei ole sävyltään yhtä painokas kuin siitä laadittu referaatti, mutta toisaalta referaatti ei muuta Schulzin toteamuksen merkitystä.

Referaatissa ei mainita Schulzin toteamusta populistisen liikehdinnän kasvusta.

Esimerkki 54

STIS/SCHU14: Wir haben in der Europäischen Union zwischenzeitlich Regierungen — das ist schlimm genug —, die von Rechtspopulisten, von zum Teil offen rassistischen und fremdenfeindlichen Parteien getragen werden. Die sitzen im Europäischen Rat. Die sitzen nicht irgendwo als backbencher in irgendeinem Parlament, das sind aktive Mitglieder der europäischen Institutionen.

LIT/SCHU9: [...] Euroopassa on oikeistopopulistisia hallituksia (.) .hh jopa avoimesti rasistisia ja muukalaisvihamielisiä hallituksia (.) jotka istuvat Eurooppa (.) neuvostossa eivät he istu jossain parlamentin takapenkeillä vaan he ovat hyvin aktiivisia osanottajia (.)

VK/POET: [ei referoitu]

Esimerkin tulke on kohtuullisen tarkkaa ja välittää Schulzin sanoman kattavasti. Ainoastaan Schulzin sivuhuomautus "das ist schlimm genug" jää tulkkaamatta päälauseen keskeltä, mikä jättää välittämättä Schulzin henkilökohtaisen kannanoton käsittelyssä olevaan aiheeseen. Viikkokatsaukseen ei ole referoitu oikeistopopulismia käsitteleviä kohtia puheesta.

Esimerkki 55

STIS/SCHU15: Ich habe gestern ein Beispiel bei der Debatte über den Franquismus erlebt. Da hat ein Abgeordneter der fraktionslosen Mitglieder geredet, dessen Sohn der Vizepremierminister von Polen ist. Er hat das Franco-Regime im Europäischen Parlament offen verteidigt. Wir reden also nicht von irgendeiner Zufallserscheinung, wir reden davon, dass immer mehr Regierungen in der Europäischen Union beginnen, den Populismus salonfähig zu machen, indem sie nichts dagegen tun. Das ist eine ernste Bedrohung der Grundfreiheiten in Europa!

STIS/SCHU16: Ich bitte den Ratspräsidenten, sich auch im Rat ernster mit diesem Thema auseinanderzusetzen. Die Demokratie ist nämlich meistens nicht von außen, sondern von innen bedroht.

LIT/SCHU10: täällä oli esimerkiksi öö Francon ajasta ja Francon ideologisesta ideologiasta keskustelu ee ja eilen täällä yy erittäin avoimesti kannatettiin Francon hallitusta täällä Euroopan parlamentissa joten emme me puhu mistään pikkuilmiöstä tai ohimenevistä ilmiöistä vaan puhumme siitä että Euroopan unionissa on yhä enemmän hallituksia .hhh jotka #öö# alkavat tehdä ↑populismista ikään kuin salonkikelpoista siten että ne ↑eivät tee mitään populismia vastaan ja siksi pyytäisin (.) että neuvoston puheenjohtaja myös neuvostotyöskentelyssä vakavasti pohtisi tätä aihetta (.) usein nämä uhat eivät tule ulkoapäin vaan sisältäpäin kiitoksia

VK/POET: [ei referoitu]

Viimeisessä esimerkissä Schulz kuvailee parlamentissa edellisenä päivänä käytyä keskustelua Francon ajasta. Tulkki takeltelee sanan "Franquismus" suomentamisessa, eikä ehdi tai pysty tulkkaamaan lausetta: "Da hat ein Abgeordneter der fraktionslosen Mitglieder geredet, dessen Sohn der Vizepremierminister von Polen ist". Samoin tulkkaamatta jää lause "Das ist eine ernste Bedrohung der Grundfreiheiten in Europa!". Schulzin käsittelemää oikeistopopulismi-teemaa ei ollut referoitu Viikkokatsaukseen. Ajan tai tilan puutteen lisäksi syynä voi olla sekin, että Schulz käyttää henkilökohtaista, aikaan ja paikkaan viittaavaa esimerkkiä puhuessaan aiemmin parlamentissa käydystä keskustelusta.

5.5 Suorat lainaukset referaateissa

Viikkokatsauksen referaateissa käytetään runsaasti suoria lainauksia puheenvuoroista, mitä ilmaistaan lainausmerkkien käytöllä. Suorien lainauksien käyttö tässä viestintätilanteessa on mielenkiintoinen ratkaisu, jota voidaan arvioida sekä referoijan että vastaanottajan näkökulmasta. *Referoijan* kannalta siteeraaminen on helppoa, koska referaatin voi laatia suoraan kuullun tulkkeen pohjalta samaan sijamuotoon kuin tulke. Referaatin pituus on paremmin hallittavissa, kun selittäville tai kuvaileville lausekkeille ei tarvita tilaa. Suoralla lainauksella voidaan myös elävöittää tekstiä ja saada siihen vaihtelevuutta. *Vastaanottajan* kannalta suorat lainaukset tuovat referaattiin lisää toden tuntua ja uskottavuutta: lainausmerkkien käyttö kertoo vastaanottajalle puhujan todella sanoneen sanatarkasti näin.

Koska sitaatin tulisi olla uskollinen siteerattavalle lähteelle ja vastata myös sen tyyliä, suorat lainaukset tarkasteltavana olevassa viestintätilanteessa mahdollistaa vain referoijan vankka luottamus siihen, että tulke todella välittää puhujan *logoksen* eli asiasisällön sanatarkasti. Vaikka täysistunnossa puhuneella parlamentaarikolla on mahdollisuus korjata mahdolliset virheet sanatarkkaan istuntoselostukseen, hän ei pysty silloin enää vaikuttamaan siihen, jos virheellinen sanoma on lähtenyt maailmalle Viikkokatsauksen tai muiden medioiden kautta. Näin ollen on pääteltävä, että Viikkokatsauksen toimitusyksikkö luottaa täysistuntotulkkien työn laatuun suuresti rohjetessaan käyttää suoria sitaatteja tulkkeen pohjalta laadituissa referaateissa.

Seuraavassa tarkastelen Poetteringin puheenvuorosta kohtaa, jossa hän käsittelee Venäjän ihmisoikeustilannetta ja joka on referoitu Viikkokatsaukseen kattavasti kolmessa peräkkäisessä lauseessa. Esimerkeistä nähdään, miten puheenvuorossa käytetyt sanat ovat siirtyneet referaattiin.

Esimerkki 56

Sanatarkka

istuntoselostus: [...] wir sagen auch, dass wir Russland als einen soliden, stabilen und hoffentlich demokratischen Partner brauchen.

Litteraatti: [...] mutta sanomme samaan hengenvetoon että me tarvitsemme Venäjää vakaana demokraattisena ee kumppanina

Referaatti: "Tarvitsemme Venäjää vakaana demokraattisena kumppanina", Poettering korosti.

Poetteringin puheenvuorossa Venäjää kuvaillaan "vakaaksi ja toivottavasti demokraattiseksi kumppaniksi". Tulkin sanavalinnat ovat samat, vaikkakin hän jättää tulkkaamatta sanan "toivottavasti". Referaatissa Poetteringia siteerataan sana sanalta ja Venäjää kuvaillaan "vakaaksi demokraattiseksi kumppaniksi", aivan kuten alkuperäisessä puheenvuorossa ja tulkkeessa. Tulkkeesta poisjäänyt sana "toivottavasti" puuttuu myös referaatista. Kuten luvussa 5.4.1.1 todettiin, yksittäisen sanan poisjättäminen muuttaa alkuperäisen puhujan merkitystä, jolloin myös referaatin suora lainaus on merkitykseltään eri kuin alkuperäinen viesti.

Esimerkki 57

Sanatarkka

istuntoselostus: Aber mit dieser Politik der Umarmungen und des Schulterklopfens muss Schluss sein!

Litteraatti: #mutta# tällaisten halailujen ja olalletaputtelujen politiikan täytyy vihdoinkin olla ohi (.)

Referaatti: "Mutta halailujen ja olalle taputtelun politiikka on ohi."

Poettering käyttää metaforaa "halailujen ja olalletaputtelujen politiikka" kuvaillessaan näkemystään nykyisestä Venäjän politiikasta. Metafora tulkataan sanatarkasti, ja se on otettu referaattiin suorana lainana.

Suorien lainauksien käytöstä voidaan pienen otannan perusteella päätellä, että sen käyttö referaatissa voi johtaa virheisiin tai ainakin merkityksen muuttumiseen, ellei referoijalla ole käytössään puheenvuorosta laadittua sanatarkkaa istuntoselostusta. Suoran lainauksen käyttö näyttää olevan vakiintunut tapa Viikkokatsauksen referaateissa, joten samankaltaisia merkityksen muutoksia voi esiintyä referaateissa paljonkin.

5.6 Tiivistämiskeinojen käyttö referaateissa

Ingo on koonnut artikkeliinsa "Tiivistävä kääntäminen ja sen keinot" neljä erilaista tiivistämiskeinoa, joiden pohjana on ollut nimenomaan tv-kääntämisessä esiintyvä tiivistäminen mutta joita voidaan myös varovasti soveltaen yleistää koskemaan osittain muutakin tiivistämistä. Ingo on tutkinut tv-käännöksiä ja löytänyt niistä neljä erilaista tiivistämiskeinoa: rakenteellinen, tyyllinen, semanttinen ja pragmaattinen tiivistäminen (Ingo 1999: 38–50). Olen käynyt tutkielmassani Viikkokatsaus-referaattien ainutlaatuista syntyprosessia läpi ja todennut, että kyse on translatorisesta toiminnasta, jossa kääntäminen on oleellisesti mukana mutta jossa kääntämisen ja kirjallisen tekstin tuottamisen suorittaa kaksi eri ihmistä. Ingon tiivistämiskeinot on koottu aineistosta, jossa on täysin erilaiset lähtökohdat ja jossa kääntämisen ja tiivistämisen on suorittanut oletettavasti yksi ja sama henkilö. Aineistostani löytyy kuitenkin merkkejä Ingon tiivistämiskeinoista, ja käynkin seuraavassa läpi muutamia esimerkkejä niistä. Kaikki esimerkit ovat täysistunnon sanatarkoista istuntoselostuksista tai Viikkokatsauksen referaateista.

Esimerkki 58

Rakenteellinen tiivistäminen tapahtuu Ingon mukaan kielen kaikilla tasoilla esimerkiksi muuttamalla tekstin morfologista tai lauseopillista rakennetta. Lausemaisuuksien asteiden muuttaminen voi tapahtua esim. luopumalla täydellisistä pää- ja sivulauseista, käyttämällä esimerkiksi partisiippi-, sivulause- tai infinitiiviupotuksia, elliptisiä eli poisjättäviä ilmauksia, nominaalistuksia tai passiivia aktiivimuodon sijaan. (Ingo 1999: 38–44.) Seuraavassa on esimerkki elliptisestä eli poisjättävästä ilmauksesta.

STIS/POET4: Herr Präsident des Europäischen Rates, der Präsident des finnischen Parlaments, Herr Lipponen, hat auf der Parlamentarierkonferenz angekündigt, die wir unter Beteiligung des österreichischen Vorsitzes und der Kommission in Brüssel hatten, dass es auch eine Parlamentarierkonferenz des Europaparlaments und der nationalen Parlamente geben soll. Wir unterstützen das sehr, weil wir der Meinung sind, dass die nationalen Parlamente und das europäische Parlament sehr viel enger zusammenarbeiten müssen.

VK/POET4: Poettering piti tärkeänä, Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien yhteinen tapaaminen tullaan pitämään Suomen puheenjohtajakaudella¹⁰.
(*alleviivatut osat jätetty pois*)

¹⁰ Lauseessa esiintyvä kirjoitusvirhe esiintyy alkuperäisessä aineistossa.

Esimerkki 59

Tyylillinen tiivistäminen (Ingo 1999, 44) tarkoittaa sitä, että vastineiksi valitaan samanmerkityksisiä sanoja tai sanontoja, jotka ovat lyhyempiä mutta "tyyliltään lähdetekstistä jonkin verran poikkeavia". Hyvä esimerkki tästä esiintyy Martin Schulzin puheenvuorossa hänen käsitellessään taistelua järjestäytyntä rikollisuutta vastaan.

STIS/SCHU9: Nirgendwo stimmen die Bürgerinnen und Bürger Europas mehr einer Kompetenz Europas zu als bei der Bekämpfung der organisierten Kriminalität, einer geordneten Einwanderungspolitik, einer sicheren Asylpolitik und einer vernünftigen Grenzsicherung.

LIT/SCHU6: Jos puhutaan kolmannesta pilarista minä haluan esittää kiitoksen (.) se mitä te sanoitte ja se mitä tekin herra komission puheenjohtaja annoitte esimerkkeinä sellaisista asioista jotka eivät turvallisuuspolitiikan ja yhteistyön suhteen ole toteutuneet kolmannen pilarin puitteissa tämä vaje täytyy korjata missään Euroopan kansalaiset eivät kannata Euroopan öö lisätoimivaltaa enemmän kuin taistelussa järjestäytyntä rikollisuutta vastaan turallisessa (.) öö maahanmuuttopolitiikassa ja ↑pakolaispolitiikassa [...]

VK/SCHU9: Schulzin mukaan kansalaiset kannattavat EU:n toimivallan lisäämistä erityisesti terrorismin torjumisessa ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumisessa.

Kuten luvussa 5.4.1.2 todettiin, Schulzin luettelemista teemoista valtaosa jää pois referaatista, ja ainakin osa niistä korvataan käsitteellä *terrorismi*, joka poikkeaa lähtötekstin tyylistä.

Esimerkki 60

Semanttisessa tiivistämisessä (Ingo 1999, 45–46) käytetään synonyymista sanaa samalta tyyli-tasolta. Keinoja ovat pronominalisaatio eli nimen tai muun sanan korvaaminen pronomiinilla, appellatiivistäminen eli vieraskielisen nimen korvaaminen yleisnimellä, synonyymiset ilmaukset ja yleistys. Synonyymisistä ilmauksista ja etenkin yleistyksistä aineistossa on useita esimerkkejä.

STIS/SCHU9: Nirgendwo stimmen die Bürgerinnen und Bürger Europas mehr einer Kompetenz Europas zu als bei der Bekämpfung der organisierten Kriminalität [...].

VK/SCHU9: Schulzin mukaan kansalaiset kannattavat EU:n toimivallan lisäämistä erityisesti terrorismin torjumisessa ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumisessa.

STIS/SCHU3: [...] Das, was Sie an Kapitelüberschriften zu Ihrem Programm genannt haben, also globale Herausforderung, neue Lissabonner Strategie, Energie, Partnerschaft, all diese Dinge sind ja im Rahmen des nationalen Staates nicht mehr zu lösen.

VK/SCHU2: Schulzin mukaan globaaleja haasteita ei voida enää ratkaista yksin jäsenvaltioiden tasolla, ja siksi EU:ta tulee kehittää ja syventää.

Pragmaattinen tiivistäminen tarkoittaa tilannelähtöistä sisällön tiivistämistä. Tähän voidaan pyrkiä esimerkiksi yleistyksillä ja sopeuttamisilla tai suoranaisilla poisjätöillä. (Ingo 1999, 47–49.) Tämä tiivistämiskeino jää mielestäni hieman epäselvästi määritellyksi, sillä Ingo sisällyttää siihen monta samaa keinoja kuin semanttisessa tiivistämisessä. Ilmeisesti painotus pragmaattisessa tiivistämisessä on juuri tilannelähtöisyydessä, joka voi oikeuttaa erilaisiin tiivistämiskäytäntöihin.

5.7 Yhteenveto

Poetteringin puheenvuorossa käsitellään useampaa eri aihetta tasapuolisesti. Puheenvuorosta laaditun referaatin kuudesta virkkeestä neljä referoi Venäjää ja sen ihmisoikeustilannetta koskevaa osaa puheesta. Luvun 5.3.2.1 analyysissä Poetteringin puheenvuorosta löytyi kahdeksan väitettä, joista vain yksi liittyi Venäjän tilanteeseen. Referaatista kokonaisuutena voikin saada käsityksen, että Venäjän ihmisoikeustilanne oli puheenvuoron keskeisin sisältö, vaikkei näin olekaan. Toisaalta puheen kahdesta pääväitteestä toinen käsitteli nimenomaan Venäjän tilannetta. Toista pääväitettä ei ole referoitu Viikkokatsaukseen.

Kun pohditaan, onko Poetteringin puheenvuorosta tehty referaatti onnistunut ja täyttääkö se sille asetetun tehtävän, sivuamme Vermeerin skopos-teoriaa, jonka mukaan tärkeää on, miten viesti välittyy siinä tarkoituksessa, jota varten kohdeteksti on laadittu. Viikkokatsauksen referaattien tarkoitus on informoida EU-asioita ammattimaisesti seuraavia tahoja tiivistetyssä muodossa siitä, mitä parlamentissa on puhuttu täysistunnon aikana. Poliittisen puheenvuoron taustalla on aina poliittinen vetoamus tai kannanotto, mutta siitä laaditun referaatin tehtävä voi olla täysin eri. Referaatti pyrkii välittämään informaatiota puheenvuoron sisällöstä ja esitetyistä poliittisista kannanotoista, mutta se ei pyri vaikuttamaan mielipiteeseen samalla tavalla kuin sen alkuperäinen teksti. Tällöin myös referoimisstrategia voi olla erilainen kuin puheenvuoron tulkkausstrategia, ja referaatista voidaan jättää pois poliittista vetoamista ilmaisevia kohtia.

Poetteringin puheenvuoroon on referoitu niitä asioita, joiden referaatin laatija olettaa kiinnostavan suomalaisia lukijoita. Referaatin tarkoitus ei voi olla sama kuin sanatarkkojen istuntoselostusten tai tulkkeen: referaatti ei voi antaa yhtä kattavaa kuvaa täysistuntopuheenvuoron sisällöstä sen tiiviin ja lyhyen muodon vuoksi. Referoijan on pakko karsia sisältöä ja valita muutama teema, joiden ympärille referaatti keskittyy. Referoijan työhön vaikuttaa myös jo ennen täysistuntoa toimitustien kanssa käydyt keskustelut, joissa on voitu tehdä linjauksia referaattien sisällöstä ja niissä

käsiteltävistä teemoista. Kaikki nämä seikat vaikuttavat referoijan työn taustalla, eikä mitään näistä seikoista voida jättää huomiotta, kun analysoidaan referaatin onnistuneisuutta.

Analyysini perusteella Poetteringin puheenvuorosta laaditusta referaatista olisi voinut jättää pois puhujan esittelemät onnentoivotukset Suomen puheenjohtajuuskaudelle, koska ne toistuivat myös monen muun parlamentaarikon puheissa eikä niitä referoitu niistäkään. Referaattiin olisi voinut lisätä toisen pääväitteen eli maininnan Rooman sopimuksen muistojuhlasta, jolloin se olisi ollut erittäin kattava lyhennelmä tärkeimmistä Poetteringin esittämistä kannanotoista ja olisi sisältänyt molemmat pääväitteet. Kaikkiaan referaatti nostaa esille suurimman osan väitteistä, jotka Poettering esitti, lukuun ottamatta muutamia ajankohtaisia aikaa ja paikkaan sidottuja väitteitä, joiden poisjättäminen referaatista on perusteltua. Referaatti on siis analyysini pohjalta onnistunut ja antaa hyvän kuvan siitä, mitä teemoja Poettering käsitteli puheenvuoronsa aikana.

Schulzin puheenvuorosta laadittu referaatti nostaa pääteemaksi perustuslain ratifioinnin ja siihen liittyvät asiat kuten EU:n toimivallan lisäämisen ja globaalien haasteiden ratkomisen. Schulzin puheenvuorosta ei tuntunut ensi silmäyksellä nousevan mitään johtavaa teemaa tai väitettä, mutta tarkemman tarkastelun jälkeen on selvää, että kaikkien esitettyjen väitteiden taustalla on koko ajan sama teema: perustuslain ratifioinnin kannatus. Tälle asialle Schulz esittää lukuisia perusteluja sekä poliittisen ryhmänsä tuen. Myös referaatin jokainen lause nivoutuu perustuslakiteeman ympärille, joten referoija on katsonut sen olevan puheenvuoron tärkein sisältö ja poliittinen kannanotto.

Schulzin puheenvuorosta löytyi 10 väitettä, joista puolet liittyvät puheen pääteemaan. Löydettyistä kolmesta pääväitteestä vain perustuslain ratifioimista koskeva on referoitu Viikkokatsaukseen. Kaksi muuta pääväitettä puuttuvat referaatista. Jos puheenvuoron lopussa käsitelty teema (oikeisto-populismi Euroopassa) olisi sisällytetty Viikkokatsaukseen, referaatti olisi antanut kokonaisvaltaisemman kuvan käsitellyistä teemoista. Schulzin puheenvuorosta laadittu referaatti oli pidempi kuin Poetteringin, mutta siitä puuttui suhteessa enemmän pääväitteitä kuin Poetteringin referaatista. Schulzin puheenvuorosta laadittu referaatti välittää joka tapauksessa Schulzin esittämiä poliittisia kannanottoja, joten sen voi katsoa täyttävän ainakin osittain sille asetetun tehtävän parlamentin kommunikaatiossa.

Molemmat aineistoni ryhmäpuheenvuoron esittäjät käsitelivät Vanhasen alustuspuheenvuoroa monipuolisesti ja kattavasti, joten aikaa yksittäisten teemojen käsittelyyn tai siihen liittyvän mielipiteen esittämiseen ei jäänyt kovin paljon. Kun täysistunnon keskustelun aiheena on niinkin

laaja aihe kuin Suomen puheenjohtajuuskauden teemojen esittely ja tutkimusaineisto koostuu poliittisten ryhmien ensimmäisen kierroksen ryhmäpuheenvuoroista, tutkimusaineistossa saattaa esiintyä vähemmän retorisia tehokeinoja kuin puheenvuoroissa, joissa käsitellään vain yhtä aihetta ja jonka europarlamentaarikko esittää henkilökohtaisena puheenvuorona. Tämän väitteen vahvistaminen toki vaatisi oman vertailevan tutkimuksen puheenvuoroista ja niiden sisällöstä.

Koska Viikkokatsauksen referaatit laaditaan pääasiassa suoraan kuullun tulkkeen pohjalta, on tulkkeen merkitys referaattien sisällölle ja muodolle huomattava. Analyysissä havaittiin, että alkuperäisen puheen merkitys muuttui tulkattuna useassa kohdassa. Muutokset saattoivat olla hyvinkin pieniä, mutta osa niistä oli niin merkittäviä, että koko lauseen tai ajatuksen merkitys muuttui. Tulkkeessa esiintyvät virheet myös siirtyivät sellaisenaan referaatteihin. Virheellinen tulkkaus ja siitä johtuva virheellinen referointi on erityisen ikävää silloin, kun referaattiin sisällytetään suora sitaatti puheesta. Tutkimustulosten perusteella tulkkeeseen ei voi luottaa täysin sellaisenaan, vaan referoijalla pitäisi olla työssään apuvälineenä myös kirjallinen sanatarkka versio puheesta.

Tulkkeessa esiintyi paljon yleistyksiä, ja alkuperäisestä puheesta jäi väistämättä osia tulkkaamatta. Nämä seikat eivät kuitenkaan yleisesti ottaen huonontaneet tulkkeen ymmärrettävyyttä tai kattavuutta. Referaatti on muodoltaan niin tiivis, että siihen mahtuu joka tapauksessa vain murto-osa puheenvuorossa esitetyistä asioista. Analyysissä voitiin kuitenkin havaita, että tulkin takertelu tai puutteellinen tulkkaus saattoivat edesauttaa väitteen poisjäämistä referaatista. Syitä tulkkauksen puutteisiin ei analysoitu sen tarkemmin, mutta tutkimusaineistossa ainakin salissa esitetyt välihuudot ja kielen vaihtaminen kesken puheenvuoroa hankaloittivat tulkkausta.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkielmassa keskityttiin tutkimaan viestintäprosessia, jonka osallisina ovat Euroopan parlamentin jäsen, tulkki sekä Viikkokatsaus-julkaisun toimittaja. Tavoitteena oli selvittää, muuttuuko europarlamentaarikon viesti, kun se referoidaan Viikkokatsaukseen.

Tutkimuksen perusteella voidaan päätellä, että viestintäketjun moninaisuus voi vaikuttaa viestin sisällön välittymiseen huomattavasti. Ammattitaitoinen tulkkaukseen ja referaattien perinpohjaisen tarkka laatiminen ovat perusedellytyksiä sille, että referoitu viesti pysyy uskollisena sen lähtötekstille eli parlamentin jäsenen puheenvuorolle. Jos jompikumpi (tai molemmat) näistä edellytyksistä on puutteellista, ei alkuperäinen viesti voi välittyä sellaisenaan lopputekstin lukijalle.

Suurin osa referaateissa ilmenneistä merkityksen muutoksista johtui ainakin osittain puutteellisesta tai virheellisestä tulkkeesta. Tulkki on prosessin keskiössä: onhan hän se osapuoli, joka koodaa parlamentaarikon viestin alkuperäiseltä kieleltä kohdekielelle. Tutkielmassa ei tehdä johtopäätöksiä siitä, miten onnistunutta tulkkaukseen on sille asetetussa tehtävässä kommunikoinnin helpottajana. Tulkkauksen onnistuneisuus on kuitenkin ensisijaisen tärkeää, jotta puheenvuorojen sisällön referointi voi onnistua. Tutkielman analyysiosassa huomattiin, että tulkin tekemät virheet voivat siirtyä sellaisenaan Viikkokatsauksen referaatteihin. Tulkin takertelu tai puutteellinen tulkkaukseen saattoivat edesauttaa väitteiden poisjäämistä referaatista.

Myös referaatin laatijalla on suuri vastuu puhujan alkuperäisen sanoman välittämisessä. Jotta alkuperäinen sanoma pysyisi referoitunakin uskollisena lähtötekstille, on referoijan pyrittävä äärimmäiseen tarkkuuteen ja huolellisuuteen työssään. Pienikin vivahde-ero tulkkeen ja referaatin sisällön välillä voi muuttaa puhujan alkuperäistä viestiä merkitykseltään.

Tutkimuksen tarkoitus oli myös antaa vastauksia kysymykseen, täyttävätkö Viikkokatsaus-referaatit niille asetetun tehtävän parlamentin viestinnässä. Ottaen huomioon julkaisun kohderyhmän, EU-asioita ammatillisesti muttei päivittäin seuraavat tahot, voidaan todeta, että referaatit välittävät europarlamentaarikkojen esittämät poliittiset kannanotot kattavasti ja niiden voidaan katsoa näin ollen olevan täyttävän tehtävänsä. Puheenvuoroista löydetty pääväitteet eivät kuitenkaan välity Viikkokatsauksen lukijalle kuin osittain. Syitä pääväitteiden puuttumiseen referaateissa voivat olla puutteet tulkkauksessa tai toimituksen tekemä aiheiden rajaus vain suomalaista kohdeyleisöä kiinnostaviin teemoihin. Näin ollen voidaan päätellä, että referaattien tehtävä ei ole alun perinkään

antaa kattavaa kokonaiskuvaa kaikista puheenvuoroissa käsitellyistä teemoista vaan välittää muutama referoijan valitsema poliittinen kannanotto.

Tutkittavana ollut Viikkokatsaus on esimerkki julkaisusta, jolle on kysyntää yhä tiedontäyteisessä maailmassamme. Tämänkaltaisilla, tiivistettyä tietoa tarjoavilla julkaisuilla on tärkeä rooli viestin välittäjänä. Arvioitaessa referoitua tekstiä on syytä muistaa viestin välittäjän rooli ja inhimillisten virheiden mahdollisuus referoimisprosessissa. Referoivalle taholle tämä merkitsee suurta vastuuta viestin lähettäjän suuntaan. Lähettäjän viesti ja sen vaaliminen ovat ensiarvoisen tärkeitä ohjenuoria kaikille prosessiin osallistujille.

LÄHTEET

- Ammann, Margret 1990 (1994): Grundlagen der modernen Translationstheorie - Ein Leitfadens für Studierende. 2. Auflage. Schriftenreihe der allgemeinen Übersetzungs- und Dolmetschwissenschaft des Instituts für Übersetzen und Dolmetschen der Universität Heidelberg (muuttamaton painos, Tampereen yliopisto).
- CRE - Keskiviikko 5. heinäkuuta 2006. Puheenvuorot. [WWW-dokumentti]. <<http://www.europarl.europa.eu>> Luettu 7.12.2006. Tulostettu 12.5.2008.
- CRE - Mittwoch, 5. Juli 2006. Plenardebatten. [WWW-dokumentti]. <<http://www.europarl.europa.eu>> Luettu 7.12.2006. Tulostettu 12.5.2008.
- Euroopan parlamentin tulkit 2008. [WWW-dokumentti]. <<http://www.europarl.europa.eu>> Tulostettu 12.5.2008.
- Euroopan Parlamentin työjärjestys 2008. 16. painos. [WWW-dokumentti]. Saatavana pdf-muodossa: <<http://www.europarl.europa.eu>>
- Euroopan parlamentti 2005. Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto.
- Gutt, Ernst-August 1991: Translation and Relevance. Cognition and Context. Basil Blackwell Ltd, Oxford.
- Harste, J. C. 1985: Portrait of a New Paradigm: Reading Comprehension Research. Teoksessa: A. Crismore (toim.). Landscapes: A state-of-the-art Assessment of Reading Comprehension Research. Indiana University School of Education. Final report project USDE-C-300-83-0130. Luku 12.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004: Tutki ja kirjoita. 10., osin uudistettu painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.
- House Juliane 1981: A Model for Translation Quality Assessment. 2. Auflage. Gunter Narr Verlag, Tübingen.
- House, Juliane 1989: Translation Quality Assessment. Teoksessa: Chesterman, Andrew (toim.) Readings in Translation Theory. Finn Lectura, Helsinki. 157-161.
- Iisa, Katariina, Kankaanpää, Salli & Piehl, Aino 1997: Tekstintekijän käsikirja. Yrityskirjat, Helsinki.
- Ilmoitus jäsenille 2007. Euroopan parlamentin vuoden 2007 talousarvion toteuttaminen. [WWW-dokumentti]. Saatavana pdf-muodossa: <http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/cm/663/663975/663975fi.pdf>
- Ingo, Rune 1990: Lähtökielestä kohdekieleen. Johdatusta käänntieteteeseen. WSOY, Helsinki.
- Ingo, Rune 1999: Tiivistävä käänntös ja sen keinot. Teoksessa Irma Sorvali (toim.) Kääntämisen tutkimuksen päivät Oulussa 4.12.1998. Oulun yliopisto, Uleåborg. 32-53.
- Itkonen, Terho 2000: Uusi kieliopas. Tarkistanut ja uudistanut Sari Maamies. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa (toim.) 2004: Argumentti ja kritiikki: Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot. 6. painos. Gaudeamus Kirja/Oy Yliopistokustannus University Press Finland Ltd., Helsinki.

Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa & Halonen, Ilpo 2004: Argumentaatioanalyysi ja hyvän argumentin ehdot. Teoksessa: Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa (toim.): Argumentti ja kritiikki: Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot. Gaudeamus Kirja/Oy Yliopistokustannus University Press Finland Ltd., Helsinki. 60–113.

Kalina, Sylvia 1998: Strategische Prozesse beim Dolmetschen. Theoretische Grundlagen, empirische Fallstudien, didaktische Konsequenzen. Gunter Narr Verlag, Tübingen.

Karvonen, Pirjo 1997: Suomi eurooppalaisessa kieliyhteisössä. Opetusministeriö, Helsinki.

Katsaus parlamenttiin 2008. [WWW-dokumentti]. <<http://www.europarl.europa.eu>> Luettu 14.4.2008.

Kauppinen, Anneli & Laurinen, Leena 1984: Tekstejä teksteistä. Muisti- ja tekstilingvistiikan sovelluksia asiategstien referoinnin problematiikkaan. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Kauppinen, Anneli & Laurinen, Leena 1988: Tekstioppi. Johdatus ajattelun ja kielen yhteistyöhön. Kirjayhtymä, Helsinki.

Koskinen, Kaisa 2000: Beyond Ambivalence. Postmodernity and the Ethics of Translation. Acta Electronica Universitatis Tampensis; 774. Tampereen yliopisto. Saatavana pdf-muodossa: <<http://acta.uta.fi/pdf/951-44-4941-X.pdf>>

Kuusela, Anna 2006. Paperin pyörittelystä syntyy päätöksiä. [WWW-dokumentti]. <<http://www.turunSanomat.fi/kotimaa>> *Turun Sanomat* 22.5.2006. Luettu 14.4.2008.

Lehikoinen, Laila 1995. Suomea ennen ja nyt. Suomen kielen kehitys ja vaihtelu. 2., korjattu painos. Finn Lectura, Helsinki.

Linnanto, Päivi 2002: Referoiva kääntäminen. Tampereen yliopisto, käännöstieteen (saksa) pro gradu -tutkielma.

Mietinnöt ja päätökset 2008. [WWW-dokumentti]. <http://www.europarl.fi/page.php?page_id=53> Luettu 30.4.2008.

Monikielistä Eurooppaa rakentamassa 1998. Euroopan komission käännöspalvelu. Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, Luxemburg.

Monikielisyys - Kuinka monta kieltä Euroopan parlamentilla on käytössään? 2008. [WWW-dokumentti]. <<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=155&pageRank=2&language=FI>> Luettu 14.4.2008. Tulostettu 12.5.2008.

Monikielisyys - Kääntäminen 2008. [WWW-dokumentti]. <<http://www.europarl.europa.eu/parliament>> Luettu 14.4.2008. Tulostettu 12.5.2008.

- Monikielisyys - Tulkkkaus 2008. [WWW-dokumentti]. <<http://www.europarl.europa.eu>> Luettu 14.4.2008. Tulostettu 12.5.2008.
- Monikielisyyttä koskevat menettelysäännöt 2006. [WWW-dokumentti]. <http://www.europarl.europa.eu/pdf/multilinguisme/code_conduct_multilingualism_fi.pdf> Luettu 14.4.2008. Tulostettu 12.5.2008.
- Nord, Christiane 1991: Textanalyse und Übersetzen: theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. 2., neu bearbeitete Auflage. Julius Groos Verlag, Heidelberg.
- Pöchhacker, Franz 1994. Simultandolmetschen als komplexes Handeln. Gunter Narr Verlag, Tübingen.
- Rautala, Helena 1997: Euroopan parlamentin suomennosjaoston arkipäivää. *Kielikello* 2. 17-18.
- Saarinen, Mirjami 2004: Laajentuminen ruuhkautti EU-komission käännöstyöt. *Kauppalehti* 9.6.2006.
- Saukkonen, Pauli 1984: Mistä tyyli syntyy? WSOY, Helsinki.
- Snell-Hornby, Hönig, Kussmaul & Schmitt (Hrsg.) 1999: Handbuch Translation. 2. verbesserte Auflage. Stauffenburg Verlag, Tübingen.
- Stotesbury, Hilikka 1993: Perspectives in Summarization. From Factual Condensation to Interpretative Enunciation. Joensuun yliopiston lisensiaatin tutkimus.
- Sunnari, Marianna 2006: Suomi ja monikielinen Euroopan unioni. Teoksessa: Piehl, Aino & Vihonen, Inkaliisa (toim.): Vuosikymmen EU-suomea. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 142, Helsinki. 18–32.
- Tiedonantoja ja ilmoituksia 2006. [WWW-dokumentti]. <<http://eur-lex.europa.eu>> *Euroopan unionin virallinen lehti C284/1*. Luettu 7.12.2006. Tulostettu 21.5.2008.
- Tiittula, Liisa 1992: Puhuva kieli. Suullisen viestinnän erityispiirteitä. Finn Lectura, Helsinki.
- Tiittula, Liisa 2001: Puhuttu kieli ja sen illuusio kirjallisuudessa. Kuinka puhe kääntyy tekstiksi? *Kielikuvia* 1. 5-16.
- Vermeer, Hans. J. 1989: Skopos und Translationsauftrag. Schriftenreihe der Abteilung allgemeine Übersetzungs- und Dolmetschwissenschaft des Instituts für Übersetzen und Dolmetschen der Universität Heidelberg, Bd. 2.
- Vermeer, Hans J. 1992: Skopos und Translationsauftrag - Aufsätze. 3. Auflage. Translatorisches Handeln Wissenschaft; Bd. 2. Verlag für Interkulturelle Kommunikation, Frankfurt (Main).
- Vihonen, Inkaliisa 1996: Monikansalliset eurokielen normit. *Virittäjä* 4. 573–577.
- Viikkokatsaus 3.-6.7.2006, Strasbourg. [WWW-dokumentti]. <<http://www.europarl.europa.eu>> Luettu 7.12.2006. Tulostettu 12.5.2008.

Vuorikoski, Anna-Riitta 2004: A Voice of Its Citizens or a Modern Tower of Babel? The Quality of Interpreting as a Function of Political Rhetoric in the European Parliament. Acta Electronica Universitatis Tampere; 985. Tampereen yliopisto. Saatavana pdf-muodossa: <<http://acta.uta.fi/pdf/951-44-5878-8.pdf>>

Yleistietoa julkaisuista 2008. [WWW-dokumentti]. <<http://www.europarl.europa.eu>> Luettu 16.4.2008.

Ylikoski, Petri 2004. Kuinka argumentti voi epäonnistua? Teoksessa: Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa (toim.): Argumentti ja kritiikki: Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot. Gaudeamus Kirja/Oy Yliopistokustannus University Press Finland Ltd., Helsinki. 158-173.

AUDIOTALLENTEET

Audiotallenteet täysistuntopuheenvuoroista 2006. <<http://www.europarl.europa.eu>> Tallennettu 9.12.2006.

SANAKIRJAT

Kielitoimiston sanakirja 2006, osat 1-3. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 140. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Helsinki.

Suomen kielen perussanakirja 1990, osa 1. 3. painos. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 55. Helsinki.

SÄHKÖPOSTIT

Köykkä, Virpi 2001: Istuntoviikko-julkaisua koskevat vastaukset. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Sari Kinnunen. Lähetetty 23.8.2001. Tulostettu 1.3.2008.

den Regierungen hinter verschlossenen Türen ohne parlamentarische und richterliche Kontrolle ausgehandelt wird. Deshalb begrüße ich auch das Engagement des finnischen Ratsvorsitzes in allen Bereichen, die mit der Agenda für mehr Transparenz zusammenhängen. Transparenz, Subsidiarität, bessere Rechts- und Verwaltungsvorschriften sollten nicht, wie das manchmal der Fall ist, lediglich als technische Fragen angesehen werden. Dies sind politische Fragen. Hier geht es um die demokratische Rechenschaftspflicht unserer Union und wir, die Europäische Kommission, sind bereit, für alle diese Themen – Transparenz, bessere Rechts- und Verwaltungsvorschriften und echte Subsidiarität – einzutreten, weil dies eine Frage der demokratischen Rechenschaftspflicht ist.

Ich habe nur einige der Prioritäten des finnischen Ratsvorsitzes herausgegriffen. Es gibt andere Prioritäten, die ebenfalls unsere volle Unterstützung haben. Dazu gehören Themen von unmittelbarem Interesse, wie der Stillstand bei den Gesprächen in der Doha-Verhandlungsrunde.

Die Arbeit der Länder, die zuletzt den Vorsitz im Rat führten, hat die Europäische Union bei der Lösung interner Probleme unterstützt oder den Weg zur Lösung dieser Probleme geebnet. Jetzt müssen wir unser Tempo steigern und von der Reflexion zum Handeln übergehen, hin zu einem Europa, das nach vorne und nach außen blickt.

Ich begrüße dies. Ein offenes Europa, ein selbstbewussteres Europa und ein in die Zukunft blickendes Europa ist das, was wir brauchen. Lassen Sie uns mit neuer Tatkraft vorangehen und intensiver, geschlossener und wirksamer in der Welt um uns herum engagieren. Wir können unsere Identität und unser Vertrauen stärken, wenn wir unsere Werte weitertragen und in der Welt für unsere Interessen eintreten. Ich freue mich darauf, dies in den nächsten sechs Monaten gemeinsam mit dem finnischen Ratsvorsitz und mit Ministerpräsident Vanhanen zu tun.

(Beifall)

► **Hans-Gert Poettering**, im Namen der PPE-DE-Fraktion. – Herr Präsident, Herr Präsident des Europäischen Rates, Herr Kommissionspräsident, liebe Kolleginnen und Kollegen! Die Welt befindet sich im Fußballfieber, aber Europa hat schon gewonnen: Der Weltmeister wird aus der Europäischen Union kommen, und die vier besten Mannschaften kommen aus Mitgliedstaaten der Europäischen Union. Der Präsident der Kommission hat vom Selbstbewusstsein gesprochen.

(Beifall)

Deswegen sage ich: Lasst uns selbstbewusst sein, aber nicht übermütig! Was die Fußballer uns jetzt lehren — der friedliche Wettbewerb —, ist eine wunderbare Sache. So soll es in Europa und in der Welt sein, friedlicher Wettbewerb, *fair play*. Wenn das die Grundlage ist, werden wir auch erfolgreich sein. Wer könnte das besser repräsentieren als Finnland.

Herr Ministerpräsident, es war eine gute Begegnung, die wir als Fraktionsvorsitzende mit Ihnen in Helsinki hatten: effektiv, professionell, transparent, nicht spektakulär — denn es ist meistens so, dass diejenigen, die etwas Spektakuläres ankündigen oder wollen, scheitern, weil sie es nicht erfüllen können.

Europa ist wie eine Kette. So ist es auch mit den Präsidentschaften. Wir hatten die österreichische Präsidentschaft. Jetzt haben wir die finnische Präsidentschaft, danach die deutsche, die portugiesische, die slowenische und anschließend die französische Präsidentschaft. Jedes Glied dieser Kette muss stark sein. Wenn wir diese Kontinuität sehen, werden alle Präsidentschaften erfolgreich sein. Die Erfahrung zeigt, dass nicht nur die Präsidentschaften der so genannten großen Länder erfolgreich sind, sondern sehr oft waren es gerade die Präsidentschaften der kleineren Länder. Wir wünschen Finnland viel Erfolg und stehen an Ihrer Seite!

Der 25. März 2007, der Tag der Erinnerung an 50 Jahre Römische Verträge, fällt nicht in die finnische, sondern in die deutsche Präsidentschaft. Wir begrüßen ausdrücklich, dass die Kommission vorgeschlagen hat, dass es eine gemeinsame Erklärung von Europäischem Rat, Kommission und Parlament geben soll. Unsere Fraktion schlägt vor,

dass wir schon unter finnischer Präsidentschaft die Vorbereitung inhaltlicher und organisatorischer Art beginnen, und wir schlagen die Einsetzung einer Arbeitsgruppe vor, die sich auf politischer Ebene mit den Vorbereitungen befasst. Daran muss natürlich auch die nächste Präsidentschaft beteiligt werden, aber die Arbeiten müssen jetzt unter finnischer Präsidentschaft beginnen.

Am 25. März sollte nicht nur der Gipfel stattfinden, der natürlich wichtig ist und zu dem die deutsche Bundeskanzlerin nach Berlin eingeladen hat, sondern es sollte auch etwas in Rom veranstaltet werden. Dort wurden die Römischen Verträge vor fünfzig Jahren unterzeichnet, und ich höre, dass die katholische Kirche etwas vorbereiten will.

(Zwischenruf von Herrn Cohn-Bendit)

Ich würde es sehr begrüßen, lieber Kollege Cohn-Bendit, wenn sich auch die Grünen, mit denen wir ja in einem friedlichen Wettbewerb um die Einigung Europas stehen, ebenso wie die Wirtschaft und die Gewerkschaften daran beteiligen würden, denn dies ist unser gemeinsames Europa, das nicht nur einer Parteienfamilie gehört. Darum sollten sich alle daran beteiligen.

(Beifall und Zwischenruf von Herrn Schulz)

Es wird Inhalt der Rede des Kollegen Schulz sein, wie die Grünen sich verhalten wollen. Ich bin mit Ratschlägen immer zurückhaltend und will meine Zeit nicht dazu nutzen, dem Kollegen Schulz auf seine Zwischenrufe zu antworten.

Ein Thema bei Ihnen, Herr Präsident des Europäischen Rates, werden die Beziehungen zu Russland sein. Wir begrüßen das natürlich sehr, wir sagen auch, dass wir Russland als einen soliden, stabilen und hoffentlich demokratischen Partner brauchen. Aber mit dieser Politik der Umarmungen und des Schulterklopfens muss Schluss sein! Wir sagen Ja zu gemeinsamen Interessen, auch bei der Energieversorgung, aber wir müssen Russland auch sagen, dass die Menschenrechte gewahrt bleiben müssen. Vor einigen Tagen war der Anwalt des Industriellen Herrn Chodorkowski bei mir. Es ist nicht akzeptabel, wie man diesen Mann in den russischen Gefängnissen behandelt — und das ist ja nur eines von vielen Beispielen. Hier müssen wir unsere Stimme erheben!

(Beifall)

Herr Präsident des Europäischen Rates, der Präsident des finnischen Parlaments, Herr Lipponen, hat auf der Parlamentarierkonferenz angekündigt, die wir unter Beteiligung des österreichischen Vorsizes und der Kommission in Brüssel hatten, dass es auch eine Parlamentarierkonferenz des Europaparlaments und der nationalen Parlamente geben soll. Wir unterstützen das sehr, weil wir der Meinung sind, dass die nationalen Parlamente und das Europäische Parlament sehr viel enger zusammenarbeiten müssen. Wenn wir dies tun und gewisse Vorurteile abbauen sowie gemeinsam am Projekt Europa arbeiten, werden wir erfolgreich sein. Ich wünsche Ihrer Präsidentschaft im Namen der EVP-ED-Fraktion viel Erfolg! Sie haben uns an Ihrer Seite, wenn es um unsere gemeinsame Zukunft in Europa und in der Welt geht!

(Beifall)

► **Martin Schulz**, im Namen der PSE-Fraktion. – (IT) Herr Präsident, verehrte Kolleginnen und Kollegen! Um der italienischen Fußballmannschaft Anerkennung zu zollen, möchte ich meine Rede in italienischer Sprache beginnen.

Herr Präsident! Hier steht ein trauriger deutscher Fraktionsvorsitzender, aber ein glücklicher sozialistischer Vorsitzender. Die meisten meiner Kollegen aus Italien sind heute Morgen nicht hier. Es sei ihnen verziehen.

„Wir brauchen mehr Europa“, das sagte Herr Vanhanen in seiner Rede. Sie haben Recht! Das, was Sie an Kapitelüberschriften zu Ihrem Programm genannt haben, also globale Herausforderung, neue Lissabonner Strategie, Energie, Partnerschaft, all diese Dinge sind ja im Rahmen des nationalen Staates nicht mehr zu lösen.

Kein einzelnes Land der Europäischen Union — kein großes und kein kleines — kann diese Herausforderungen ökonomischer, ökologischer und sozialer Natur heute noch bewältigen. Das ist ja der Grund, warum wir die Europäische Union weiterentwickeln müssen, warum wir sie vertiefen müssen. Ja, wer sagt, wir wollen unseren Bürgerinnen und Bürgern in dieser globalen Herausforderung den Rahmen bieten, den Europa braucht, um im interkontinentalen Wettbewerb bestehen zu können, der braucht mehr Europa. Der muss dann aber auch konsequenterweise diesem Mehr Europa den Rahmen geben, den dieses Europa braucht.

Wir können in dieser Union der 25 — bald Union der 27 — die von Ihnen richtigerweise beschriebenen Herausforderungen mit dem Instrumentarium, das wir haben, nicht lösen. Das ist nicht möglich! Deshalb ist Ihre Entscheidung, in der Konsequenz dessen, was Sie beschrieben haben, die Verfassung zu ratifizieren, um damit auch symbolisch zu sagen: „Wir brauchen dieses Instrument“, eine logische, richtige und eben auch konsequente Entscheidung.

(Beifall)

Damit haben Sie schon zu Beginn Ihrer Ratspräsidentschaft ein gutes Zeichen gesetzt, und das können wir als Sozialdemokraten nachdrücklich unterstützen.

Herr Kommissionspräsident, Sie haben den Satz gesagt: „Wir wollen ein Team mit der finnischen Ratspräsidentschaft sein.“ Das ist toll, das begrüßen wir auch. Jetzt hat aber Herr Vanhanen ausdrücklich Folgendes in seiner Rede gesagt:

(EN) „Ich bin davon überzeugt, dass der zusammen mit den Mitgliedstaaten verhandelte Verfassungsvertrag für die Erweiterung der Union notwendig ist.“

Erweiterung und Verfassung sind zwei Seiten einer Medaille. Jetzt lese ich in einer Reuters-Meldung — ich weiß nicht, ob sie falsch ist, Sie können das hier aufklären —, dass Sie nach dem Treffen mit Herrn Vanhanen, sozusagen bei der Teambildung in Helsinki, in einer Pressekonferenz gesagt haben: Wir können auch auf der Grundlage des Vertrags von Nizza erweitern. Vielleicht ist die Reuters-Meldung falsch, dann sollten Sie das hier klären.

Ich will mich, wenn wir über den dritten Pfeiler reden, bedanken. Das Defizit, das Sie beschrieben haben, und auch das, was Sie, Herr Kommissionspräsident, als Beispiele für Nichtumsetzung im Bereich der Sicherheitspolitik und der Kooperation im dritten Pfeiler gebracht haben, muss behoben werden. Nirgendwo stimmen die Bürgerinnen und Bürger Europas mehr einer Kompetenz Europas zu als bei der Bekämpfung der organisierten Kriminalität, einer geordneten Einwanderungspolitik, einer sicheren Asylpolitik und einer vernünftigen Grenzsicherung. Aber nirgendwo ist die Uneffektivität größer als in diesem Bereich, wie Herr Barroso ganz richtig beschrieben hat. Wir brauchen die Passerelle-Klausel! Sie haben Recht. Das hat auch nichts mit *cherry picking* bei der Verfassung zu tun. Man muss den Vertrag von Nizza lesen. Darin ist nämlich schon vorgesehen, dass fünf Jahre nach seinem Inkrafttreten unter Vorbehalt der Einstimmigkeit im Rat die Überleitung aus dem dritten in den ersten Pfeiler stattfinden soll. Wir handeln also im Rahmen eines gültigen Vertrags.

Ich will in diesem Zusammenhang eine letzte Bemerkung machen. Wenn wir über den dritten Pfeiler reden, reden wir über das Kapitel, das auch die bürgerlichen Freiheiten, die Bürgerrechte in Europa beschreibt. Wir reden auch über die Grundrechtecharta, wenn wir über die Verfassung reden. Aber dann müssen wir jetzt auch anfangen, die Rats- und die Kommissionspräsidenten zu bitten, sich mit der populistischen Entwicklung in Europa stärker zu befassen, die wir ja in diesem Haus tagtäglich erleben. Wir haben in der Europäischen Union zwischenzeitlich Regierungen — das ist schlimm genug —, die von Rechtspopulisten, von zum Teil offen rassistischen und fremdenfeindlichen Parteien getragen werden. Die sitzen im Europäischen Rat. Die sitzen nicht irgendwo als *backbencher* in irgendeinem Parlament, das sind aktive Mitglieder der europäischen Institutionen.

Ich habe gestern ein Beispiel bei der Debatte über den Franquismus erlebt. Da hat ein Abgeordneter der fraktionslosen Mitglieder geredet, dessen Sohn der Vizepremierminister von Polen ist. Er hat das Franco-Regime im Europäischen Parlament offen verteidigt. Wir reden also nicht von irgendeiner Zufallserscheinung, wir reden davon, dass immer mehr

Regierungen in der Europäischen Union beginnen, den Populismus salonfähig zu machen, indem sie nichts dagegen tun. Das ist eine ernste Bedrohung der Grundfreiheiten in Europa! Ich bitte den Ratspräsidenten, sich auch im Rat ernster mit diesem Thema auseinanderzusetzen. Die Demokratie ist nämlich meistens nicht von außen, sondern von innen bedroht.

(Beifall von links)

► **Graham Watson**, im Namen der ALDE-Fraktion. – (EN) Herr Präsident! Angesichts des Schwerpunkts, den der finnische Ratsvorsitz auf Produktivität, Rechenschaftspflicht und Transparenz legt, klingt „Finlandia“ wie Musik in den Ohren der Liberalen.

Das Programm, das Sie heute vorgestellt haben, Herr Ratsvorsitzender, spiegelt sowohl die entschlossenen Reformbestrebungen Ihrer Regierung als auch die egalitären und innovativen Impulse einer Nation wider, die im Vergleich mit anderen häufig die Spitzenplätze in den Bereichen Bildung, Innovation und Entwicklung belegt. Ihre Ratspräsidentschaft wird den liberalen Werten Auftrieb geben.

Ich möchte auf einige Bereiche eingehen, die aus der Sicht meiner Fraktion wichtig sind. Da ist zunächst das marktorientierte Programm. Prioritäten wie die Vollendung des Binnenmarkts, insbesondere im Dienstleistungs- und Energiesektor, sind in den kommenden Monaten die wichtigsten Ziele für uns, ebenso wie die Arbeit an einer Richtlinie über die Übertragbarkeit von Zusatzrenten und die Förderung einer Öffnung der Märkte für neue Technologien. Letzteres wird sich langfristig besser auszahlen als jede staatlich geförderte Initiative für Forschung und Entwicklung und das Wachstum, die Arbeitsplätze und den Wohlstand bringen, die unsere Union so dringend braucht.

Was den Artikel 42 – Justiz und Inneres – anbelangt, konzentrieren Sie sich während Ihrer Ratspräsidentschaft zu Recht auf Bereiche, in denen die Rechtsvorschriften der Europäischen Union das Leben der Bürger verbessern können, aber in der heutigen Zeit kann ein Straftäter schon halb Europa hinter sich gelassen haben, bevor die Polizei erst einmal in die Gänge kommt. Es lässt sich nicht leugnen, dass es für das Gesetz noch immer Grenzen gibt, während sie für Kriminelle längst gefallen sind. Viel zu lange sind wichtige Initiativen für die polizeiliche und justizielle Zusammenarbeit im Rat blockiert worden, und selbst bei den Entscheidungen, die getroffen wurden, fehlt die demokratische Kontrolle, die unsere Menschenrechte und unsere Grundfreiheiten schützt. Das sehen wir an den Unzulänglichkeiten der Datenschutzvorschriften.

Herr Ratspräsident, es ist an der Zeit, dass unsere Forderung nach Anwendung der in Artikel 42 festgelegten *Passerelle*-Klausel beachtet und die Politik im Bereich Justiz und Inneres demokratischer gestaltet wird.

Die Initiative für mehr Transparenz, die in Ihrem Ratsvorsitz einen wichtigen Befürworter gefunden hat, ist ein Ausweg aus dieser antidemokratischen Sackgasse. Die Liberaldemokraten fordern Sie auf zuzusichern, dass Schutzklauseln, wenn überhaupt, nur sehr sparsam angewandt werden. Um echte Transparenz zu erreichen, muss der Umsetzung, Durchführung und Durchsetzung von Rechtsvorschriften jedoch sehr viel größere Aufmerksamkeit beigemessen werden als bisher.

Vor drei Jahren haben wir verlangt, dass von den Mitgliedstaaten Konkordanztabellen erarbeitet werden, die Aufschluss über die Umsetzung von EU-Richtlinien in nationales Recht geben. Lassen wir die Bürger selbst beurteilen, welche Teile der Gesetzgebung Brüssel zu verantworten hat und welche sozusagen das Steckenpferd der nationalen Regierungen widerspiegeln. Andernfalls wird durch die unzureichende Umsetzung von Rechtsvorschriften und durch deren Verschärfung durch die nationalen Regierungen weiterhin Öl ins Feuer der Brüssel-Kritiker gegossen. Obwohl Sie erst vor drei Tagen den Vorsitz im Rat übernommen haben, kann ich bereits die ersten Anzeichen für Änderungen erkennen. Der Komitologiebeschluss, der dem Parlament ein Rückrufrecht und die gleichen Befugnisse wie dem Rat einräumt, damit die Anwendung von Rechtsvorschriften sichergestellt werden kann, ist ein sehr wichtiger Schritt. Weitreichendere Befugnisse bringen mehr Verantwortung mit sich, und ich hoffe, unser Haus wird dies bedenken, wenn es heute zusammentritt, um die dringend erforderliche Reform des Parlaments zu erörtern.

Herr Ratspräsident, Sie haben eine umfangreiche Agenda aufgestellt: Asien und der

Minusta on siksi myönteistä, että puheenjohtajavaltio Suomi on sitoutunut myös kaikkeen avoimuushankkeeseen liittyvään. Avoimuutta, toissijaisuusperiaatetta ja sääntelyn parantamista ei saisi pitää pelkkinä teknisinä asioina, kuten joskus tehdään, sillä ne ovat poliittisia asioita. Kyse on unionimme demokraattisesta vastuusta, ja me Euroopan komission jäsenet olemme valmiita etenemään kaikissa näissä asioissa – avoimuudessa, sääntelyn parantamisessa ja tosiasiallisessa toissijaisuusperiaatteessa – koska kyse on demokraattisesta vastuusta.

Olen ottanut esiin vain muutaman Suomen puheenjohtajakauden painopisteistä. Olemme täysin samaa mieltä monista muistakin painopisteistä, myös ajankohtaisista kysymyksistä, kuten Dohan kierroksen kauppaneuvottelujen lukkiutumisesta.

Muutama edellinen puheenjohtajavaltio on auttanut Euroopan unionia ratkaisemaan sisäisiä ongelmia tai valmistelemaan niiden ratkaisua. Pohdinnasta on siirryttävä nyt toimintaan, Euroopan unioniin, joka katsoo eteen- ja ulospäin.

Kannatan tällaista lähestymistapaa. Tarvitsemme avoimen, aiempaa itsevarmemman ja eteenpäin katsovan Euroopan unionin. Meidän on koottava taas energiamme, jotta voimme toimia syvällisemmin, johdonmukaisemmin ja tehokkaammin ympäröivän maailman kanssa. Viemällä arvojamme ja edistämällä etujamme maailmassa voimme vahvistaa identiteettiämme ja luottamustamme. Odotan, että pääministeri Vanhasen kanssa tehdään juuri näin Suomen toimiessa puheenjohtajana seuraavien kuuden kuukauden ajan.

(Suosionosoituksia)

► **Hans-Gert Poettering**, *PPE-DE-ryhmän puolesta*. – (DE) Arvoisa puhemies, arvoisa neuvoston puheenjohtaja, arvoisa komission puheenjohtaja, hyvät kollegat, jalkapallokuume on vallannut maailman, mutta Eurooppa on jo voittanut. Jostakin Euroopan unionin valtiosta tulee maailmanmestari, ja neljä parasta joukkuetta ovat peräisin Euroopan unionin jäsenvaltioista. Komission puheenjohtaja puhui äsken itseluottamuksesta.

(Suosionosoituksia)

Toteankin, että tarvitsemme itseluottamusta, mutta emme saa olla ylimielisiä. Rauhanomainen kilpailu – jota jalkapalloilijat meille nyt opettavat – on hieno asia. Euroopassa ja koko maailmassa tarvitaan nimenomaan tätä rauhanomaista kilpailua ja reilua peliä. Menestymme, jos toimintamme perustuu niihin. Mikä maa voisikaan edustaa näitä asioita paremmin kuin Suomi?

Arvoisa pääministeri Vanhanen, meillä ryhmien puheenjohtajilla oli kanssanne onnistunut tapaaminen Helsingissä. Se oli tehokas, ammattimainen ja avoin, mutta ei suurellinen. Yleensä ne, jotka julistavat tai pyrkivät julistamaan jotain suurellista, epäonnistuvat, koska he eivät pysty pitämään lupauksiaan.

Eurooppa muodostaa eräänlaisen ketjun, ja tämä pätee myös puheenjohtajuuksiin. Tätä ennen puheenjohtajavaltiona oli Itävalta, ja nyt puheenjohtajuus on Suomella. Suomen jälkeen vuorossa ovat Saksa, Portugali, Slovenia ja Ranska. Tämän ketjun jokaisen lenkin on oltava vahva. Kaikki puheenjohtajavaltiot onnistuvat työssään, jos ymmärrämme puheenjohtajuuden jatkuvuuden. Tiedämme kokemuksesta, etteivät pelkästään niin sanottujen suurten valtioiden puheenjohtajakaudet ole onnistuneita, sillä hyvin usein nimenomaan pienten valtioiden puheenjohtajakaudet ovat onnistuneita. Toivotamme suomalaisille menestystä. Olemme heidän tukenaan.

Rooman sopimusten allekirjoittamisesta tulee 25. maaliskuuta 2007 kuluneeksi 50 vuotta. Kyseinen päivä ei ole Suomen vaan Saksan puheenjohtajakaudella. Suhtaudumme erittäin myönteisesti komission ehdotukseen siitä, että Eurooppa-neuvosto, komissio ja parlamentti antavat yhteisen julkilausuman. Ryhmämme ehdottaa, että tämän julkilausuman sisältöä ja organisatorisia seikkoja aletaan valmistella jo Suomen puheenjohtajakaudella. Ehdotamme lisäksi, että perustetaan työryhmä, joka huolehtii poliittisista valmisteluista. Myös seuraavan puheenjohtajavaltion on tietenkin osallistuttava näihin toimiin, mutta työ on aloitettava nyt Suomen puheenjohtajakaudella.

Maaliskuun 25. päivänä on tarkoitus järjestää muutakin kuin huippukokous, joka on

tietenkin tärkeä ja jonka vuoksi Saksan liittokansleri on lähettänyt kutsun Berliiniin. Silloin on tarkoitus järjestää jonkinlainen tapahtuma myös Roomassa, jossa sopimukset allekirjoitettiin 50 vuotta sitten, ja katolinen kirkko haluaa tietääkseni järjestää jotakin.

(Jäsen Cohn-Benditin keskeytys)

Hyvä kollega Cohn-Bendit, olisin erittäin iloinen, jos Vihreät, joiden kanssa käymme rauhanomaista kilpailua Euroopan yhdyntymisestä, osallistuisi siihen samalla tavoin kuin taloudelliset toimijat ja ammattiyhdistykset, sillä Eurooppa on meidän kaikkien eikä minkään yhden poliittisen perheen omaisuutta. Kaikkien olisi siksi osallistuttava.

(Suosiosoituksia ja jäsen Schulzin keskeytys)

Jäsen Schulz kertoo puheessaan, miten Vihreiden pitää käyttäytyä. En ole koskaan kärkeä antamaan neuvoja enkä halua käyttää puheikaani jäsen Schulzin välihuomautuksiin vastaamiseen.

Arvoisa Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja, suhteet Venäjään ovat yksi asia, jota teidän on käsiteltävä. Pidämme tätä tietenkin myönteisenä, mutta toteamme lisäksi, että tarvitsemme Venäjää vankkana, vakaana ja – toivottavasti – demokraattisena kumppanina. Kaulailun ja olalle taputtamisen on kuitenkin loputtava! Kannatamme yhteisiä intressejä, myös energiatoimituksissa, mutta meidän on tehtävä venäläisille selväksi, että myös ihmisoikeudet on taattava. Teollisuusjohtaja Hodorkovskin asianajaja vieraili muutama päivä sitten luonani. En hyväksy sitä, miten Hodorkovskia kohdellaan Venäjän vankiloissa, ja tällaisista tapauksista on monia muitakin esimerkkejä. Meidän on korotettava ääntämme tällaisissa asioissa.

(Suosiosoituksia)

Arvoisa Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja, Suomen eduskunnan puhemies Lipponen ilmoitti meidän, puheenjohtajavaltio Itävallan ja komission Brysselissä järjestämässä parlamentaarissa kokouksessa, että tarkoituksena on järjestää myös Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien jäsenten välinen kokous. Kannatamme tätä erittäin voimakkaasti, koska Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien on mielestämme tehtävä huomattavasti nykyistä tiiviimpää yhteistyötä. Menestymme, jos teemme näin, poistamme tietyt ennakkoluulot ja työskentelemme yhdessä Eurooppa-hankkeen parissa. Euroopan kansanpuolueen (kristillisdemokraatit) ja Euroopan demokraattien ryhmän puolesta toivotan paljon menestystä puheenjohtajakaudellenne. Olemme tukenanne, kun on kyse Euroopan ja koko maailman yhteisestä tulevaisuudesta.

(Suosiosoituksia)

► **Martin Schulz**, *PSE-ryhmän puolesta*. – (IT) Arvoisa puhemies, hyvät kollegat, aloitan puheeni italiaksi osoittaakseni kunnioitusta Italian jalkapallojoukkueelle.

(DE) Arvoisa puhemies, tässä seisoo surullinen saksalainen ryhmän puheenjohtaja mutta onnellinen sosialistinen ryhmän puheenjohtaja. Useimmat italialaiset kollegani eivät ole tänä aamuna paikalla. Annettakoon se heille anteeksi.

Neuvoston puheenjohtaja Vanhanen totesi puheessaan, että "tarvitsemme enemmän Eurooppaa". Olette siinä oikeassa, sillä yksittäiset kansallisvaltiot eivät pysty ratkaisemaan enää mitään niistä asioista, jotka olette valinneet puheenjohtajakautenne ohjelmaan sisältyvien lukujen otsikoiksi – kuten globalisaation haastetta, uutta Lissabonin strategiaa, energiaa ja kumppanuutta.

Yksikään yksittäinen EU:n jäsenvaltio – olipa se suuri tai pieni – ei voi käsitellä nykyisiä taloudellisia, ympäristöllisiä tai sosiaalisia haasteita, ja nimenomaan tästä syystä Euroopan unionia on kehitettävä edelleen ja syvennettävä. Jotkut toteavat, että haluamme tarjota tämän maailmanlaajuisen haasteen kohtaaville kansalaisillemme toimintakehyksen, jonka Euroopan unioni tarvitsee selviytyäkseen kansainvälisessä kilpailussa, ja ne, jotka toteavat näin, tarvitsevat todellakin enemmän Eurooppaa. Jotta voidaan saada "enemmän Eurooppaa", heidän on kuitenkin johdonmukaisuuden vuoksi annettava Euroopan unionille sen tarvitsema toimintakehyks.

Aivan oikein kuvailemianne haasteita ei voida ratkaista tässä 25:n – pian 27:n – jäsenvaltion unionissa tällä hetkellä käytettävissä olevilla välineillä. Se ei ole mahdollista. Kuvailemienne seikkojen perusteella päätöksenne ratifoida perustuslaki on looginen, oikea ja siksi johdonmukainen päätös sekä samalla keino ilmaista, että tarvitsemme tätä välinettä.

(Suosiosoituksia)

Olette näin ollen heti puheenjohtajakautenne alussa lähettäneet oikean viestin, jota me sosiaalidemokraatit kannatamme voimakkaasti.

Arvoisa komission puheenjohtaja, totesitte, että "haluamme työskennellä neuvoston puheenjohtajavaltion Suomen kanssa yhtenä ryhmänä". Se on hienoa ja mielestäme ilahduttava asia, mutta neuvoston puheenjohtaja Vanhanen totesi nimenomaan äskeisessä puheessaan:

(EN) "Olen vakuuttunut, että laajentuva unioni tarvitsee jäsenvaltioidensa neuvotteleman perustuslakisopimuksen."

– *(DE)* Laajentuminen ja perustuslaki ovat saman kolikon eri puolia. En tiedä, pitääkö tämä paikkansa – voitekin selvittää tämän asian meille – mutta Reutersin tuoreessa raportissa todetaan, että tavattuun pääministeri Vanhasen Helsingissä niin kutsutun ryhmänmuodostuksen merkeissä totesitte lehdistötilaisuudessa, että EU voi laajentua myös Nizzan sopimuksen perusteella. On hyvinkin mahdollista, ettei Reutersin raportti pidä paikkaansa, mutta kertokaa meille siinä tapauksessa, miten asia todellisuudessa on.

Olen kiitollinen, että meille on annettu tilaisuus puhua kolmannesta pilarista. EU:n on käsiteltävä kuvailemaanne vajetta sekä komission puheenjohtajan mainitsemia esimerkkejä turvallisuuspolitiikkaa ja kolmannen pilarin yhteistyötä koskevan lainsäädännön epäonnistuneesta täytäntöönpanosta. Euroopan unionin kansalaiset suovat EU:lle kaikkein suurimman toimivallan järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa, hyvin järjestetyssä maahanmuuttopolitiikassa, turvallisessa turvapaikkapolitiikassa ja asianmukaisessa rajojen turvaamisessa, mutta – kuten komission puheenjohtaja Barroso aivan oikein totesi – nimenomaan näillä aloilla toimintamme on kaikkein tehottominta. Olette oikeassa siinä, että tarvitsemme siirtymävälilausekkeen, mutta sillä ei ole mitään tekemistä perustuslain valikoivan soveltamisen kanssa. Nizzan sopimuksesta käy ilmi, että siinä määrätään jo siirtymisestä kolmannesta pilarista ensimmäiseen pilariin viiden vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta, mikäli neuvosto on asiasta yksimielinen, joten toimimme voimassa olevan sopimuksen mukaisesti.

Haluan tässä yhteydessä esittää vielä yhden huomautuksen. Puhuessamme kolmannesta pilarista puhumme asiakokonaisuudesta, joka käsittää myös kansalaisten vapaudet ja oikeudet Euroopan unionissa. Puhuessamme perustuslaista puhumme myös perusoikeuskirjasta, mutta siinä tapauksessa meidän on myös pyydettävä neuvoston ja komission puheenjohtajia käsittelemään aktiivisemmin Euroopassa kehittyvää populismia, jota ilmenee parlamentissa päivittäin. On jo tarpeeksi kauheaa, että Euroopan unionissa on nyt hallituksia, joilla on tukenaan oikeistopopulistisia, osittain avoimesti rasistisia ja muukalaisiin vihavaltaisesti suhtautuvia puolueita, ja nämä tahot ovat nyt Eurooppa-neuvostossa. He eivät ole pelkkiä parlamenttien takapenkkiä vaan Euroopan unionin toimielinten aktiivijäseniä.

Kuulin tästä esimerkin eilen francoismista käydyssä keskustelussa. Siinä puhui eräs sitoutumattomien jäsen, jonka poika on Puolan varapääministeri. Hän puolusti Euroopan parlamentissa avoimesti Francon hallintoa. Tämä ei ole mikään sattuma, vaan on tosiasia, että yhä useammat Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitukset alkavat tehdä populismista yleisesti hyväksyttävää, koska ne eivät ryhdy sen vastaisiin toimiin. Tämä uhkaa vakavasti Euroopan unionin perusvapauksia. Pyydän neuvoston puheenjohtajaa suhtautumaan asiaan vakavammin myös neuvostossa, sillä demokratiaan kohdistuva uhka tulee useimmiten sisältä eikä ulkopuolelta.

(Suosiosoituksia vasemmalta)

▶ **Graham Watson**, ALDE-ryhmän puolesta. – *(EN)* Arvoisa puhemies, puheenjohtajavaltio

LIITE 3

Litteraatti Hans-Gert Poetteringin ja Martin Schulzin täysistuntopuheenvuorojen tulkkeesta 5.7.2006

Litteraatissa käytetyt merkit (mukaiillen Tiittulaa 2001:15):

(.) = lyhyt tauko

(..) = pitkä tauko

#teksti# = nariseva ääni

teksti = painotus

↑ = sävelkorkeuden nousu

.hhh = sisäänhengitys

<teksti> = hidastettu puheen jakso

>teksti< = nopeutettu puheen jakso

[*teksti*] = alkukielinen puhe, joka kuuluu tulkkaustaukojen aikana

Muut käytetyt lyhenteet:

LIT = tulkkeen litterointi

POET = Hans-Gert Poettering

SCHU = Martin Schulz

1. Hans-Gert Poettering

LIT/POET1: Arvoisa puhemies (.) hyvä neuvoston puheenjohtaja hyvä komission puheenjohtaja arvoisat kollegat (..) Maailmassa vallitsee jalkapallokuume mutta eurooppa on jo voittanut (.) Maailmanmestari tulee eeuusta ja neljä parasta joukkuetta tulee Euroopan unionin maista (.) komission puheenjohtaja kertoi öö hyvästä itsetunnosta itseluottamuksesta (.) me olkaamme #öö# ilmaiskaamme hyvää itsetuntoa mutta älkäämme olko ylimielisiä ja se mitä jalkapallopelaajat teille opettavat nyt on ↑rauhanomainen kilpailu näin pitäisi olla Euroopassa näin pitäisi olla koko maailmassa jos fair play reilu peli on perustana niin kyllä me pärjäämme kukapa voisi paremmin edustaa tällaisia arvoja kuin ↑Suomi (.)

LIT/POET2: arvoisa pääministeri meillä ryhmien puheenjohtajilla oli erittäin hyvä tapaaminen teidän kanssanne Helsingissä se oli tehokas ammattimainen transparentti ei mitenkään näyttävä (.) useimmiten ne jotka pyrkivät spektakulääreihin tapaamisiin öö eivät toimi niin ↑tehokkaasti

LIT/POET3: Eurooppa on kuin ↑ketju ja sama koskee ↑puheenjohtajuuksia .hhh meillä oli Itävallan puheenjohtajuus nyt öö Suomen sitten tulee Saksa ja sen jälkeen Portugali sitten Slovenia ja sen jälkeen Ranska ja ↑jokainen tämän ketjun lenkki täytyy olla ↑vahva ja jos ↑tämä jatkuvuus toimii niin silloin kaikki puheenjohtajakaudet ovat menestyksekkäitä ja <silloin> saamme sen kokemukset etteivät ainoastaan niin sanottujen ↑suurten maiden puheenjohtajuudet ole menestyksekkäitä vaan #nn# nimenomaan pienten maiden puheenjohtajakaudet ovat

monesti olleet erittäin hyviä (.) me toivotamme Suomelle kaikkea menestystä ja seisomme Suomen rinnalla (.)

- LIT/POET4: <me> emme tule Suomen vaan seuraavan nimittäin Saksan puheenjohtajakauden aikana kahdeskymmenes (.) viides (.) kolmatta öö kaksituhattaseitsemän [*saksankielistä puhetta*] tulemme viettämään tärkeää muistojuhlaa yhteisistä #nn# yhteisön sopimuksista ja niiden solmimisesta ja meidän öö #öö# valiokuntamme #ee# ehdottaa että aloittaisimme nämä valmistelut jo Suomen >puheenjohtajakaudella ehdotamme työryhmän< perustamista joka poliittisellakin tasolla valmistelisi näitä tapahtumia .hhh ja tietysti seuraavankin puheenjohtajan täytyy olla siinä mukana mutta työ täytyy aloittaa nyt Suomen puheenjohtajakauden aikana .hhh (.)
- LIT/POET5: ei pitäisi olla pelkästään huippyko tärkeitä sen kahdeskymmenesviides kolmatta pidettävän huippukokouksen johon meidän liittokanslerimme on jo kutsunut Berliiniin kyllähän ↑Roomassakin täytyisi järjestää jotain siellä missä Rooman sopimus ↑solmittiin 50 vuotta sitten [*saksankielistä puhetta*]
- LIT/POET6: Ja minun mielestäni olisi erittäin mukavaa jos katolinen kirkkokin voisi olla tässä mukana ja toivoisin sydämellisesti että myös ↑vihreät osallistuisivat tähän ee heidän kanssaan me olemme olleet rauhanomaisessa kilpailussa jos mmm ammattiyhdistysliike olisi mukana (.) jos yritykset olisivat mukana se olisi erittäin hienoa kaikkien tulisi osallistua tämän yhteisen Euroopan juhlallisuuksiin [*saksankielistä puhetta*]
- LIT/POET7: #ee# Mminä #een# mene tämän pidemmälle ee Herra öö Schulzin puheenvuorossa asia varmaan .hhh ee asia #ee# enkä ryhdy vastaamaan herra Schulzin välihuutoihin (.) .hhh yksi tärkeä asia teidän puheenjohtajakautenne aikana tulee olemaan Venäjä-suhteet (.) me olemme tyytyväisiä tästä mutta sanomme samaan hengenvetoon että me tarvitsemme Venäjää vakaana demokraattisena ee kumppanina #mutta# tällaisten halailujen ja olalletaputtelujen politiikan täytyy vihdoinkin olla ohi (.)
- LIT/POET8: meillä on yhteisiä intressejä energiahuollon suhteen mutta meidän täytyy myös pystyä sanomaan myös Venäjälle että ihmisoikeuksista täytyy pitää kiinni ja #ee# jos herra Hodorkovski edelleen istuu vankilassa ja häntä kohdellaan siten kuin häntä kohdellaan niin sitä ei voida hyväksyä kyllä tässä eeuunkin täytyy sanoa sanansa tähän asiaan
- LIT/POET9: .hhh (.) <eurooppaneuvoston #ee# puheenjohtaja> #ee# entinen ja #öö# Suomen parlamentin puhemies Paavo Lipponen <on jo sanonutkin> että tullaan pitämään <myös> Eurooppa >Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien yhteinen kokous teidän puheenjohtajakautenne aikana ja ↑tätä me tuemme hyvin vahvasti koska me olemme sitä mieltä että kansallisten parlamenttien täytyisi työskennellä paljon tiiviimmässä yhteistyössä eurooppaparlame eurooppaparlamentin kanssa> näin päästään eroon tietyistä ennakko (.) luuloista minä toivon teidän puheenjohtajakaudellenne kaikkea menestystä (.) me olemme teidän rinnallanne kun on kyse Euroopan tulevaisuudesta kiitoksia

2. Martin Schulz

- LIT/SCHU1: <Arvoisa puhe (.) mies> [*italiankielistä puhetta*] Minä aloitan puheeni nyt italiaksi tällä kertaa (.) herra puhemies [*saksankielistä puhetta*] Tässä seisoo .hhh surullinen Saksan ryhmäjohtaja mutta onnellinen ↑sosiaalidemokraattisen ryhmän puheenjohtaja .hhh ee >tiedätte miksi<
- LIT/SCHU2: .hhh hyvä puhemies me tarvitsemme enemmän Eurooppaa ja tämän herra Vanhanen sanoi puheessaan erittäin selvästi (.)
- LIT/SCHU3: .hhh nämä teidän puheenne otsakkeet jotka koskevat Suomen puheenjohtajakauden ohjelmaa (.) globaalit haasteet Lissabonin strategian uudistaminen <energiakumppanuus> kaikki (.) nämä (.) teemat(.)han eivät näy=ne ovat teemoja joita ei voida enää kansallisvaltion puitteissa ↑ratkaista ei pieni eikä suuri maa voi enää yksin vastata näihin taloudellisiin .hhh ekologisiin ja sosiaalisiin haasteisiin ↑yksin ↑omassa varassaan ja juuri ↑sen takiahan meidän täytyy kehittää Euroopan unionia ja syventää sitä (.)
- LIT/SCHU4: se joka sanoo että me näiden globaalien haasteiden edessä haluamme tarjota kansalaisillemme puitteet joita Eurooppa tarvitsee ↑voidakseen maa=mannerten välisessä kilpailussa pärjätä se ↑tarvitsee enemmän Eurooppaa mutta joka näin sanoo sen täytyy sitten myös johdonmukaisesti ↑työskennellä ja ↑antaa puitteet tälle enemmän Eurooppaa asialle (.) raamit sille Euroopalle, jota me tarvitsemme
- LIT/SCHU5: .hhh kahdenkymmenenviiden maan unionissa jossa on kohta kaksikymmentäseitsemän maata joka oikealla tavalla vastaa haasteisiin (.) se ei pysty toimimaan ↑niiden välineiden varassa jotka tällä hetkellä ovat olemassa ja sen (.) takia euun päätökset esimerkiksi ee teidän päätöksenne ratifioida kons- öö perustuslaki on oikea päätös koska se on merkki siitä että me ↑tarvitsemme tuota instrumenttia (.) tämän te jo sanoitte ja tämän te olette jo puheenjohtajakautenne alussa antaneet hyvänä merkinä ja tätä me sosiaalidemokraatteina voimme erittäin (.) pontevasti tukea (.)
- LIT/SCHU6: Haluaisin kuitenkin kysyä seuraavaa asiaa (.) herra komission puheenjohtaja te sanoitte äsken että me haluamme olla tiimi yhdessä Suomen puheenjohtajamaan kanssa ja se on tietysti hieno homma mutta herra Vanhanenhan sanoi aivan selvästi tuossa puheessaan että olen vakuuttunut että laajentunut unioni tarvitsee perustuslaillista sopimusta josta sen jäsenmaat sopivat (.) laajentuminen ja perustuslaki ovat mitalin kaksi (.) .hh puolta ja nyt kuulin teidän suustanne että herra Vanhasen (.) tapaamisen jälkeen ikään kuin tiiminmuodostuskokouksessa Helsingissä sanoitte (.) lehdistötilaisuudessa että kyllä ↑Nizza-sopimuksen pohjaltakin voidaan laajentaa unionia (.) ehkä tämä oli väärä lausunto (.) voisitteko kenties selventää asiaa miten tämä nyt oikein on (..)
- LIT/SCHU7: Jos puhutaan kolmannesta pilarista minä haluan esittää kiitoksen (.) se mitä te sanoitte ja se mitä tekin herra komission puheenjohtaja annoitte esimerkkinä sellaisista asioista jotka eivät turvallisuuspolitiikan ja yhteistyön suhteen ole toteutuneet kolmannen pilarin puitteissa tämä vaje täytyy korjata missään Euroopan kansalaiset eivät kannata Euroopan öö lisätoimivaltaa enemmän kuin taistelussa järjestäytyntä rikollisuutta vastaan turvallisessa (.) öö maahanmuuttopolitiikassa ja ↑pakolaispolitiikassa

- LIT/SCHU8: mutta missä millä alueella tehottomuus on suurempaa kuin tällä kysyisin vaan me tarvitsemme öö tämän #öö# lausekkeen eikä sillä ole mitään tekemistä siitä että otetaan rusinat perustuslain pullasta (.) yksimielisyys neuvostossa öö siirto yhensimmäisestä pilarista kolmanteen tässä askelia jotka ovat oikeita mutta vielä tämä ei toimi tarpeeksi tehokkaasti (.)
- LIT/SCHU9: jos puhutaan kolmannelta pilarista (.) puhutaan myös kansalaisvapauksista kansalaisoikeuksista Euroopassa (.) puhumme perusoikeuskirjasta kun puhumme perustuslaista (.) mutta sitten meidän täytyy alkaa (.) myös (.) pyytää neuvoston puheenjohtajaa ja komission puheenjohtajaa ↑puuttumaan Euroopassa #ee# kehittyvään populistiseen liikehdintään ja vastaamaan siihen tässä talossahan me saamme joka päivä kokea näitä asioita Euroopassa on oikeistopopulistisia hallituksia (.) .hh jopa avoimesti rasistisia ja muukalaisvihamielisiä hallituksia (.) jotka istuvat Euroopassa (.) neuvostossa eivät he istu jossain parlamentin takapenkeillä vaan he ovat hyvin aktiivisia osanottajia (.)
- LIT/SCHU10: täällä oli esimerkiksi öö Francon ajasta ja Francon ideologisesta ideologiasta keskustelu ee ja eilen täällä yy erittäin avoimesti kannatettiin Francon hallitusta täällä Euroopan parlamentissa joten emme me puhu mistään pikkuilmiöstä tai ohimenevistä ilmiöistä vaan puhumme siitä että Euroopan unionissa on yhä enemmän hallituksia .hhh jotka #öö# alkavat tehdä ↑populismista ikään kuin salonkikelpoista siten että ne eivät tee mitään populismia vastaan ja siksi pyytäisin (.) että neuvoston puheenjohtaja myös neuvostotyöskentelyssä vakavasti pohtisi tätä aihetta (.) usein nämä uhat eivät tule ulkoapäin vaan sisältäpäin kiitoksia

Täysistunto

keskeinen väline vakauden ja demokratian vahvistamisessa, on se myös yksi Euroopan strateginen vastaus globalisaatioon haasteisiin", Vanhanen totesi

Menestyminen globaalissa kilpailussa

Suomen puheenjohtajakauden painopisteitä on myös unionin ja sen jäsenvaltioiden kilpailukyky. Taloudellisen kasvun perusta löytyy Vanhasen mukaan mm. innovaatioista, energiaratkaisuista, työn laadusta ja tuottavuudesta, maailmakaupan avoimuudesta, maahanmuutosta ja hyvin toimivasta sosiaaliturvasta.

Vanhanen totesi, että sisämarkkinat ovat EU:n kivijalka. *"Palvelumarkkinoiden merkitys on tässä suuri ja on erittäin hyvä, että palveludirektiivistä ollaan pääsemässä ratkaisuun",* hän jatkoi.

Energian ulkosuhteet ovat asialistalla Lahden epävirallisessa päämiestapaamisessa. *"Kohtuuhintaisen energian saannin turvaaminen kuuluu Euroopan taloudellisen menestyksen edellytyksiin",* Vanhanen sanoi. Hän nosti energiapolitiikan lisäksi esiin myös ilmastonmuutoksen, joista molemmat *"ovat vahvasti esillä Suomen puheenjohtajakaudella kolmansien maiden kanssa pidettävissä huippukokouksissa".*

Globalisaatiota koskeviin pelkoihin liittyen Vanhanen korosti, *"ettei kilpailukykyä Euroopassa yritetä kohottaa hinnalla millä hyvänsä, seurauksista välittämättä. Pitää olla tasapaino uudistusten, sosiaalisen turvallisuuden ja ympäristön kestävyden välillä".* Eurooppalaisten hyvinvointiyhteiskuntien säilyttäminen edellyttää kilpailukyvyyn parantamista, työllisyysasteen nostamista ja työn tuottavuuden parantamista.

Unioni globaalina toimijana

Suomen puheenjohtajakaudella lujitetaan EU:n kansainvälistä roolia ja vahvistetaan toiminnan johdonmukaisuutta. *"Unionin ääni kuuluu maailmalla yhtenäisenä vain, jos se on yhtenäinen",* Vanhanen sanoi.

"Kehitämme edelleen unionin kriisinhallintaa. Nopean toiminnan joukkojen on oltava täydessä toimintavalmiudessa vuoden 2007 alusta", Vanhanen totesi.

EU:n suhteet Venäjään sekä Pohjoinen ulottuvuus ovat Suomen puheenjohtajakauden painopistealueita. *"Tavoitteena on saada Venäjä yhä tiiviimmin mukaan demokraattiseen eurooppalaiseen yhteistyöhön",* Vanhanen sanoi.

Oikeus- ja sisäasiat

"Kansalaiset odottavat Euroopan unionilta tehokkaita toimia kansainvälisen rikollisuuden, ihmiskaupan ja terrorismin torjunnassa", Vanhanen sanoi. Hänen mukaansa työskentelyä voidaan tehostaa, mikäli jäsenvaltiot ovat valmiita siirtymään määränemmistöpäätöksiin ja yhteisöllistämiseen tällä alalla.

Lopuksi Vanhanen totesi, että *"unionin pitää katsoa eteenpäin ja tarttua rohkeasti uudistuksiin ja osoittaa poliittista tahtoa kehittää Eurooppaa. Uskon, että monessa asiassa oikea vastaus on enemmän Eurooppaa, ei vähemmän".*

Poliittisten ryhmien puheenvuorot

PPE-DE -ryhmän puheenjohtaja **Hans-Gert POETTERING** (DE) totesi, että *"nimenomaan pienten jäsenmaiden puheenjohtajakaudet ovat olleet usein menestyksekkäitä"* ja hän toivotti menestystä Suomen kaudelle. Hän piti unionin Venäjä-suhteita tärkeinä. *"Tarvitsemme Venäjää vakaana demokraattisena kumppanina",* Poettering korosti. *"Mutta halailujen ja olalle taputtelun politiikka on ohi. Venäjälle tulee sanoa, että ihmisoikeuksista tulee pitää kiinni".*

Poettering piti tärkeänä, Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien yhteinen tapaaminen tullaan pitämään Suomen puheenjohtajakaudella.

PSE -ryhmän puheenjohtaja **Martin SCHULZ** (DE) yhtyi pääministeri Vanhasen huomautukseen siitä, että

Täysistunto

"tarvitsemme enemmän Eurooppaa". Schulzin mukaan globaaleja haasteita ei voida enää ratkaista yksin jäsenvaltioiden tasolla, ja siksi EU:ta tulee kehittää ja syventää. "25 jäsenvaltion unioni ei voi toimia niiden välineiden varassa, jotka nyt käytössä. Siksi Suomen päätös ratifioida perustuslaki on oikea päätös", Schulz sanoi. Hän sanoi ryhmänsä tukevan tätä.

Schulzin mukaan kansalaiset kannattavat EU:n toimivallan lisäämistä erityisesti terrorismin torjumisessa ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumisessa. Kansalaisvapauksia ja -oikeuksia ei tulisi unohtaa. *"Puhumme perusoikeuskirjasta, kun puhumme perustuslaista", Schulz sanoi.*

ALDE -ryhmän puheenjohtajan **Graham WATSONIN** (UK) mukaan liberaalit arvot ovat korkealla Suomen puheenjohtajakaudella. Hän totesi pääministeri Vanhasen korostaneen tuottavuutta, tilivelvollisuutta ja avoimuutta. Watsonin mukaan on oikein, että puheenjohtajakaudella keskitytään asioihin, jotka tuovat lisäarvoa kansalaisille.

"Tarvitsemme todellista avoimuutta. Antakaa kansalaisten nähdä, mitkä lait tulevat Brysselistä ja mitkä ovat hallitusten omia hankkeita", Watson sanoi. Hän toivoi, että Suomi edistää kaudellaan eurooppalaisia arvoja, ihmisoikeuksia ja demokratiaa. "Olisi myös tärkeää löytää väylä eteenpäin WTO-neuvotteluissa", hän sanoi.

Verts/ALE -ryhmän nimissä puhunut **Daniel COHN-BENDIT** (DE) sanoi pääministeri Vanhasen puheen jättäneen hänet *"ymmälle"*. *"Puheenjohtajakauden on lähdeittävä realiteetista, teidän on annettava suunta Euroopalle ja se mielestäni puheestanne puuttui",* hän sanoi.

Venäjän ja EU:n energiapolitiikan välisestä suhteesta Cohn-Bendit totesi, että *"parhailaan Eurooppa antaa sellaisen kuvan, että se juoksee [Venäjän presidentti Vladimir] Putinin perässä"*. Hänen mukaansa laitonta maahanmuuttoa ei voida saada kuriin ilman laillista maahanmuuttopolitiikkaa.

GUE/NGL -ryhmän nimissä puhuneen **Esko SEPPÄSEN** (FI) mukaan Suomen edellisellä puheenjohtajakaudella otettiin merkittäviä askeleita unionin federalisoimisen suuntaan. *"Silloin luotiin pohja EU:n vapaus-, turvallisuus ja oikeusalueelle eli jäsenmaiden siviililainsäädännön yhteisöllistämiseksi, millä linjalla nyt jatketaan",* hän sanoi. Hänen mukaansa myös unionin militarisoiminen aloitettiin.

Seppänen sanoi, että *"puheenjohtajakauden kaikkein poliittisimmissa asioissa Suomen hallitus ei saa tukea omalta kansalta"*. Tämän osoittaa kansalaisten vastarinta hallituksen ehdotusta kohtaan, jonka mukaan EU:n perustuslaki pitää ratifioida syksyllä eduskunnassa. Seppäsen mukaan *"perustuslaki ei tule koskaan voimaan missään"*.

Seppänen sanoi Suomen hallituksen väheksyvän kansan tahtoa asettamalla yhdeksi painopistealueekseen EU:n taistelujoukkojen varustamisen. *"Meidän ryhmämme vastustaa pyrkimyksiä EU:n militarisoimiseksi",* hän sanoi. Hän sanoi ryhmänsä tukevan aktiivista Venäjä-politiikkaa.

UEN -ryhmän puolesta puhunut **Brian CROWLEYN** (IE) mukaan Suomi on osoittanut kyvykkyytensä rakentaa suhteita Venäjään. Hänen mukaansa unionissa tärkeintä olisi saada aikaan tuloksia ja toteuttaa sitoumukset. Hän korosti tutkimusta ja innovaatiota sekä teollisuus- ja tekijänoikeuksien suojelua.

IND/DEM -ryhmän nimissä puhuneen **Nigel FARAGEN** (UK) mukaan *"saman puheen ovat kaikki puheenjohtajavaltiot pitäneet"*. Häntä askarrutti, kertoiko pääministeri Vanhanen oman kansakuntansa tahdosta. Hän kritisoi myös pääministeri Vanhasen esille nostamaa parempaa sääntelyä sanoen, että *"tämä [EU] jo aivan liian säännelty ja byrokraattinen malli"*.

Sitoutumattomien nimissä puhunut **Frank VANHECKE** (BE) totesi Suomen haluavan rakentaa uudelleen kansalaisten luottamuksen EU:n instituutioihin. Hän pahoitteli Suomen eduskunnan aikomusta ratifioida perustuslaki. Vanhecken mukaan *"perustuslailla ei ole minkäänlaista oikeudellista merkitystä Hollannin ja Ranskan kansanäänestysten jälkeen"*. Vanhecken mukaan kansalaisten mielipidettä EU:n laajentumisen suhteen tulisi kunnioittaa.

DEUTSCHE KURZFASSUNG

Universität Tampere
Institut für Sprach- und Translationswissenschaften
Translationswissenschaft (Finnisch-Deutsch)

KINNUNEN, SARI: Zusammenfassungen von Plenardebatten im Europäischen Parlament
Magisterarbeit 95 Seiten, Anhang 13 Seiten, deutsche Kurzfassung 15 Seiten
Mai 2008

1 DIE EINLEITUNG

Das Ziel der vorliegenden Arbeit ist, den Kommunikationsprozess zu untersuchen, in dessen Verlauf eine im Plenum des Europäischen Parlaments gehaltene Rede zusammengefasst wird. Die „Viikkokatsaus“ wird vom Pressedienst des Europäischen Parlaments nach jeder Plenarsitzung veröffentlicht. Es sammelt die Plenardebatten und Abstimmungen in allen Amtssprachen der EU zusammen. Die Arbeit zielt darauf ab zu klären, wie die Botschaft eines Abgeordneten in dieser Veröffentlichung vermittelt wird und inwiefern die Vielfältigkeit und Länge der Kommunikationskette die Botschaft beeinflussen kann. Insbesondere wird erforscht, ob die Botschaft oder der Inhalt einer Rede ändert. Es wird auch analysiert, ob die Zusammenfassungen der „Viikkokatsaus“ aus Sicht des Botschaftsempfängers¹¹ ihre Aufgabe erfüllen.

Diese Arbeit schildert Kommunikationsprozesse in einer multikulturellen und mehrsprachigen Arbeitsumgebung, die an alle Beteiligten bestimmte Forderungen stellt. Zur Zeit besteht die Europäische Union aus 27 Mitgliedsstaaten mit 23 offiziellen Amtssprachen, die 506 Sprachkombinationen ermöglichen. Die nächsten Erweiterungen stellen die Herausforderung dar, wie man den Umfang der Sprachkombinationen bewältigt und die Sprachenpolitik der Union bewahrt. Diese Arbeit soll dazu dienen, die Diskussion über Zusammenfassungen als Arbeitsmittel in der Europäischen Union zu ergänzen. Wenn man Informationen schnell und in geraffter Form benötigt, kann dann Zusammenfassen der zu übersetzenden Texten eine gute Lösung sein? In der heutigen Welt der Informationsschwemme gewinnen Zusammenfassung und Bearbeitung täglich an Bedeutung. Es ist wichtig zu analysieren, inwiefern die ursprüngliche Botschaft in einem solchen Prozess ändern kann und was die Teilnehmer des Prozesses tun können, um die Chancen einer erfolgreichen Botschaftsübertragung zu verbessern.

¹¹ In dieser Arbeit wird vorwiegend die maskuline Form verwendet, aber mit dieser Form sind sowohl Frauen als auch Männer gemeint.

Der Schwerpunkt dieser Arbeit war am Anfang das zusammenfassende Übersetzen im Europäischen Parlament. Je mehr ich über die Plenardebatten erfuhr, desto klarer wurde es, dass es sich um einen komplexen Kommunikationsprozess handelt. Es musste zunächst analysiert werden, um was für eine translatorische Tätigkeit es sich überhaupt handelt. Der Dolmetscher steht in diesem Prozess im Mittelpunkt, weil er die Botschaft eines Abgeordneten an die Zuhörer übermittelt. Die Zusammenfassungen in der „Viikkokatsaus“ werden aufgrund der Verdolmetschungen verfasst.

Das Untersuchungsmaterial besteht aus zwei deutschsprachigen Reden aus dem Sitzungsbericht des Europäischen Parlaments, der Transkription der finnischen Verdolmetschung und der finnischen Zusammenfassungen aus der „Viikkokatsaus“. Die Analyse wird als qualitative Untersuchung durchgeführt, und das Untersuchungsmaterial wird anhand einer deskriptiven Methode analysiert.

In Abschnitt 2 werden die Grundprinzipien der Europäischen Union und dessen Sprachenpolitik sowie die Übersetzungs- und Dolmetschdienste vorgestellt. In Abschnitt 3 wird berichtet, wie die Zusammenfassungen der Plenardebatten entstehen. Es wird einen Blick darauf geworfen, in welchem Situationskontext die Beiträge der Plenardebatten entstehen und welche Bedeutung die Umgebung auf den Inhalt und die äußere Form der Reden haben kann. In Abschnitt 4 werden Zusammenfassen und zusammenfassendes Übersetzen definiert. Es wird analysiert, wie Übersetzen und translatorisches Handeln in der Translationswissenschaft definiert werden.

In Abschnitt 5 folgt die Analyse des Untersuchungsmaterials. Der Hintergrund für die Analyse des Forschungsmaterials ist Skopos-Theorie nach Hans J. Vermeer. Das Untersuchungsmaterial und die Transkription der Verdolmetschung befinden sich im Anhang dieser Arbeit.

2 DAS ÜBERSETZEN IM EUROPÄISCHEN PARLAMENT

2.1 Die Prinzipien des Übersetzens in der EU

Die Übersetzungsarbeit der Europäischen Union beruht auf der Verordnung Nummer 1 der EU von 1958, in der alle Sprachen der damaligen Mitgliedstaaten als Amtssprachen der Union festgelegt wurden. Seitdem sind alle Amtssprachen der Union gleichwertig: Alle wichtigen Dokumente werden in allen Amtssprachen veröffentlicht. Neben Demokratie und Transparenz zielt die

Regelung darauf, dass jeder Bürger in allen EU-Organen in der eigenen Sprache handeln kann. (Monikielistä Eurooppaa rakentamassa 1998.) Kennzeichnend für die Sprachenpolitik der Union ist, dass Texte nicht als Ausgangstexte oder Übersetzungen betrachtet werden, sondern als *parallele Fassungen*. Texte werden in anderen Sprachen *verfasst*. (Vihonen 1996: 574; Sunnari 2006: 21.) Jede Sprachversion ist eine originale Version des Textes. In der Europäischen Union kann eine einzelne Sprache nicht ohne das wirkende Kultursystem und dessen Normen im Hintergrund betrachtet werden. (Vihonen 1996: 574.)

2.2 Übersetzen im Europäischen Parlament

Die 785 Mitglieder des Europäischen Parlaments repräsentieren die 492 Millionen Bewohner der EU-Mitgliedstaaten. Jeden Monat kommt das Parlament zu Plenartagungen in Straßburg zusammen, um aktuelle gesellschaftliche Themen zu diskutieren. Die Plenardebatten werden in alle Amtssprachen verdolmetscht und übersetzt. (Katsaus parlamenttiin 2008.) Im Jahr 2005 beschäftigte der Übersetzungsdienst des Europäischen Parlaments in Luxemburg ca. 550 Übersetzer (Tiedonantoja ja ilmoituksia 2006: 4-6). Doch selbst diese Menge ist nicht genug für die wachsende Zahl der Amtssprachen gewesen. Infolgedessen hat man ein so genanntes Relais-System zum Einsatz gebracht, wobei Texte zunächst in eine der gebräuchlichsten Sprachen (Englisch, Französisch, Deutsch) und von dort in alle anderen übersetzt werden. (Monikielisyy - Kääntäminen 2008.)

Kennzeichnend für die Arbeit des Übersetzungsdiensts des Europäischen Parlaments sind laut Karvonen (1997: 35) Intertextualität der Texte (es wird oft auf andere Texte hingewiesen) und hektisches Arbeitstempo. Laut Artikel 172 in der Geschäftsordnung des Parlaments (Euroopan parlamentin työjärjestys 2008) muss das Sitzungsprotokoll schon vor Beginn der nächsten Nachmittagssitzung vorliegen, was nur einige Stunden Zeit für das Übersetzen erlaubt.

2.3 Dolmetschen im Europäischen Parlament

In EU-Organen arbeiten ca. 800 Konferenzdolmetscher, wovon 350 in der Direktion Dolmetschdienst des Europäischen Parlaments beschäftigt sind. Außerdem beschäftigt das Parlament 2500 externe Dolmetscher auf regelmäßiger Basis. (Monikielisyy - Tulkkaus 2008.) Die Plenartagungen des Parlaments sind Nummer 1 auf der Prioritätenliste des Dolmetschdienstes.

(Monikielisyttä koskevat menettelysäännöt 2006.) Eine Plenarsitzungswoche kann bis zu 1000 Dolmetscher beschäftigen, weil *aus* allen Amtssprachen *in* allen Amtssprachen verdolmetscht wird (Sunnari 2006: 22.) Das Relais-System wird jedoch nunmehr auch im Dolmetschdienst verwendet, sowie „Retour“-Dolmetschen, wobei aus der Muttersprache und in die Muttersprache gedolmetscht wird. (Euroopan Parlamentin tulkit 2008.)

3 DIE PLENARDEBATTEN UND „VIKKOKATSAUS“

3.1 Ausführliche Sitzungsberichte

Jede Plenarsitzung wird gemäß Artikel 173 der Geschäftsordnung in einem ausführlichen Sitzungsbericht dokumentiert. Die Wortmeldungen der Angeordneten werden in jeweiliger Ausgangssprache notiert. Die ausführlichen Sitzungsberichte werden als Anlage im Amtsblatt der Europäischen Union veröffentlicht (seit 1999 nur im Internet und im DVD-Format erhältlich). (Euroopan parlamentin työjärjestys 2008.) Von 2004 bis 2007 wurden die Sitzungsberichte in nur 11 Amtssprachen übersetzt, aber seit 2007 werden sie wieder in alle Amtssprachen übersetzt. Seitdem gilt auch die folgende Regelung:

Artikel 173 a: Audiovisuelle Aufzeichnungen der Verhandlungen

Unmittelbar nach der Sitzung wird eine audiovisuelle Aufzeichnung der Verhandlungen einschließlich der Tonspur aus allen Dolmetscherkabinen produziert und über das Internet zugänglich gemacht.

(Geschäftsordnung des Europäischen Parlaments 2008.)

3.2 Zusammenfassungen in „Viikkokatsaus“

„Viikkokatsaus“ wird vom dem finnischen Pressedienst des Europäischen Parlaments in Brüssel (während der Plenarsitzung in Straßburg) veröffentlicht. Diese Veröffentlichung greift die Plenardebatten in den Amtssprachen der EU auf und ist eine Sammlung der Meldungen, die der Pressedienst während der Plenartagung veröffentlicht hat. Die erstrangige Zielgruppe der finnischen Sitzungswochemeldungen sind Journalisten, aber auch finnisches Personal im Europäischen Parlament, die Abgeordneten, öffentliche Verwaltung, Organisationen und Unternehmen. „Viikkokatsaus“ informiert die Leser, die EU-Angelegenheiten zwar beruflich folgen, aber nicht

täglich. (Köykkä 2001.) Die Veröffentlichung erfordert gewisse Vorkenntnisse zur EU. Zum Beispiel werden viele Abkürzungen und Fachbegriffe nicht erläutert.

Laut Köykkä (2001) entsteht eine finnischsprachige Pressemeldung wie folgt: Vor der Plenarsitzung entscheidet die Abteilungsleitung, welche Plenardebatten zusammengefasst werden. Die geographische und politische Verteilung wird beachtet, sowie Personalressourcen und Relevanz der Themen hinsichtlich der Medien. Jede Zusammenfassung umfasst die so genannte erste politische Runde, d.h. die Vorstellung des Berichterstatters, die Reden im Namen der politischen Fraktionen des Parlaments und die erste Rede der Fraktionslosen, aber auch die Reden der finnischen Abgeordneten sowie die Beiträge der Kommission und des Rates. Die auf diese Weise ausgewählten Beiträge sollen ein „umfassendes und politisch ausgewogenes Bild von der Diskussion und der da [*in der Plenarsitzung*] beherrschenden Meinungsvielfalt geben¹²“. (Köykkä 2001.)

Die Zusammenfassungen werden in 90 % der Fälle aufgrund der Notizen von der Plenarverdolmetschung verfasst. Ein Mitglied des Pressedienstes hört die Verdolmetschung im Plenarsaal zu und macht Notizen. Die Zusammenfassungen basieren sich auf die Notizen der mündlichen Verdolmetschung. Es kommt nur bei besonderen Anlässen vor, dass die Redaktion die Reden im Voraus erhält. (Köykkä 2001.) Wegen des engen Zeitplans beginnt die Redaktion der Texte unmittelbar nach der ersten politischen Runde. Bis die Kommission ihre Antwort gegeben hat, sind alle anderen Teile (außer der Antwort der Kommission) fertig. Mögliche finnische Beiträge aus der zweiten und dritten politischen Runde können in der Pressemeldung eingearbeitet werden. Nach Revidierung wird die Pressemeldung an Journalisten geschickt, hauptsächlich 45-90 Minuten nach dem Ende der Diskussion. Nach der Sitzungswoche werden die Pressemeldungen zusammen gesammelt und als „Viikkokatsaus“ veröffentlicht. Der Inhalt der Veröffentlichung wird im Pressedienst an ihre jeweilige Zielgruppe angepasst. Es wird mehr Material von Abgeordneten aus dem eigenen Sprachraum ausgewählt. Auch über Themen, die das finnische Publikum interessieren könnten, werden genauer berichtet. (Köykkä 2001).

¹² Übersetzung/Sari Kinnunen

3.3 Der situative Kontext

Der situative Kontext beeinflusst jeden Kommunikationsakt. Laut Stotesbury (1993: 49) sind die folgenden vier Aspekte zu betrachten, wenn man eine Zusammenfassung erstellt: der soziokulturelle und politische Kontext, die Intention des Senders (des Textes), die Empfänger (des Textes) und der situative Kontext. Übersetzen geschieht immer in einer kommunikativen Situation, wobei der Sender etwas kommuniziert und der Übersetzer die Botschaft vermittelt. Vermeer (1989: 36) definiert die Kultur wie folgt:

Kultur sei die Menge aller Verhaltensnormen und –konventionen einer Gesellschaft und der Resultate aus den normenbedingten und konventionellen Verhaltensweisen.

Kultur kann weiter in drei Gruppen aufgeteilt werden: Eine *Parakultur* umfasst die Normen, Regeln und Konventionen einer Gesellschaft. Eine *Diakultur* umfasst die Normen und Regeln einer bestimmten Gruppe innerhalb einer Gesellschaft. Eine *Idiokultur* ist die Kultur einer bestimmten Person. (Ammann 1994: 39-40.) Laut dieser Aufteilung bildet das Europäische Parlament eine Art von Diakultur mit eigenen Regeln und Konventionen innerhalb einer Gruppe in der Gesellschaft.

Koskinen (2000: 86) teilt das Übersetzen in der Europäischen Kommission in intrakulturelles (*intracultural translation*) und interkulturelles Übersetzen (*intercultural translation*). Intrakulturelles Übersetzen bedeutet Kommunikation innerhalb einer bestimmten nicht-nationalen EU-Kultur, in der die Übersetzung keine Anpassungsstrategie (*cultural adaptation*) benötigt. Interkulturelles Übersetzen bedeutet Kommunikation zwischen einer EU-Kultur und einer nationalen Kultur. Koskinen stuft viele EU-Übersetzungen als intrakulturelle Texte ein, weil die innerhalb desselben kulturellen Kontexts entstanden sind und verwendet werden. (Koskinen 2000: 87-88.) Darüber hinaus kritisiert sie die Sprachenpolitik der Union, weil sie der Meinung ist, dass das angestrebte Ideal der Gleichwertigkeit der verschiedenen Sprachversionen in der EU zu wortwörtlichem Übersetzen führt. Dadurch werden alle Amtssprachen in ein „unnatürliches“ Format gezwungen. (Koskinen 2000: 84-85.)

In Hintergrund der einzelnen Wortmeldungen im Plenum wirken politische Programme und die derzeitige politische Situation. Jeder Politiker vertritt seine politische Fraktion (mit Ausnahme der Fraktionslosen), und dadurch gewinnt die Zusammenfassung einer politischen Rede an Bedeutung, wenn sie auch als politische Stellungnahme der ganzen Fraktion verstanden werden kann. Die Intention eines Abgeordneten kann sein, die Kollegen im Plenarsaal oder die Abstimmenden in der

Heimat zu überzeugen. Diese Intention versucht die Redaktion der „Viikkokatsaus“ möglichst gut herauszustellen. Das Wichtigste sei dennoch, die politische Stellungnahme des Abgeordneten zu übermitteln. (Köykkä 2001.)

4 ZUSAMMENFASSEN UND ÜBERSETZEN

Es gibt mehrere Begriffe für einen Text, der den Inhalt eines längeren Textes in kürzerer Form wiedergibt. Die finnische Sprache bietet das Wort „tiivistelmä“ an, wenn der Autor selbst den Inhalt zusammengefasst hat (Iisa, Kankaanpää & Piehl 1997: 365). Üblicherweise steht der ganze Originaltext (u.a. wissenschaftliche Artikel) im Zusammenhang mit einem „tiivistelmä“ zur Verfügung (Kauppinen & Laurinen 1988: 62.) Das Wort „referaatti“ verwendet man, wenn der gekürzte Text nicht auf einem eigenen Text aufbaut (Iisa, Kankaanpää & Piehl 1997: 365). Ein „referaatti“ kann sich sowohl auf mündlicher als auch schriftlicher Präsentation basieren (Kauppinen & Laurinen 1988: 62), d.h. der Originaltext muss nicht in schriftlicher Form existieren. Im finnischsprachigen Teil dieser Arbeit wird der Begriff „referaatti“ benutzt. In dieser deutschsprachigen Kurzfassung wird einfachheitshalber das Wort „Zusammenfassung“ benutzt.

Die Zusammenfassungen der „Tagungswoche“ entstehen als Resultat eines Prozesses, der sowohl Elemente aus Translation (vgl. Dolmetschen) als auch aus Zusammenfassen beinhaltet. Ein Dolmetscher übermittelt die Botschaft in eine andere Sprache im Rahmen seines translatorischen Handelns. Der schriftliche Zieltext wird aufgrund eines mündlichen Textes formuliert und gekürzt.

Eine gute Zusammenfassung ist kurz und verständlich, auch wenn der Originaltext nicht zum weiteren Nachlesen zur Verfügung steht (Iisa, Kankaanpää & Piehl 1997: 368-369). Weitere Bewertungskriterien sind Genauigkeit, Vollständigkeit, Verständlichkeit, Kürze und Objektivität. Die Vermittlung der ursprünglichen Funktion steht im Mittelpunkt. (Kauppinen & Laurinen 1984: 11). Der Zieltext soll seine kommunikative Funktion erfüllen (Stotesbury 1993: 29).

4.1 Definitionen von Übersetzen und zusammenfassendem Übersetzen

Übersetzungen, die den Inhalt längerer Texte kürzen, werden üblicherweise in ausländischen Vertretungen, Pressediensten und Medien produziert. Diese Arbeit beschreibt einen Prozess, der

nicht unbedingt als Übersetzen zu definieren ist, der aber Informationen über Kommunikation und die Übertragung einer Botschaft bietet. Es gibt nur wenig wissenschaftliche Referenzen über zusammenfassendes Übersetzen. Außer Ingo (1990) wurde das Thema in einigen Magisterarbeiten sowie in der Arbeit von Päivi Linnanto (2003) behandelt. Stotesbury (1993) hat Zusammenfassungen als Lernmittel analysiert.

Hans J. Vermeer stuft den Zweck der Übersetzung als das Allerwichtigste ein:

Da jede Kommunikation auf Erreichung eines Zieles gerichtet ist, nämlich die Vermittlung von „Information“, und da angenommen werden kann, dass ein Produzent beabsichtigt, diese Information (aus seiner Sicht) möglichst optimal zu vermitteln, gilt auch für Translation, dass es primär auf optimale Realisierung der Informationsvermittlung ankommt.
(Vermeer 1992: 58-59.)

Die Kommunikationsintention unter den Gegebenheiten der Zielkultur soll die Translationsstrategie bestimmen (Vermeer 1992: 59). Der Zieltext kann eine andere Funktion als der Ausgangstext haben. Der Skopos definiert, was und wie übersetzt wird und inwiefern der Ausgangstext verwendet wird (Vermeer 1989: 20-21, 31). Idealerweise weicht der Zieltext möglichst wenig auf formaler, inhaltlicher und funktionaler Ebene vom Ausgangstext ab. Die Skopos-Theorie schließt die traditionelle Translationstheorie aus, die eine maximale Orientierung am Ausgangstext fordert (Vermeer 1989: 47-48). Die Theorie erlaubt eine Differenz in Inhalt und Form des Translats, wenn das der Funktion des Textes dient. (Vermeer 1989: 68-69.) Falls der Ausgangstext ganz abgelehnt wird und ein neuer Zieltext produziert wird, handelt es sich nicht mehr um *Translat* oder *Translation*, sondern um *translatorisches Handeln* (Vermeer 1989: 79-81).

Hönig & Kussmaul (1984) definieren als Translation auch das Produzieren eines neuen Zieltextes in einer anderen Sprache. Laut Nord (1991) sind Bearbeitung und Übersetzung zwar methodisch zu unterscheiden, aber Bearbeitung sollte in Übersetzung eingeschlossen sein. Ein Text ohne Anbindung an einen vorgegebenen Ausgangstext ist nicht mehr als *Translation* zu bezeichnen. (Nord 1991: 28-31). Loyalität dem Ausgangstext gegenüber ist insbesondere gefragt, wenn der Verfasser des Ausgangstextes als Verfasser des Zieltextes genannt wird. Der Übersetzer ist an den Ausgangstext und die Ziel(text)situation gebunden. (Nord 1991: 32-33.)

House (1981: 188-189) unterscheidet die Übersetzungstypen in *overt translation* und *covert translation*. In *overt translation* ist der Ausgangstext auf besondere Weise an die Ausgangskultur

gebunden. In *covert translation* hat die Übersetzung die gleiche Bedeutung in der Zielkultur wie der Ausgangstext. Nach dieser Gliederung sind so genannte „Eurotexte“ *covert translations*: Die Übersetzungen in der Europäischen Union werden als gleichwertige Textversionen betrachtet. Als Ausnahme werden jedoch politische Reden genannt: Eine politische Rede ist immer an die Zielgruppe in jeweiligen Sprachraum gerichtet und wird dadurch als *overt translation* definiert. Eine zusammenfassende Übersetzung erfüllt dagegen eine neue spezielle Funktion, die sie nicht mehr als Translat, sondern als eine angepasste Version (*adaptation*) des Ausgangstextes erscheinen lässt. (House 1989: 160.)

Zusammenfassendes Übersetzen erfüllt bis zu einem gewissen Grad die Kriterien, die Hönig & Kussmaul, Vermeer und Nord für Translation aufstellt: Der Zieltext (Zusammenfassung) besteht nur aus dem Ausgangstextmaterial, es werden also keine neuen Elemente in den Zieltext eingeführt. Auch wenn die äußerliche Form und die Länge des Zieltextes sich erheblich vom Ausgangstext unterscheiden, bleibt der Inhalt dem Ausgangstext treu. Zusammenfassendes Übersetzen kann sich also nicht nur als interkulturelle Kommunikation (Nord 1991: 30) oder translatorisches Handeln (Vermeer 1989: 79-81) definiert werden.

5 ANALYSE

5.1 Untersuchungsmaterial

Das Untersuchungsmaterial besteht aus zwei Reden aus der Plenarsitzung des Europäischen Parlaments in Straßburg am 5. Juli 2006. Die Redner sind Hans-Gert Poettering und Martin Schulz gewesen. Im Juli 2006 war Poettering der Vorsitzende der EVP-ED-Fraktion (Fraktion der Europäischen Volkspartei/Christdemokraten und europäischer Demokraten) im Europäischen Parlament. Martin Schulz war (und ist immer noch) der Vorsitzende der sozialdemokratischen Fraktion im Europäischen Parlament. Bei der Auswahl habe ich folgende Kriterien für das Material aufgestellt: Die zu untersuchenden Reden sind im Plenum unmittelbar nach der Rede des finnischen Ministerpräsidenten Matti Vanhanen auf Deutsch gehalten worden und sie sind in der finnischsprachigen „Viikkokatsaus“ als gekürzte Versionen zu finden gewesen.

Das Untersuchungsmaterial befasst:

1. zwei deutschsprachige Plenarreden so wie sie im deutschen ausführlichen Sitzungsbericht zu finden sind (es wird die Abkürzung **STIS** benutzt);
2. eine Transkribierung der finnischen Verdolmetschung, die ich anhand der audiovisuellen Aufzeichnung ausgeführt habe (es wird die Abkürzung **LIT** benutzt);
3. die Zusammenfassung der Reden so wie sie in der finnischen „Viikkokatsaus“ veröffentlicht worden sind (es wird die Abkürzung **VK** benutzt).

Die ganze Transkription der finnischen Verdolmetschung wurde nach Tiittulas (2001: 15) Transkribierungssystem aufgesetzt und ist im Anhang des finnischen Teils der Arbeit zu finden.

(.) = kurze Pause

(..) = lange Pause

#Beispiel# = knarrende Stimme

Beispiel = Betonung

↑ = Erhöhung der Tonhöhe

.hhh = Einatmen

<Beispiel> = Nachlassendes Redetempo

>Beispiel< = Beschleunigtes Redetempo

[*Beispiel*] = deutschsprachige Rede, die während Verdolmetschungspausen im Hintergrund zu hören ist

5.2 Untersuchungsmethode

Die Untersuchungsmethode dieser Arbeit ist eine qualitative Analyse. Das Untersuchungsmaterial wird einer deskriptiven Analyse unterzogen, die aus zwei Teilen besteht. Im ersten Teil werden die Thesen der Abgeordneten anhand der Methoden von Kakkuri-Knuutila (2004) herausgearbeitet und bewertet. Es wird verglichen, inwiefern sich diese Thesen in den Zusammenfassungen der „Viikkokatsaus“ wiederfinden und wie umfassend der Zieltext inhaltlich ist. Im zweiten Teil wird analysiert, was für sprachliche oder inhaltliche Fehler in der Verdolmetschung der Reden auftreten und inwiefern diese in die Zusammenfassungen übertragen worden sind. Der Vergleich sollte klären, ob der Wortschatz und die Begriffe in der Verdolmetschung in den Zieltext (Zusammenfassung) übertragen werden, d.h. inwiefern die Verdolmetschung den Wortschatz beeinflusst. Es wird ganzheitlich analysiert, wie die ursprüngliche Botschaft des Abgeordneten in diesem Prozess vermittelt wird. Im Teil ‚Schlussfolgerungen‘ wird diskutiert, ob die

Zusammenfassungen in der „Viikkokatsaus“ ihre Funktion aus der Sicht der Skopos-Theorie erfüllen.

Diese Arbeit kann Hinweise darauf geben, wie die Botschaft in diesem Prozess vermittelt wird. Um die Untersuchungsergebnisse generalisieren zu können, müsste das Untersuchungsmaterial allerdings deutlich umfangreicher werden und die Untersuchungsmethode auch quantitativ angelegt sein.

5.3 Übertragung des Inhaltes

In der Rhetorik werden immer noch die über 2000 Jahre alten Überzeugungsmittel von Aristoteles angewendet: *Logos* bedeutet den Sachinhalt des Argumentes (das Argument), *ethos* den Charakter des Redners, und *pathos* die Emotionen des Publikums. Diese drei Elemente können die Glaubwürdigkeit einer These verstärken. (Kakkuri-Knuutila 2004: 233.) In dieser Arbeit werden die Thesen und ihre Begründungen sowie rhetorische Mittel ermittelt. In dieser Kurzfassung werden allerdings nur die Ergebnisse von Poetterings Rede dargestellt. (Die Rede von Martin Schulz wird nur im finnischen Teil dieser Arbeit analysiert.)

In der Rede von Hans-Gert Poettering sind insgesamt acht Thesen zu finden.

- These 1: Europa hat (die Fußball-Weltmeisterschaft) gewonnen.
- These 2: Europa wird erfolgreich sein, wenn „fair play“ die Grundlage ist.
- These 3: Wenn wir die Kontinuität in den Ratspräsidentschaften sehen, werden alle Präsidentschaften erfolgreich sein.
- These 4: Oft waren es gerade die Präsidentschaften der kleineren Länder, die erfolgreich waren.
- These 5: Die Vorbereitungen auf den Tag der Erinnerung an 50 Jahre Römische Verträge sollten schon unter der finnischen Präsidentschaft beginnen.
- These 6: Alle sollten sich an den Vorbereitungen und dem Fest beteiligen.
- These 7: Wir brauchen Russland, aber wir müssen ihm klar machen, dass die Menschenrechte gewahrt bleiben müssen.
- These 8: Wir befürworten eine Parlamentarierkonferenz des Europäischen Parlaments und der nationalen Parlamente.

Die Thesen 5 und 7 sind so genannte Hauptthesen der Rede. Von insgesamt acht Thesen sind nur die Thesen 3, 4, 7 und 8 in die Zusammenfassung übertragen worden. Die fehlenden Thesen 1-2 sind nach meiner Analyse vernachlässigt worden, weil sie sich auf aktuelles Tagesgeschehen beziehen. Die Thesen 5-7 können zum Beispiel wegen Mangel an Platz oder Verdolmetschungsfehler beseitigt worden sein.

5.4 Einfluss der Verdolmetschung

Bei der Verdolmetschung einer politischen Rede wird Loyalität im Kontext der politischen Rhetorik gefordert, damit *ethos* des Abgeordneten richtig übermittelt werden kann. (Vuorikoski 2004: 153.) Im Folgenden werden einige Beispiele aus der Rede von Poettering hervorgehoben, in denen der Einfluss der Verdolmetschung zu sehen ist. Zunächst wird der Redebeitrag aus dem ausführlichen Sitzungsbericht vorgestellt, danach die entsprechende finnische Verdolmetschung und zuletzt der zusammengefasste Text in der „Viikkokatsaus“.

Beispiel 1

Ausführlicher Sitzungsbericht:

Deswegen sage ich: Lasst uns selbstbewusst sein, aber nicht übermütig! Was die Fußballer uns jetzt lehren — der friedliche Wettbewerb —, ist eine wunderbare Sache. So soll es in Europa und in der Welt sein, friedlicher Wettbewerb, fair play. Wenn das die Grundlage ist, werden wir auch erfolgreich sein. Wer könnte das besser repräsentieren als Finnland.

Verdolmetschung¹³:

lass uns sein #öö# lass uns ein gutes Selbstbewusstsein ausdrücken aber lass uns nicht überheblich sein und was die Fussballspieler euch lehren jetzt ist ↑friedlicher Wettbewerb so sollte es im Europa sein so sollte es in der ganzen Welt sein wenn fair play friedlicher Wettbewerb die Grundlage ist so werden wir durchkommen wer könnte das besser repräsentieren als ↑Finnland (.)

„Viikkokatsaus“:

[kein Eintrag]

Poettering stellt fest, dass Europa „erfolgreich sein wird“, wenn die Grundlage friedlicher Wettbewerb ist. Dies wird verdolmetscht¹⁴: „wenn fair play als Grundlage ist so werden wir zurechtkommen wer könnte diese Werte besser repräsentieren als ↑Finnland“. Das Verb *zurechtkommen* bedeutet „durchkommen“ oder „sich durchschlagen“. Die Bedeutung des Wortes ändert sich in der Verdolmetschung. Diese Änderung ist zu beachten insbesondere, weil der Ausdruck mit einem Vergleich zu Finnland ergänzt wird (*wer könnte das besser repräsentieren als Finnland*). Poettering meint, dass Finnland erfolgreich ist, weil es friedlichen Wettbewerb ausübt, aber die Verdolmetschung gibt zu verstehen, dass Finnland auf diese Weise nur zurechtkommt.

¹³ Übersetzung der Verdolmetschungen/Sari Kinnunen

¹⁴ Die Beispiele der Verdolmetschung habe ich so wortwörtlich wie möglich ins Deutsche übersetzt, um die Beispiele auch deutschsprachigen Lesern ohne Finnischkenntnisse verständlich zu machen.

Beispiel 2

Ausführlicher Sitzungsbericht:

Ein Thema bei Ihnen, Herr Präsident des Europäischen Rates, werden die Beziehungen zu Russland sein. Wir begrüßen das natürlich sehr, wir sagen auch, dass wir Russland als einen soliden, stabilen und hoffentlich demokratischen Partner brauchen. Aber mit dieser Politik der Umarmungen und des Schulterklopfens muss Schluss sein!

Verdolmetschung:

[...] .hhh eine wichtige Sache während Ihrer Präsidentschaft werden die Beziehungen zu Russland sein (.) das macht uns zufrieden aber wir sagen auch im selbem Atemauszug dass wir Russland als stabilen demokratischen ee Partner brauchen #aber# die Politik der Umarmungen und des Schulterklopfens muss endlich vorbei sein (.)

„Viikkokatsaus“¹⁵:

Er hielt die Beziehungen der Union zu Russland für wichtig. „Wir brauchen Russland als stabilen demokratischen Partner“, betonte Poettering.
„Aber die Politik der Umarmungen und des Schulterklopfens ist vorbei. Wir müssen Russland sagen, dass Menschenrechte bewahrt werden müssen“.

In Beispiel 9 werden die Beziehungen zu Russland diskutiert. Die Verdolmetschung läuft ziemlich fließend, aber dann wird die Bedeutung der ursprünglichen Botschaft geändert. Poettering spricht im Namen seiner Fraktion und „sagt“, dass wir Russland als Partner brauchen. In der Verdolmetschung sagt er das „im selben Atemzug“. Diese kleine Ergänzung in der Verdolmetschung hebt die Aktion hervor und setzt den folgenden Satz mit dem ersten Satz gleich.

Poettering listet Eigenschaften auf, die er (und seine Fraktion) von Russland verlangen: „dass wir Russland als einen soliden, stabilen und hoffentlich demokratischen Partner brauchen“. Der Satz wird gedolmetscht: „wir brauchen Russland als einen stabilen demokratischen [Verzögerung] Partner“. Laut der Verdolmetschung ist Poettering der Meinung, dass Russland schon jetzt demokratisch ist. Das fehlende Wort *hoffentlich* hätte die Botschaft von Poettering richtigerweise ergänzt: Russland ist noch nicht demokratisch genug, kann es aber hoffentlich noch werden. Ein einzelnes Wort hat die Bedeutung des Satzes und die Botschaft des Senders geändert. Es ist zu beachten, dass die Änderung der Bedeutung auch in der Zusammenfassung der Rede vorkommt.

Im nächsten Satz wird die Botschaft des Senders wieder ergänzt. Poettering betont, dass mit dieser „Politik der Umarmungen und des Schulterklopfens Schluss sein muss“. In der Verdolmetschung wird das Wort „vihdoinkin“ (*endlich*) hinzugefügt: „#aber# diese Politik von Umarmungen und

¹⁵ Übersetzung/Sari Kinnunen

Schulterklopfen muss endlich vorbei sein (.).“. Wegen dieser Ergänzung kann man die Botschaft des Senders so interpretieren, dass die Politik der Umarmungen schon lange gedauert hat und jetzt endlich beenden muss. Wieder wird die Botschaft des Senders um eine neue Nuance ergänzt, die nicht dem Ausgangstext entstammt. In diesem Beispiel beeinflusst die unvollständige Verdolmetschung den Zieltext und seinen Inhalt.

5.5 Direkte Zitate in der „Tagungswoche“

Die Zusammenfassungen in der „Viikkokatsaus“ werden oft mit direkten Zitaten versehen. Ein direktes Zitat soll Treue zum Ausgangstext (bzw. zur Ausgangsrede) signalisieren und die Botschaft des Autors (auszugsweise) wortwörtlich vermitteln. Die Zusammenfassungen entstehen auf Grundlage einer Verdolmetschung, die – wie es in dieser Arbeit festgestellt worden ist – fehlerhaft sein kann. Die Verwendung direkter Zitate im politischen Kontext kann die Botschaft des Senders erheblich ändern und sogar fehlerhaft sein.

5.6 Zusammenfassung der Ergebnisse

Die Zusammenfassung der Rede von Poettering umfasst fünf Sätze, wovon drei Sätze Russland und die Menschenrechtssituation dort behandeln. Die Analyse zeigte, dass der AT acht Thesen enthielt, von denen nur eine These Russland behandelte. Als theoretischer Hintergrund in dieser Analyse fungierte die Skopos-Theorie von Hans J. Vermeer. Im Hinblick auf die Theorie kann die Zusammenfassung von Poetterings Rede positiv bewertet werden. Die Zusammenfassung soll die politische Stellungnahme des Abgeordneten widerspiegeln, und nach meiner Analyse geschieht dies zufrieden stellend. Die Zusammenfassung übermittelt aus der Rede den Inhalt, der das finnische Publikum der „Viikkokatsaus“ interessiert. Dies ist die Funktion der Zusammenfassung (Köykkä 2001) und somit erfüllt es die Kriterien der Skopos-Theorie.

Die Analyse bestätigt, dass eine unvollständige oder fehlerhafte Verdolmetschung den Zieltext in seinen Aussagen erheblich ändern kann. Insbesondere Fehler in der Übertragung der Bedeutung können zu Missverständnissen und fehlerhafter Vermittlung der Botschaft führen.

6 SCHLUSSFOLGERUNGEN

Diese Arbeit hatte das Ziel, einen Kommunikationsprozess im Europäischen Parlament zu untersuchen und herauszufinden, wie die Botschaft eines Abgeordneten in einer Zusammenfassung der „Viikkokatsaus“ übermittelt wird. Es konnte festgestellt werden, dass die Vielfältigkeit der Kommunikationskette die Botschaft erheblich beeinflussen kann. Fehlerhafte Verdolmetschung kann die Botschaft des Senders ändern. Nur professionelle Verdolmetschung und genaue Redaktion der „Viikkokatsaus“ zusammen können sicherstellen, dass die Botschaft des Senders dem (mündlichen) Ausgangstext treu bleibt.

„Viikkokatsaus“ erfüllt zwar ihre Funktion als Vermittlerin der Plenardebatten und politischen Stellungnahmen der einzelnen Abgeordneten, aber es sollte nicht als eine umfassende Zusammenfassung aller Diskussionsthemen bewertet werden. Es ist zu beachten, dass diese Art von Veröffentlichungen eine wichtige Rolle als Botschaftsübertrager haben. Diese wichtige Rolle hebt die Verantwortung gegenüber dem Botschaftssenders hervor: Die Botschaft und seine Bewahrung sollte als oberste Richtschnur für alle Beteiligten im Prozess dienen.